

Aabenraa Kommune
Digital annonce

Miljø

Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676

Dato: 18-08-2026
Sagsnr.: 26/4734
Dok.løbenr.: 203801/26

Kontakt: Tine Oerter Trane
Direkte tlf.: 7376 7783
E-mail: tot@aabenaar.dk

Miljøgodkendelse af IE-husdyrbruget på Hesteløkken 4, 6340 Kruså

Aabenraa Kommunes Team Miljø har den 18. august 2026 meddelt miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven¹ til IE-husdyrbruget på Hesteløkken 4, 6340 Kruså, matr.nr. 26 – Ø. Gejl, Holbøl.

Ejendommen meddeles miljøgodkendelse til følgendestalde, produktionsarealer, gulvtyper og dyretyper:

Stald	Produktion	Stald- størrelse m ²	Produktions- areal m ²
Eksisterende stald BBR 3	Søer, golde og drægtige Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	332	27
	Søer, golde og drægtige Løsgående, delvis spaltegulv		75
	Søer, diegivende Kassestier, delvis spaltegulv		113
Smågrisestald del af BBR 7	Smågrise Toklimastald, delvis spaltegulv	153	114
Slagtegrisestald del af BBR 7	Slagtesvin Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	473	91
	Slagtesvin Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv		284

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1065 af 21. august 2025 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. med senere ændringer

Kyllingestald etape 1	Kyllinger Konventionelle slagtekyllinger	3.274	3.200
Kyllingestald etape 2	Kyllinger Konventionelle slagtekyllinger	3.274	3.200
I alt			7.104

Desuden meddeles der miljøgodkendelse til følgende eksisterende gødningsopbevaringsanlæg samt øvrige eksisterende og nye tekniske anlæg:

- Eksisterende gyllebeholder på 2.000 m³ med et overfladeareal på 476 m² og mulighed for etablering af fast teltoverdækning (frivilligt tiltag)
- Eksisterende fortank på 20 m³
- Eksisterende foderlade på ca. 350 m²
- Eksisterende maskinhus på ca. 450 m²
- Eksisterende maskinhus/værksted på ca. 250 m²
- Eksisterende forrum til svinestald på ca. 15 m²
- Eksisterende udleveringsrum på ca. 39 m²
- 4 varmevekslere
- 1-2 nye vaskevandsbeholdere på maks. 99 m³
- 2 nye fodervægtsrum af hver ca. 11 m²
- 2 nye forrum af hver ca. 125 m²
- 3-6 nye fodersiloer af hver maks. 60 m³
- Nyt fyrrum på ca. 25 m²

Miljøgodkendelsen kan ses i sin helhed på de følgende sider.

Afgørelser efter husdyrbrugloven kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af:

- Afgørelsens adressat.
- Miljøministeren, når væsentlige nationale eller internationale interesser er berørt.
- Enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.
- Sundhedsstyrelsen.
- Danmarks Fiskeriforening, Ferskvandsfiskeriforeningen i Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Forbrugerrådet, alle i henhold til lovens § 85.
- Lokale foreninger og organisationer, i henhold til lovens § 86.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, i henhold til lovens § 87.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.naevneneshus.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Aabenraa Kommune, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du som privatperson betale et gebyr på kr. 900. For virksomheder og organisationers vedkommende er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø-og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Aabenraa Kommune, der har truffet afgørelse i sagen. Aabenraa Kommune videregiver herefter anmodningen til Miljø-og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Afgørelsen annonceres offentligt den 18. august 2026 på Aabenraa Kommunes hjemmeside. En eventuel klage skal være modtaget senest den 15. september 2026, der er dagen for klagefristens udløb.

Der kan i øvrigt henvises til miljøgodkendelsens afsnit C "Offentlighed og klagevejledning"

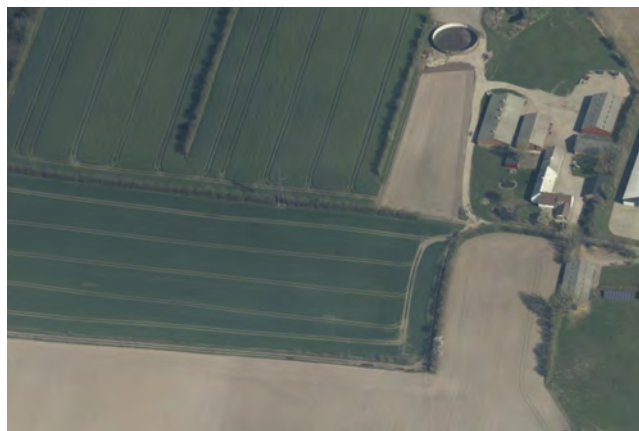

Miljøgodkendelse af IE-husdyrbruget Hesteløkken 4, 6340 Kruså

§ 16 a, stk. 2

Lovbekendtgørelse nr. 1065
af 21. august 2025 om
husdyrbrug og anvendelse af
gødning m.v.

Godkendelsesdato:
18. august 2026

Aabenraa Kommune
Plan, Teknik & Miljø
Team Miljø
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf. 73 76 76 76

Baggrund og læsevejledning

Kommunens afgørelse, vilkår der gælder for husdyrbruget samt de generelle juridiske forhold omkring afgørelsen, herunder klagevejledningen, og bilag kan læses i kapitel A, B, C og D.

Som følge af VVM-direktivet skal der ved ansøgning om miljøgodkendelse foretages en miljøkonsekvensvurdering, der er en proces, som bl.a. indebærer krav om inddragelse af offentligheden og udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport. Selve miljøkonsekvensrapporten kan læses i kapitel E. Kommunen skal stille de vilkår, der vurderes at være nødvendige for at sikre, at husdyrbruget ikke får væsentlig virkning på miljøet.

Husdyrbruget på Hesteløkken 4, 6340 Kruså får mere end 40.000 stipladser til fjerkræ. Det får dermed en størrelse, der lovgivningsmæssigt er defineret som intensiv husdyrproduktion, der er VVM-pligtigt. Ansøgeren har ansvaret for at udarbejde miljøkonsekvensrapporten, og at miljøkonsekvensvurderingen er fuldstændig og af tilstrækkelig høj kvalitet i forhold til oplysninger om husdyrbruget og vurderinger af miljøpåvirkningerne. Den vedlagte miljøkonsekvensrapport er et resultat af dialog imellem ansøger og Aabenraa Kommune i forbindelse med sagsbehandlingen. Miljøkonsekvensrapporten danner grundlag for kommunens afgørelse og de stillede vilkår.

IE-husdyrbrug har udover VVM-pligt krav om at anvende den bedste tilgængelige teknik (BAT) så ammoniak-, lugt-, støj-, ammoniak- og fosforemissioner begrænses og ressourcer udnyttes mest effektivt, herunder at der frembringes mindst muligt affald. BAT indebærer også en forpligtelse til at oplære medarbejdere, at have et miljøledelsessystem, at udarbejde en beredskabsplan og at gennemføre godt landmandskab.

Indholdsfortegnelse

A.	Afgørelse	5
	Dispensationer	7
	Baggrund og særkender for afgørelsen	8
	Historik	8
	Ansøgning	8
	Landskabelige værdier og særkender	8
	Erhvervsmæssigt nødvendigt	11
	Begrundelse for de stillede vilkår og øvrige krav	11
	Natur	11
	Jord, grundvand og overfladevand	13
	Lugtgener	13
	Øvrige emissioner og gener	14
	Bedste tilgængelige teknik (BAT) for intensivt opdræt af fjerkræ	15
	Øvrige krav	18
	Samlet vurdering	19
	Lovgrundlag	19
	Udnyttelsesfrist	19
	Revurdering af miljøgodkendelsen	20
	Retsbeskyttelse	20
	Ophævelse af eksisterende godkendelse	20
	Andre tilladelser og dispensationer	20
B.	Vilkår for husdyrbruget	21
	Afgørelse	21
	Indretning og drift	21
	Lugt	23
	Øvrige emissioner og gener	23
	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	24
	Jord, grundvand og overfladevand	25
	Egenkontrol	26
	Beredskabsplan	26
C.	Offentlighed og klagevejledning	27
	Annoncering	27
	Naboorientering og partshøring	27
	Annoncering og afgørelse	27
	Klagevejledning	27
D.	Kommunens bilag	29
	Lugtkonsekvenszonen	29
E.	Miljøkonsekvensrapport	30

Datablad

Husdyrbrugets adresse:	Hesteløkken 4, 6340 Kruså
Ansøger:	Landmand Martin Manø
Ansøgers CVR-nummer:	41007907
Ejer:	Henning Hansen Manø
Godkendelsesmyndighed:	Aabenraa Kommune
Godkendelsesdato:	18. august 2026
Sagsbehandler:	Maja Hauchrog Vink
Kvalitetssikring:	Laura Klaver
Ansøgningsmateriale:	Ulla Refshammer Pallesen
Sagsnr.:	26/4734
Kortmateriale:	Aabenraa Kommune, Geodatastyrelsen og Styrelsen for Dataforsyning og effektivisering, Skærmkort, WMS – tjeneste.
Lovgrundlag:	Lovbekendtgørelse nr. 1065 af 21. august 2025 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven).

A. Afgørelse

Aabenraa Kommune meddeler miljøgodkendelse til IE-husdyrbruget efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2 på Hesteløkken 4, 6340 Kruså, matr.nr. 26 - Ø. Gejl, Holbøl til svinebrug og slagtekyllingeproduktion med de stillede vilkår. Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg.

Der godkendes følgende stalde og produktionsarealer:

Stald	Produktion	Stald-størrelse m ²	Produktions-areal m ²
Eksisterende stald BBR 3	Søer, golde og drægtige Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	332	27
	Søer, golde og drægtige Løsgående, delvis spaltegulv		75
	Søer, diegivende Kassestier, delvis spaltegulv		113
Smågrisestald del af BBR 7	Smågrise Toklimastald, delvis spaltegulv	153	114
Slagtegrisestald del af BBR 7	Slagtesvin Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	473	91
	Slagtesvin Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv		284
Kyllingestald etape 1	Kyllinger Konventionelle slagtekyllinger	3.274	3.200
Kyllingestald etape 2	Kyllinger Konventionelle slagtekyllinger	3.274	3.200
I alt			7.104

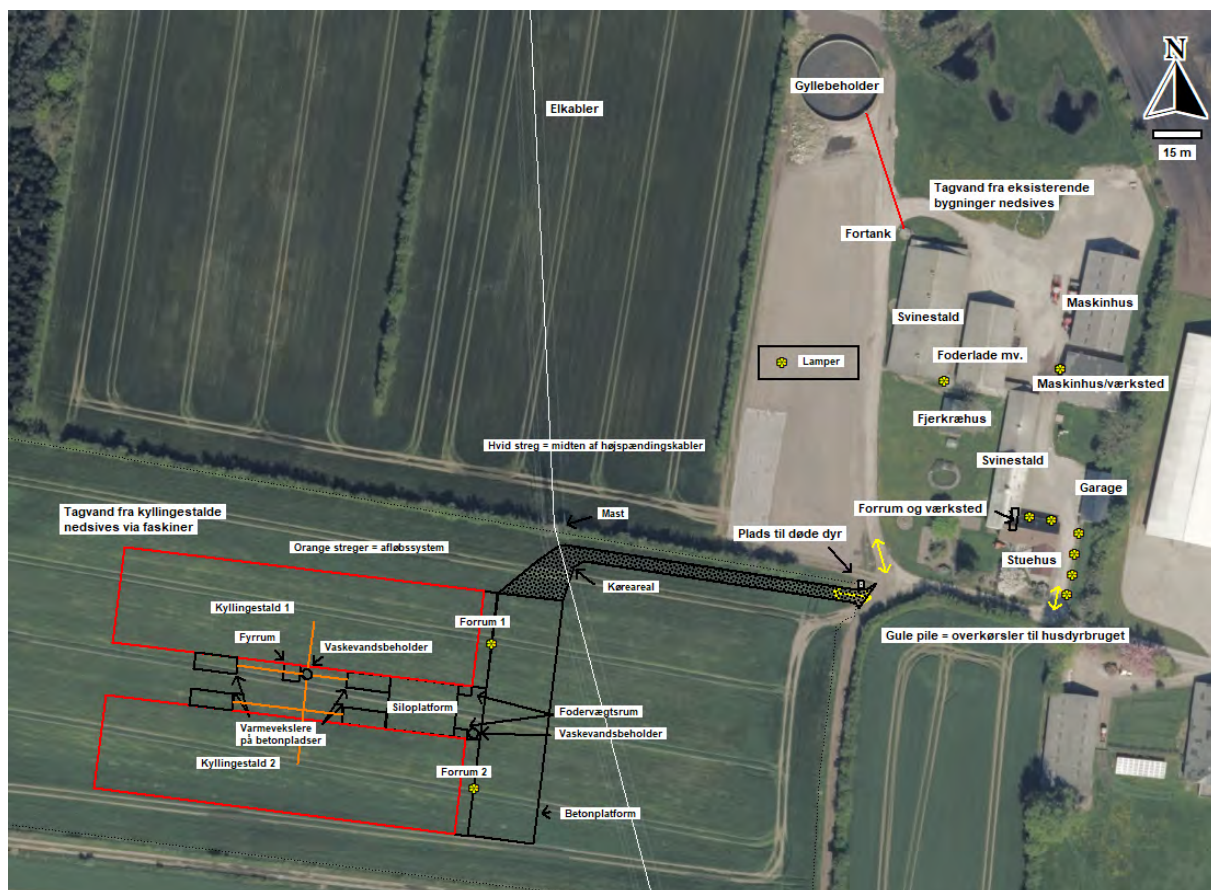
Der godkendes følgende gødningsopbevaringsanlæg:

- Eksisterende gyllebeholder på 2.000 m³ med et overfladeareal på 476 m² og mulighed for etablering af fast teltoverdækning (frivilligt tiltag)

Øvrige anlæg:

- Eksisterende fortank på 20 m³
- Eksisterende foderlade på ca. 350 m²
- Eksisterende maskinhus på ca. 450 m²
- Eksisterende maskinhus/værksted på ca. 250 m²
- Eksisterende forrum til svinestald på ca. 15 m²
- Eksisterende udleveringsrum på ca. 39 m²
- 4 varmevekslere
- 1-2 nye vaskevandsbeholdere på maks. 99 m³
- 2 nye fodervægtsrum af hver ca. 11 m²
- 2 nye forrum af hver ca. 125 m²
- 3-6 nye fodersiloer af hver maks. 60 m³
- Nyt fyrrum på ca. 25 m²

Det godkendte staldanlæg kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne. Se en oversigt over stalddene i Figur 1.

Figur 1. Oversigt over stalde, godkendelsespligtige anlæg og gødningsopbevaringsanlæg.

Dispensationer

Miljøgodkendelsen omfatter ændring fra løsgående søer til individuelt opstaldede på et eksisterende produktionsareal i 'Eksisterende stald BBR 3'. Denne ændring medfører en forøget ammoniak- og lugtemission fra stalden. Stalden er placeret 0 m fra husdyrbrugets stuehus, da bygningerne hænger sammen, om end de er adskilt med fuld mur. Placeringen overholder derfor ikke afstandskravet på 15 m til beboelse på samme ejendom, jf. husdyrbruglovens § 8, stk. 1, nr. 6.

Ansøger har derfor søgt om dispensation for afstandskravet.

Stalden er lovligt bestående og funktionelt adskilt fra beboelsesbygningen. Ændringen er en retlig lovliggørelse, da der hele tiden har været behov for individuel opstaldning, og alternativet, er derfor at etablere en helt ny stald, hvilket ikke vurderes at være en proportional løsning, sammenlignet med udnyttelsen af en eksisterende staldbygning. Da staldanlægget er adskilt fra beboelsen med en fuld mur, vurderes det, at ændringen af produktionsarealet ikke vil give anledning til væsentlige gener.

Aabenraa Kommune meddeler derfor med hjemmel i husdyrbruglovens 9, stk. 3 dispensation for afstandskravet i husdyrbruglovens § 8, stk. 1, nr. 6, så produktionsarealet i stalden kan lovliggøres som ansøgt indenfor 0 m af husdyrbrugets stuehus.

Baggrund og særkender for afgørelsen

Aabenraa Kommune meddeler miljøgodkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedst tilgængelige teknik, og det vurderes, at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Aabenraa Kommune vurderer, at miljøgodkendelsen med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, sikrer at husdyrbruget ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet eller andre væsentlige gener.

Historik

Den 17. september 2010 meddelte Aabenraa Kommune miljøgodkendelse til 80 årssøer, 2.160 smågrise (7,2-30 kg), 2.150 slagtesvin (32-107 kg) og 100 gæs svarende til 89,46 DE efter dagældende omregningsfaktor. Miljøgodkendelsen omhandlede ligeledes udvidelse af løbe- og drægtighedsstalden, samt etablering af en vaskeplads og en jordvold.

Den 14. september 2012 blev der meddelt tillæg til miljøgodkendelse omhandlende udvidelse af udnyttelsesfristen med 1 år. Udvidelsen af løbe- og drægtighedsstalden er ikke udnyttet og tilladelsen hertil er derfor bortfaldet.

Den 1. september 2015 blev der meddelt accept af anmeldelse om etablering af et maskinhus på husdyrbruget, tilladelsen hertil er udnyttet.

Ansøgning

Aabenraa Kommune har den 12. februar 2026 modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse til husdyrbruget på Hesteløkken 4, 6340 Kruså. Ansøger planlægger at godkende den eksisterende svineproduktion efter stipladsmodellen, samt etablere en konventionel slagtekyllingeproduktion på ejendommen. Gåseholdet afvikles når kyllingeproduktionen opstartes.

Der godkendes etablering af 2 kyllingestalde med tilhørende forrum, fodervægtsrum, fodersiloer, opsamlingsbeholdere og varmevekslere.

Denne godkendelse er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsskema nr. 254 517, version 3 og miljøkonsekvensrapporten i kapitel E.

Landskabelige værdier og særkender

Nybyggeri og placering af anlæg

Husdyrbruget er beliggende i landzone ca. 2,5 km sydvest fra Holbøl og 3,5 km nord for Kruså.

Husdyrbruget er beliggende ved den østlige grænse af landskabskarakterområdet "Ålandet", som er kendetegnet ved et jævnt og lavtliggende terræn, hvor flere mindre ådale er eroderet ned i terrænet i et øst-vest gående forløb.

Landskabet er et landbrugslandskab, med dyrkede marker afgrænset af parallelle hegn samt store- og middelstore plantager. Langs de mange åer er der præg af afgræssede enge, som skaber variation. Der er desuden flere store moseområder som afspejler landskabets oprindelse. Den forholdsvis tætte bevoksningsstruktur og de mange plantager skaber en ramme om landskabet. Landskabets værdier knytter sig særligt til de mange åer og moser, som skaber en landskabelig kvalitet til det ellers landbrugsdominerede landskab. Hegnsstrukturen, der optræder særligt markant i den sydvestlige del af området, er med til at formidle landskabets kulturhistorie i form af koloniseringen af det flade slettelandskab.

For at opretholde landskabets karakter er det væsentligt, at hegnstrukturer og plantager fortsat kan opleves i landskabet. Den karakteristiske struktur af tætplacerede, parallelle

læhegn og lange smalle markfelter bør i videst muligt omfang opretholdes, ligesom landskabet fortsat bør opleves med spredte bevoksninger. Det er væsentligt at områdets netværk af åer og moser opretholdes eller forbedres med en lysåben karakter, med udsigtsmuligheder ved dalene.

Det fremgår af kommunens landskabskarakteranalyse, at nyt landbrugsbyggeri skal indpasses, så det ikke dominerer i landskabet. Udvidelse af eksisterende landbrug skal ske på baggrund af en konkret vurdering af den bedst mulige placering, og i tilknytning til eksisterende bebyggelse, hvor det er muligt.

Nyt byggeri skal farve- og skalamæssigt samt arkitektonisk, fremstå i harmoni med den eksisterende bygningsmasse, eller opføres i afdæmpede farver indenfor jordfarveskalaen og med ikke-reflekterende tage i afdæmpede farver.

Nyt byggeri bør afskærmes af eksisterende og/eller ny beplantning.

Landskabets eksisterende hegnsstruktur kan med fordel anvendes som afskærmende beplantning.

Ansøger har i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.2 redegjort for de bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde. I forbindelse med denne miljøgodkendelse etableres 2 nye kyllingestalde med tilhørende foder- og driftsanlæg. Staldene og de tilhørende anlæg placeres ca. 150 m fra de eksisterende stalde og anlæg på husdyrbruget, og derved ikke i tæt tilknytning. Placering i tæt tilknytning til den eksisterende bygningsmasse er ikke mulig, da arealet mellem svinebruget og fredskoven krydses af højspændingsledninger, og da kyllingestaldene på denne placering desuden ikke kan overholde lugtgenekriterier til nabobeboelser.

Hver af kyllingestaldene bliver ca. 30 x 115 m inkl. forrum på ca. 30 x 5 m. Staldene etableres med antracitgrå sandwichelementer og porte, døre og vinduer til forrummet bliver hvide eller antracitgrå.

Staldene får en kiphøjde på maks. 8 m og en taghældning på 15 grader, staldenes ventilationsafkast bliver maks. 1 m højere end kiphøjden. Taget etableres i lysegrå eller antracitgrå.

Mellem staldene etableres der fyrrum, fodervægtsrum, fodersiloer med tilhørende betonplads, varmevekslere, opsamlingsbeholdere til vaskevand og en samletank til sanitært spildevand.

Fyrrum bliver ca. 5 x 5 m og de to fodervægtsrum bliver hver ca. 2,8 x 4 m. Begge bliver opført i samme farver som staldene og med en kiphøjde lig med eller lavere end kyllingestaldene.

Der etableres 3-6 fodersiloer på hver maks. 60 m³, den maksimale højde bliver 12,1 m (ca. 13,5 m inklusiv støvcyklon). Siloerne opføres i antracitgrå og ikke-reflekterende materiale.

Fodersiloerne etableres enten samlet på én betonplads eller i to grupper på hver deres betonplads. Betonpladsen til siloerne bliver maks. 16 x 21 m.

Der etableres 4 varmevekslere (2 til hver stald) på hver deres betonplads af hver maks. 5 x 13 m. Selve varmevekslerne er maks. 3,3 x 10,1 x 2,6 m (B x L x H), afkast fra varmevekslerne bliver maks. 4,5 m over betonplatformene.

Beholderne til vaskevand og sanitært spildevand nedgraves.

Byggeriet holdes i mørke farvetoner inden for jordfarveskalaen og i ikke-reflekterende materialer, således at byggeriet nedtones og fremstår ensartet. Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at byggeriet skal opføres som beskrevet i miljøkonsekvensrapporten med hensyn til mål, materialer og farvevalg.

Eksisterende beplantning øst for kyllingestaldene fungerer som visuel afskærmning fra landsbyen Øster Gejl og naboejendommen Hesteløkken 9 øst for husdyrbruget. Da

beplantningen er etableret på anden ejendom, stilles der vilkår om etablering af ny afskærmende beplantning, hvis den eksisterende skulle reduceres eller fjernes. Nordvest og sydvest for det nye staldanlæg er der flere skovområder, som afgrænser landskabet og udsigtsmulighederne. Grundet den store afstand på ca. 815 m til motorvej E45 mod vest og ca. 760 m til Arrehøj mod syd, og da byggeriet holdes i mørke farvetoner, vil det nye staldanlæg ikke optræde markant i landskabet.

Der ønskes tilladelse til at etablere teltoverdækning på husdyrbrugets eksisterende gyllebeholder, som et frivilligt tiltag. Teltoverdækningen vil blive maks. 7 m over terræn. For at sikre, at teltoverdækningen ikke i væsentlig grad påvirker det landskabelige udtryk, stilles der vilkår til, at teltoverdækningen skal etableres i farven grå.

Aabenraa Kommune vurderer, at der er gjort de nødvendige tiltag for at indpasse de nye kyllingestalde og tilhørende driftsanlæg i landskabet. Det vurderes, at anlæggenes udformning og placering kan tilpasses landskabskarakteren og de værdier, der knytter sig hertil, såfremt miljøgodkendelsens vilkår overholdes.

Bygge- og beskyttelseslinjer og kommunalplaner

Bygge- og beskyttelseslinjer:

Alle husdyrbrugets nye stalde og anlæg er beliggende indenfor skovbyggelinje. Da stalde og anlæg etableres uden tæt tilknytning til husdyrbrugets eksisterende bygningsmasse, kræves der dispensation for placeringen indenfor skovbyggelinjen. Dispensationen er meddelt særskilt.

Kommuneplanområder:

De nye stalde og anlæg er beliggende indenfor et område, der i kommuneplanen er udpeget som med geologiske bevaringsværdier, skovrejsning uønsket og særligt værdifuldt landbrugsområde.

I områder med geologiske bevaringsværdier skal det sikres, at de geologiske landskabsformer, deres indbyrdes overgange og landskabelige sammenhænge ikke forringes. Byggeri, anlægsarbejder, beplantning mv. skal udformes under hensyntagen til landskabets geologiske kvaliteter, således landskabets dannelsesformer fortsat fremgår tydeligt i landskabet.

Aabenraa Kommune vurderer, at det ansøgte byggeri, med den valgte placering og de i miljøgodkendelsen fastsatte vilkår om byggeriets udformning og beplantning, vil være i overensstemmelse med retningslinjerne for de landskabelige udpegninger og ikke vil indebære en væsentlig påvirkning på områdets landskabelige værdier. Aabenraa Kommune har lagt vægt på, at områdets eksisterende beplantning, samt byggeriets indplacering og materiale-/farvevalg sikrer, at staldanlægget nedtones og ikke virker dominerende.

Indenfor de særligt værdifulde landbrugsområder vægtes landbrugets interesser og arealanvendelse højt, hvilket vurderes at harmonere med det ansøgte projekt.

Indenfor negativudpegningen 'skovrejsning uønsket' er etablering af ny skov uønsket, hvilket ikke vurderes relevant, da det ansøgte projekt ikke omfatter skovrejsning.

Grænseoverskridende virkninger

Hesteløkken 4, 6340 Kruså er beliggende ca. 4,8 km fra landegrænsen til Tyskland og ca. 5,3 km fra kommunegrænsen til Sønderborg Kommune. Grundet afstanden til både lande- og kommunegrænser vurderer Aabenraa kommune, at husdyrbruget ikke vil medføre grænseoverskridende virkninger.

Erhvervsmæssigt nødvendigt

Aabenraa Kommune vurderer, at etableringen af slagtekyllingestaldene og de tilhørende anlæg er erhvervsmæssigt nødvendige for at producere slagtekyllinger på husdyrbruget.

Begrundelse for de stillede vilkår og øvrige krav

Natur

Ammoniakfølsom natur

For at beskytte biologisk værdifulde og kvælstoffølsomme naturarealer mod en tilstandsændring forårsaget af en næringsberigelse, der overskrider naturens tålegrænse, må den luftbårne ammoniakdeposition fra husdyrbrug til naturarealer ikke overstige fastlagte beskyttelsesniveauer, som er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 27, 28 og 30. I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er de ammoniakfølsomme naturområder inddelt i tre kategorier med forskellige beskyttelsesniveauer jf. Tabel 1.

Tabel 1. Tabel over ammoniakfølsom natur, der er beskyttet efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 27, 28 og 30.

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. Ammoniakfølsomme naturtyper beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder.	Maks. totaldeposition afhængig af antal øvrige husdyrbrug i nærheden: 0,2 kg N/ha/år ved >1 øvrige husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 øvrigt husdyrbrug 0,7 kg N/ha/år ved 0 øvrige husdyrbrug
Kategori 2. Ammoniakfølsomme naturtyper beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder, i form af højmoser, lobeliesøer, heder >10 ha og overdrev >2,5 ha.	Maks. totaldeposition på 1,0 kg N/ha/år.
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, der er omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven og ammoniakfølsomme skove større end 0,5 ha.	Maks. merdeposition på 1,0 kg N/ha/år. Kommunen kan ved en konkret vurdering tillade en merdeposition på >1,0 kg N/ha/år indenfor de angivne tålegrænser ¹ , men kan ikke stille krav om merdeposition på <1,0 kg N/ha/år.

Det fremgår af husdyrbruglovens regelsæt, at beskyttelsesniveauet, der er fastlagt i lovgivningen, som udgangspunkt er tilstrækkeligt til at sikre natur og miljø og skabe overensstemmelse med habitatdirektivsforpligtelserne.

Tabel 2. Tabel over ammoniakdepositionen til nærliggende ammoniakfølsom natur.

Naturpunkt	Kategori	Merdeposition, kg N / ha / år	Totaldeposition, kg N / ha / år
Kategori 1 natur	1	0,0	0,0
Kategori 2 overdrev	2	0,2	0,3
Kategori 2 mose	2	0,2	0,3
Mose mod nord	3	0,5	0,7
Kategori 3 skov	3	0,2	0,3
Mose mod syd	3	0,2	0,2

¹ Notat fra DCE – National Center for Miljø og Energi af den 31. december 2024 om opdatering af empirisk baserede tålegrænser

Idet husdyrbruglovens depositionsgrænser til ammoniakfølsom natur er overholdt for det ansøgte, vurderer Aabenraa Kommune, at der ikke vil forekomme tilstandsændringer i disse naturarealer.

Beskyttet natur

En række mindre § 3-beskyttede søer og enge modtager en forøget ammoniakdeposition fra husdyrbruget som følge af det ansøgte. Områderne modtager en merdeposition på mellem 0,4 og 1,5 kg N/ha/år fra husdyrbruget.

"§ 3 sø ved gyllebeholder" og "§ 3 sø mod SØ" modtager hhv. 1,5 og 1,4 kg N/ha/år i merdeposition og 8,4 og 1,6 kg N/ha/år i totaldeposition fra husdyrbruget. Søerne er blevet besigtiget d. 26. maj 2026 og vurderes at være næringsrige, hvorfor det ikke er fundet aktuelt at fastlægge konkrete tålegrænser. Aabenraa Kommune vurderer på baggrund heraf, at merdepositionen fra Hesteløkken 4 ikke vil medføre en tilstandsændring i søerne.

Da merdepositionen for de resterende § 3-naturarealer er under 1 kg N/ha/år, hvorunder der ikke forventes tilstandsændringer i ammoniakfølsom natur som følge af atmosfærisk deposition, vurderer Aabenraa Kommune, at det ansøgte ikke medfører tilstandsændringer i beskyttet natur.

Den ammoniakfølsomme beskyttede natur er beskyttet efter husdyrbruglovens regler og behandles under afsnittet om ammoniakfølsom natur.

Tabel 3. Ammoniakdeposition til nærliggende naturområder, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens² § 3.

Naturpunkt	Merdeposition, kg N / ha / år	Totaldeposition, kg N / ha / år
§ 3 sø ved gyllebeholder	1,5	8,0
§ 3 sø mod SØ	1,4	1,6
§ 3 end mod nord	0,6	0,9
§ 3 sø mod SSØ	0,5	0,5
§ 3 eng	0,4	0,4

Fredede områder & kommunalplaner

Ingen af husdyrbrugets nye eller eksisterende anlæg ligger overlappende med de kommunale udpegninger for områder med særlige økologiske forbindelser, særlige naturbeskyttelsesinteresser eller fredninger.

Internationale beskyttelsesområder

Da husdyrbruget ikke ligger i, eller i nær tilknytning til, et Natura 2000-område, vurderer Aabenraa Kommune, at ansøgningen ikke har en væsentlig indvirkning på internationale beskyttelsesområder. Det nærmeste Natura 2000-område er nr. 95 Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark', der består af habitatområde H84 og fuglebeskyttelsesområde F58. Området ligger ca. 4,5 km nordøst for husdyrbruget.

Beskyttelsen af habitatnaturen i habitatområdet er indarbejdet i husdyrbruglovens regler for ammoniakfølsom natur, som vurderes i ovenstående afsnit om ammoniakfølsom natur. Det vurderes, at det ansøgte ikke har en væsentlig indvirkning på fuglebeskyttelsesområdet, da det ikke medfører tilstandsændringer i områdets natur.

² Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse

Planter og dyr

I forhold til plantearter optaget på habitatdirektivets bilag IV, afsnit b vurderer kommunen, at der ikke sker nogen ødelæggelse af disse som følge af projektet, da ingen af de syv plantearter er registreret på stedet eller vurderes at findes der.

I to § 3 beskyttede søer hhv. ca. 460 m og 780 m nord for svinestaldene er der registreret spidssnudet frø (habitatdirektivets bilag IV) og butsnudet frø (habitatdirektivets bilag V). I søen ca. 780 m nord for svinestaldene er der desuden registreret stor vandsalamander (habitatdirektivets bilag II og IV). I en § 3 beskyttet sø ca. 670 m sydøst for svinestaldene er der registreret butsnudet frø. Det vurderes dog, jf. vurderinger i tidligere afsnit, at der som følge af det ansøgte ikke sker en tilstandsændring i områdets natur, der vil medføre en forværring af paddernes levevilkår.

Det kan ikke udelukkes, at der forekommer beskyttede flagermus omkring gården. Da der hverken fjernes gamle træer eller bygninger i det ansøgte eller forekommer tilstandsændringer i naturarealer, vurderer Aabenraa Kommune, at områdets dyre- og planteliv ikke forværres af det ansøgte.

Jord, grundvand og overfladevand

Der sker ingen ændringer i afløbsforhold for svineproduktionen som følge af det ansøgte. Gylle og vaskevand fra svinestaldene ledes forsat til gyllebeholderen via fortanken ved slagtesvinestalden.

Vaskevand fra kyllingestaldene og de tilhørende varmevekslere ledes til nye opsamlingsstanke placeret mellem de to stalde.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at afløbsforholdene skal stemme overens med den indsendte afløbsplan og beskrivelse herom, samt at eventuelle ændringer skal godkendes af tilsynsmyndigheden.

For at modvirke risikoen for olieforurening, har Aabenraa Kommune vurderet, at det er nødvendigt at stille vilkår til placering af olietanke og forholdsregler ved uheld, herunder at der på ejendommen skal være materiale til opsamling af spild.

Aabenraa Kommune vurderer, at der ikke forekommer en væsentlig virkning på den miljømæssige tilstand af jord, grundvand og overfladevand, såfremt de stillede vilkår og husdyrbrugloven med bekendtgørelser overholdes.

Lugtgener

Aabenraa Kommune har vurderet, at lugtmarkørerne for nærmeste nabo, nærmeste samlet bebyggelse og nærmeste fremtidige byzone er placeret korrekt i husdyrgodkendelse.dk.

Aabenraa Kommune vurderer endvidere, at da det nærmeste lokalplanlagte område i landzonen er beliggende længere væk end nærmeste samlet bebyggelse, er det ikke nødvendigt at vurdere lugt for nærmeste lokalplanlagte område i landzonen, da lugtgenekriteriet ved nærmeste samlet bebyggelse er overholdt. Ved det nærmeste lokalplanlagte område i landzone gælder der de samme lugtgenekriterier som ved samlet bebyggelse.

Der er ikke kumulation i forhold til lugt fra andre husdyrbrug, idet der ikke ligger andre husdyrbrug indenfor 300 m til nærmeste samlede bebyggelse og byzone samt indenfor 100 m til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt.

Tabel 4. Lugtberegning – uddrag fra husdyrgodkendelse.dk., ansøgningsskema nr. 254 517.

Adresse	Område status	Kumulation	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
Gejlåvej 18	Nærmeste nabo uden landbrugspligt	0	411,2	416,6	Ja
Aabenraavej 33	Nærmeste samlet bebyggelse	0	795,4	2.104,4	Ja
Holbøl	Nærmeste fremtidig byzone	0	1.023,8	2.052,9	Ja

Som det fremgår af Tabel 3, er lugtgeneafstanden til nærmeste nabo uden landbrugspligt, nærmeste samlet bebyggelse og nærmeste fremtidig byzone overholdt.

Ud over beregning af lugtgeneafstanden, udregnes lugtkonsekvenszonen i husdyrgodkendelse.dk. Inden for denne radius kan lugt ind imellem registreres. Lugtkonsekvenszonen er udregnet til 901 m.

Da den ukorrigerede geneafstand til nærmeste byzone er større end lugtkonsekvenszonen, og da kommunen skal vurdere lugt ud fra worst case, har Aabenraa Kommune udarbejdet et kort med en lugtkonsekvenszone på 1.023,8 m, svarende til den ukorrigerede geneafstand for byzone. Kortet er vedlagt som bilag 1 i afsnit D. Kommunens bilag.

Der er stillet driftsvilkår til renholdelse af staldarealer for at undgå forurening med ammoniak, som går ud over forudsætningerne i beregningerne i husdyrgodkendelse.dk.

Øvrige emissioner og gener

Støjgener

I miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.1 er støjgenerne beskrevet. Aabenraa Kommune vurderer, at støjgenerne er beskrevet tilstrækkeligt, og at det ansøgte ikke vil medføre væsentlige støjgener for de nærmeste naboer.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at husdyrbruget skal overholde de generelle støjgrænser for områder for blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, som angivet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern Støj fra virksomheder".

Aabenraa Kommune gør opmærksom på, at støjgrænserne skal være overholdt ved nærmeste nabos inden- og udendørs opholdsarealer, dog maks. 15 m fra beboelsen.

Støvgener

Støvgenerne er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.3. Aabenraa Kommune vurderer, at støvgenerne er beskrevet tilstrækkeligt, og at der gøres de nødvendige tiltag for at begrænse støvgenerne for de omkringboende.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at der ikke må forekomme støvgener uden for ejendommens eget areal, og at dette vurderes af tilsynsmyndigheden.

Rystelsesgener

Evt. rystelser fra ejendommen er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.2. Aabenraa Kommune vurderer at evt. gener fra rystelser er beskrevet tilstrækkeligt, og at det ansøgte ikke vil medføre væsentlige gener i form af rystelser ved de nærmeste naboer.

For at sikre naboerne stilles der vilkår til, at der ikke må forekomme væsentligt gener fra rystelser og vibrationer uden for ejendommens eget areal, og at dette vurderes af tilsynsmyndigheden.

Flue- og rottegener

Husdyrbrugets skadedyrsbekæmpelse er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.5. Aabenraa Kommune vurderer, at bekæmpelse af fluer og rotter har et sådant omfang, at der ikke vil være væsentlige gener for omkringboende.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at arealerne omkring staldene skal holdes ryddelige, således at rottetilhold forebygges. Der stilles derudover vilkår til, at fluebekæmpelse skal ske efter gældende retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Transportgener

Ansøger har redegjort for antallet af transporter til og fra husdyrbruget samt husdyrbrugets til- og frakørselsforhold i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.6.

Aabenraa Kommune vurderer at transporterne til og fra ejendommen er beskrevet tilstrækkeligt, og at der ikke skal stilles vilkår til transporter til og fra ejendommen.

Lysgener

I miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.4 beskrives det, at udendørsbelysningen ikke vil medføre væsentlige gener for de omkringboende.

Aabenraa Kommune stiller vilkår, til at der ikke må forekomme væsentlige lysgener for de omkringboende, og at dette vurderes af tilsynsmyndigheden.

Uhygiejniske forhold

I miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.9.1 beskrives det, at opbevaring af døde dyr foregår på forsvarlig vis. På baggrund af ansøger redegørelse vurderer Aabenraa Kommune, at der som følge af det ansøgte, ikke sker en væsentlig indvirkning på miljøet, hvad angår uhygiejniske forhold.

Miljøbeskyttelseslovens affaldshierarki

Husdyrbruget er forpligtet til at overholde Aabenraa Kommunes til enhver tid gældende regulativ for erhvervsaffald, hvorfor det vurderes, at kravet om iagttagelse af miljøbeskyttelseslovens affaldshierarki er overholdt.

Bedste tilgængelige teknik (BAT) for intensivt opdræt af fjerkræ

Der er et krav om vurdering af de væsentlige virkninger på miljøet og anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), når produktionen er større end 40.000 stipladser til fjerkræ.

BAT Ammoniak- og lugtemission

Anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) i forhold til ammoniak- og lugtemission fra anlægget er omsat til et bestemt krav til mængden af ammoniak- og lugtemission, der må komme fra husdyrbruget.

Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser, at BAT-kravet til ammoniakemission fra husdyrbruget er 4.769 kg NH₃-N pr. år, og at den faktiske emission er 4.768 kg NH₃-N pr. år. BAT-kravet for husdyrbruget er således overholdt med de valgte gulvtyper og varmevekslere i begge kyllingestalde. BAT for lugtemissionen overholdes ved gulvtyperne.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til varmeveksling i de nye stalde, jf. teknologibladet for ACU Clima+200 varmevekslere fra Rokkedahl.

Der er stillet driftsvilkår til renholdelse af staldarealer for at undgå forurening med ammoniak og lugt, som går ud over forudsætningerne i beregningerne i husdyrgodkendelse.dk.

BAT Fodring- og foderhåndtering

For at reducere kvælstofudskillelsen skal IE-husdyrbrug enten anvende fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, reducere indholdet af råprotein vha. en god aminosyrebalance, eller bruge et eller flere fodertilsetningsstoffer, som nedsætter den samlede mængde kvælstof, der udskilles. En god aminosyrebalance og lavt indhold af råprotein kan opnås ved at kombinere fodermidler, hvor aminosyreprofilerne supplerer hinanden og/eller ved at tilsætte frie essentielle aminosyrer til foder med et lavt indhold af råprotein. Der må anvendes en kombination af de ovennævnte teknikker.

For at reducere fosforudskillelsen skal IE-husdyrbrug enten anvende fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, et eller flere fodertilsetningsstoffer som nedsætter den samlede mængde fosfor der udskilles (f.eks. fytase), eller letfordøjeligt uorganisk fosfat (f.eks. monocalciumfosfat i stedet for mindre fordøjelige fosforkilder). Der må anvendes en kombination af de ovennævnte teknikker.

Ansøger har i miljøkonsekvensrapportens afsnit 4.2.1 redegjort for BAT på fodring og foderhåndtering. Ansøger oplyser, at der fodres med fasefodring tilpasset dyrenes behov i de forskellige udviklingsstadier, og som bliver sammensat med en god aminosyrebalance med et reduceret indhold af råprotein, samt tilsat fytase.

Aabenraa Kommune vurderer på den baggrund, at husdyrbruget overholder BAT på fodring og foderhåndtering. Når kommunen kommer på tilsyn, skal husdyrbruget kunne dokumentere anvendelse af fodring eller fodringsteknikker. Der er stillet vilkår til forsvarlig opbevaring af foder for at modvirke skadedyr.

BAT Gylleopbevaring og -håndtering

Husdyrbrugets eksisterende gyllebeholder er tilmeldt 5 års beholderkontrol. Management i forhold til gylleopbevaring og -håndtering er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 4.2.4. Aabenraa Kommune vurderer på den baggrund, at BAT til gylleopbevaring og -håndtering er overholdt.

BAT Energiforbrug

Ansøger har redegjort for BAT på energiforbruget i miljøkonsekvensrapportens afsnit 4.2.2.

BAT for energiforbruget overholdes med isolerede stalde, varmevekslere hvor varmen fra afgangsluften vil blive benyttet til at opvarme frisk udeluft i forbindelse med ventilation. Yderligere tiltag omfatter automatisk styret LED-belysning, temperaturstyring og alarmer på ventilationsanlæggene i staldene samt regelmæssigt eftersyn og rengøring af ventilationsanlæg. Der modtages månedsvise forbrugsoplysninger fra elseskabet, og forbruget opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Aabenraa Kommune vurderer, at der i tilstrækkelig grad er redegjort for BAT på energiforbruget, og at husdyrbruget løbende gennemfører de nødvendige tiltag, for at have fokus på energiforbruget. Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at elforbruget aflæses årligt, med den begrundelse, at forbruget skal kunne vurderes igennem en årrække.

BAT Vandforbrug

Ansøger har redegjort for BAT på vandforbruget i miljøkonsekvensrapportens afsnit 4.2.3.

BAT for vandforbruget overholdes ved anvendelse af vandbesparende drikkevandssystemer til svin og kyllinger, daglig overvågning og løbende vedligeholdelse af drikkevandssystemerne, anvendelse af højtryksrensere ved vask af staldene, samt etablering af vandalarm som giver besked hvis der bruges mere vand end en forudbestemt mængde.

Aabenraa Kommune vurderer ud fra det beskrevne i miljøkonsekvensrapporten, og når de generelle regler overholdes, at der praktiseres BAT på vandforbruget. Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at vandforbruget aflæses årligt med den begrundelse, at forbruget skal kunne vurderes gennem en årrække.

BAT Spildevand

Der praktiseres BAT på spildevand ved, at der på husdyrbruget er fokus på minimering af vandforbruget, at vandforbruget registreres, samt at gyllen håndteres i et lukket system med tætte kanaler, rør, forbeholder og gyllebeholder.

Aabenraa Kommune har ikke fundet anledning til at stille yderligere vilkår til spildevandshåndteringen, end de vilkår der er beskrevet i afsnittene "Jord, grundvand og overfladevand" og "BAT Vandforbrug".

BAT Støv

Der praktiseres BAT på støvemissioner, idet svinefoder håndteres indendørs i foderladen. Der etableres støvcykloner på de nye siloer til kyllingefoder, og foderet ledes ind i staldene igennem rørsystemer. Overbrusning i svinestaldene og højtrykskøling af kyllingerne medvirker endvidere til at binde støv.

Aabenraa Kommune vurderer, at der gøres de nødvendige tiltag for at begrænse støvgenerne for de omkringboende. Det er almen gældende lovgivning, at der skal installeres overbrusningsanlæg i svinestalde, hvorfor der ikke stilles vilkår herom.

BAT Støj

Der praktiseres BAT på støj, idet alle stationære pumper er støjsvage elektriske pumper, og da ventilationen i de nye stalde bliver af støjsvag type. Al drift, der er forbundet med dyrene, sker for lukkede døre, og støjende aktiviteter vil så vidt muligt undgås om natten og i weekender. Det vurderes, at der med husdyrbrugets placering, indretning og drift ikke vil være væsentlige støjgener for de omkringboende.

Aabenraa Kommune vurderer, at det praktiseres BAT for støj, og at der med de stillede vilkår om overholdelse af støjgrænserne angivet i Miljøstyrelsens vejledning sikres, at der ikke vil være væsentlige gener for omkringboende.

BAT Godt landmandskab og miljøledelse

BAT på godt landmandskab og miljøledelse opnås ved at have en fremgangsmåde ved uheld (opdateret beredskabsplan), samt at anlægget søges vedligeholdt ved regelmæssige kontroller af bl.a. ventilationssystem og generel minimering af ressourceforbrug. Det er desuden et lovkrav, at husdyrbruget skal have et miljøledelsessystem. Der stilles vilkår til, at der skal forefindes en ajourført beredskabsplan på husdyrbruget, som de ansatte kender indholdet af.

Opbevaring af døde dyr sker på afhentningspladsen ud til Hesteløkken, hvor døde svin placeres på spalter og med kadaverkappe over eller i lukkede plastcontainere. Døde kyllinger vil blive opbevaret i kølecontainer, og vil blive kørt ud på asfaltpladsen i lukkede plastcontainere umiddelbart forud for afhentning.

Opbevaringen opfylder BAT for godt landskabskab ved, at dyrene opbevares på fast bund og overdækket, hvorved uhygiejniske forhold undgås.

Samlet vurdering for BAT-konklusionerne

Aabenraa Kommune vurderer, at der ved overholdelse af BAT-konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ ikke forekommer en væsentlig virkning på miljøet for lugt, støj og støv.

Øvrige krav

Vurdering af om husdyrbruget har tilstrækkelig opbevaringskapacitet til husdyrgødning

Der er redegjort for håndtering og opbevaring af husdyrgødning i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.1.2.

Ejendommens gyllebeholder på 2.000 m³ benyttes til gylle fra svinestaldene, og giver opbevaringskapacitet for mere end 9 måneders produktion af svinegylle.

Med maksimal produktion af slagtekyllinger forventes en gødningsproduktion ca. ca. 1.416 ton. Den faste gødning afhændes til biogas, og afgasset biomasse kommer retur til gyllebeholdere på andre ejendomme. Vaskevand fra kyllingestaldene opsamles i opsamlingsbeholdere og udbringes direkte herfra. Hvis forholdene ikke tillader direkte udbringning, vil vaskevandet blive flyttet til gyllebeholdere på andre ejendomme.

Aabenraa Kommune vurderer, at håndteringen af husdyrgødning overholder BAT, og at der ikke er væsentlig virkning på miljøet herfra. Dokumentation for tilstrækkelig opbevaringskapacitet skal kunne forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Vurdering af om afstandskrav er overholdt

Miljøgodkendelsen omfatter ændring fra løsgående søer til individuelt opstaldede på et eksisterende produktionsareal i 'Eksisterende stald BBR 3'. Denne ændring medfører en forøget ammoniak- og lugtemission fra stalden. Stalden er placeret 0 m fra husdyrbrugets stuehus, da bygningerne hænger sammen, om end de er adskilt med fuld mur. Placeringen overholder derfor ikke afstandskravet på 15 m til beboelse på samme ejendom, jf. husdyrbruglovens § 8, stk. 1, nr. 6.

Ansøger har derfor søgt om dispensation fra afstandskravet til beboelse på samme ejendom. Aabenraa Kommunes vurdering af ansøgning om dispensation for afstandskravet ses i afsnittet "Dispensationer".

Øvrige nye stalde og anlæg overholder alle afstandskrav angivet i husdyrbruglovens §§ 6-8.

Vurdering af, om husdyrbruget er forureningsmæssigt og teknisk eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug

Ansøger hverken ejer eller driver andre husdyrbrug. Husdyrbruget på Hesteløkken 4 er således ikke teknisk eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

Alternative løsninger

Ansøger har i afsnit 3.17 i miljøkonsekvensrapporten redegjort for de alternative løsninger, der har været vendt i forbindelse med, at ansøgningsmaterialet til denne miljøgodkendelse blev udarbejdet.

På baggrund af redegørelsen i miljøkonsekvensrapporten vurderer Aabenraa Kommune, at der er redegjort tilstrækkeligt for de alternative løsninger, og hvorfor den ansøgte løsning er den, der er valgt.

Ophør af husdyrbruget

Ud fra ansøgers redegørelse i miljøkonsekvensrapportens afsnit 4.1 vurderer Aabenraa Kommune, at ejendommen vil blive afviklet miljømæssigt forsvarligt, hvis husdyrbruget på Hesteløkken 4 ophører helt.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at der skal foretages oprydning og rengøring ved varigt ophør af driften for at undgå forureningsfare.

Samlet vurdering

Vurdering af VVM og BAT

På baggrund af de stillede vilkår og ovenstående begrundelse for og særkender på husdyrbruget er det Aabenraa Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt overholder anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at projektet ikke indebærer væsentlige indvirkninger på miljøet, herunder i forhold til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, i forhold til navnlig:

- Landskabelige værdier.
- Natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart overfor næringsstofpåvirkning.
- Jord, grundvand og overfladevand.
- Lugt-, støj-, rystelser-, støv-, flue-, transport-, og lysgener, uhygiejniske forhold, affaldsproduktion mv.

Samspillet mellem faktorer og sårbarhed i forhold til risici for større ulykker m.v.

Aabenraa Kommune vurderer på baggrund af det, der er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.13 til 3.15, at der ikke er væsentlige negative virkninger på miljøet på nedenstående faktorer, hverken når de vurderes enkeltvis, eller når der vurderes på samspillet imellem 2 eller flere af faktorerne.

1. Befolkningen og menneskers sundhed
2. Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1– og 2 natur samt bilag IV arter
3. Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima
4. Materielle goder, kulturarv og landskabet
5. Samspillet imellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
6. Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af ovenstående 5 faktorer

Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til kravene i Lovbekendtgørelse nr. 1065 af 21. august 2025 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med tilhørende bekendtgørelse nr. 1089 af 16. oktober 2024 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen).

Husdyrbruget har flere end 40.000 stipladser til fjerkræ og er derfor omfattet af husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2. Husdyrbruget er godkendelsespligtigt, og Aabenraa Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed.

Udnyttelsesfrist

Miljøgodkendelsen skal være udnyttet inden 6 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet, når byggeriet er afsluttet. Hvis godkendelsen kun er udnyttet delvist, bortfalder den del, der ikke er udnyttet.

Godkendelsen lovliggørende dele, anses som udnyttet fra meddelelsetidspunktet.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år eller inden 4 år, når EU-kommissionen i EU-tidende har offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter). Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2034.

Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse følger der 8 års retsbeskyttelse af husdyrbrugets indretning og drift. Retsbeskyttelsen gælder indtil den 18. august 2034.

Ophævelse af eksisterende godkendelse

Både den eksisterende miljøgodkendelse og tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse til Hesteløkken 4, 6340 Kruså ophæves ved udnyttelse af denne miljøgodkendelse. Miljøgodkendelsen og det efterfølgende tillæg blev meddelt hhv. den 17. september 2010 og den 14. september 2012 efter hhv. § 11, stk. 1 og stk. 3 i lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

Andre tilladelser og dispensationer

Aabenraa Kommune gør opmærksom på, at den meddelte godkendelse udelukkende omfatter forholdet til husdyrbrugloven. Der skal derfor søges om en separat byggetilladelse, ændring af bygningsanvendelse, nedrivningstilladelse, afledning af tagvand, vandindvindingstilladelse eller lignende hos Aabenraa Kommune.

B. Vilkår for husdyrbruget

Vilkårene i denne miljøgodkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra det tidspunkt, hvor miljøgodkendelsen udnyttes.

Vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.

Denne miljøgodkendelse meddeles på nedenstående vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, der generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for godkendelsen.

Afgørelse

- Vilkår 1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af det vedlagte ansøgningsmateriale, skema nr. 254 517, version 3, modtaget i Aabenraa Kommune den 22. juni 2026, og med de vilkår, der fremgår af miljøgodkendelsen.
- Vilkår 2. Denne miljøgodkendelse skal altid være at finde på ejendommen, enten udskrevet eller digitalt, og være tilgængelig for ejer og medarbejdere. Dens indhold skal være driftsleder bekendt. Relevante vilkår skal være medarbejderne bekendt.

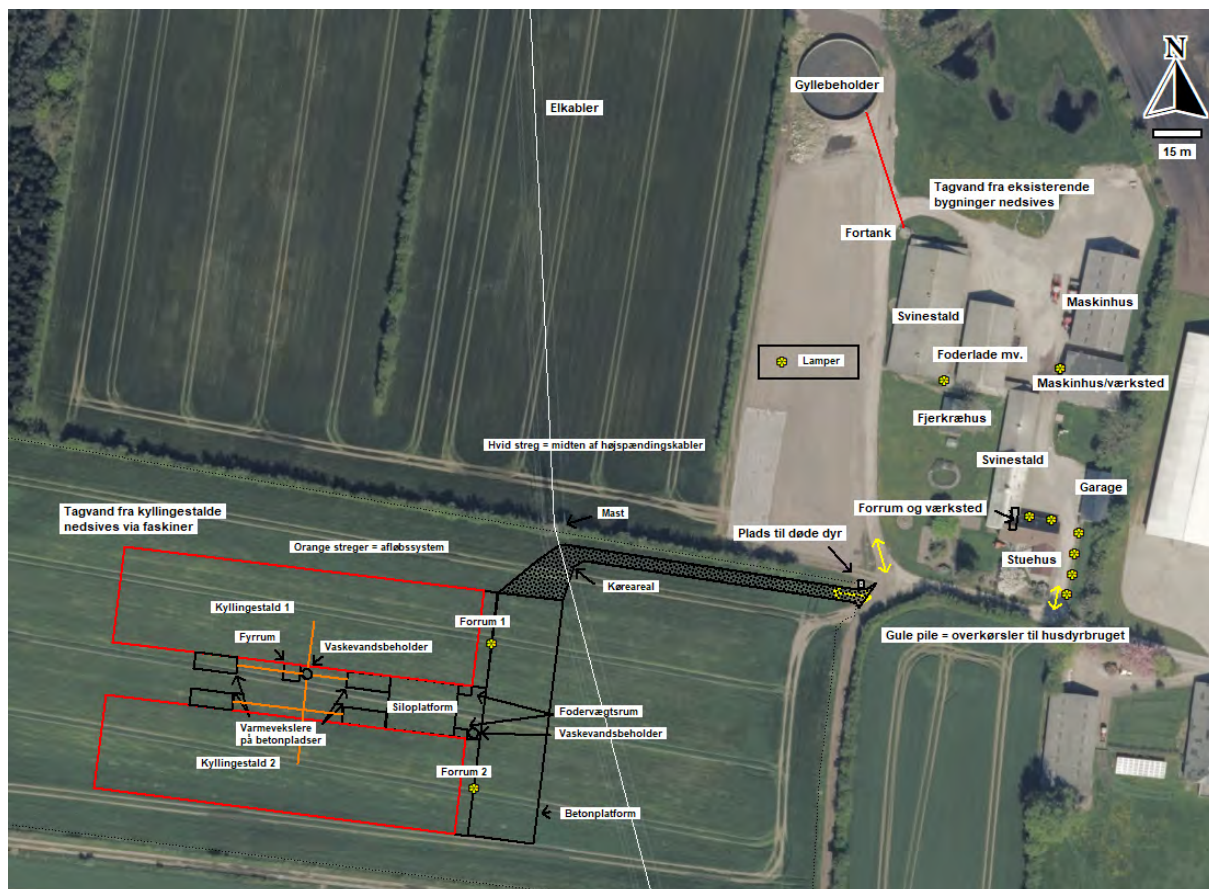
Indretning og drift

Husdyrhold, produktionsareal og staldsystem

- Vilkår 3. Husdyrbrugets stalde, gulvtyper og produktionsarealer skal være i overensstemmelse med nedenstående tabel:

Stald	Produktion	Stald-størrelse m ²	Produktions-areal m ²
Eksisterende stald BBR 3	Søer, golde og drægtige Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	332	27
	Søer, golde og drægtige Løsgående, delvis spaltegulv		75
	Søer, diegivende Kassestier, delvis spaltegulv		113
Smågrisestald del af BBR 7	Smågrise Toklimastald, delvis spaltegulv	153	114
Slagtegrisestald del af BBR 7	Slagtesvin Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	473	91
	Slagtesvin Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv		284
Kyllingestald etape 1	Kyllinger Konventionelle slagtekyllinger	3.274	3.200
Kyllingestald etape 2	Kyllinger Konventionelle slagtekyllinger	3.274	3.200
I alt			7.104

- Vilkår 4. Husdyrbruget skal indrettes med stalde, opbevaringsanlæg og tekniske anlæg som vist på nedenstående kort. Dyretyper og staldsystem må ikke ændres, og størrelsen på produktionsarealerne må ikke øges, i forhold til det der fremgår af vilkår 3.

- Vilkår 5. Når Kyllingestald etape 1 og 2 etableres, skal den driftsansvarlige indsende målfaste tegninger over produktionsarealerne i de nye stalde.

Opbevaring og håndtering af flydende husdyrgødning

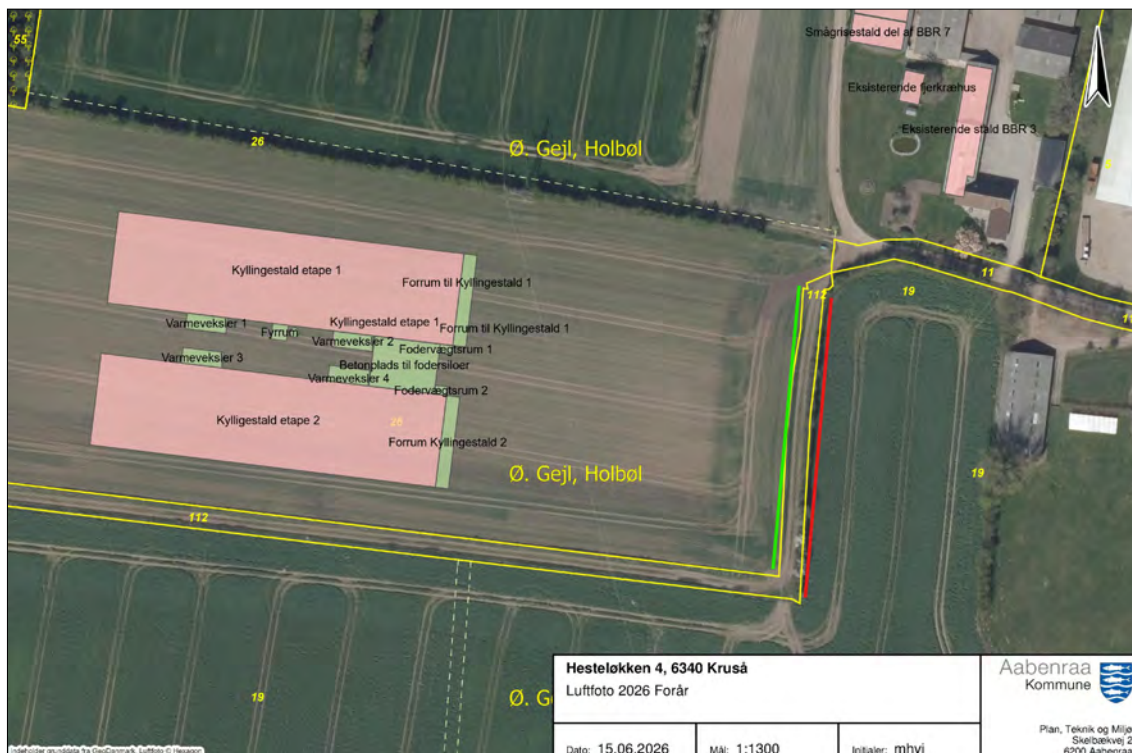
- Vilkår 6. Hvis gyllen ikke suges direkte over i gyllevogn med påmonteret læssekran, skal påfyldning af gyllevogn foregå på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter en periode med daglig påfyldning er afsluttet.

- Vilkår 7. Traktordrevne pumper skal, når de ikke anvendes, og ikke er under opsyn, f.eks. ved arbejdsdagens ophør, afbrydes ved kraftoverførselsakslen. Traktoren skal aflåses eller helt frakobles pumpeudstyret.

Placering og konstruktion af anlæg

- Vilkår 8. Kyllingestald etape 1 og 2, samt tilhørende anlæg og fodersiloer skal opføres i størrelse og udformning, herunder materialer og farvevalg, som beskrevet i ansøgningen.
- Vilkår 9. Eventuelle markdræn indenfor 15 m af de nye kyllingestalde skal flyttes eller omlægges til faste rør, således at afstandskravet på 15 m til dræn overholdes. Inden én eller begge kyllingestalde tages i brug, skal der indsendes et drænkort for placering af dræn omkring det nye staldanlæg til Aabenraa Kommune.

- Vilkår 10. Såfremt den nye/eksisterende gyllebeholder på 2.000 m³ forsynes med fast teltoverdækning (frivilligt tiltag), skal farven på teltdugen være grå.
- Vilkår 11. Den eksisterende beplantning/læhegn øst for staldanlægget, som angivet med rødt på nedenstående kort, skal bevares og vedligeholdes. Såfremt beplantningen/læhegnet fjernes eller reduceres, skal der genetableres beplantning jf. grøn markering bestående af egnstypiske træer og buske, der opfylder samme afskærmende funktion.

Lugt

- Vilkår 12. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Det skal bl.a. sikres at gulve holdes tørre, at gødnings- og foderrester i staldene fjernes, og at fodringssystemer holdes rene.

Øvrige emissioner og gener

Støj

- Vilkår 13. Husdyrbrugets samlede støjbidrag, angivet som det ækvivalente, korregerede støjniveau i dB(A) i punkter 1,5 meter over terræn, målt eller beregnet ved nærmeste beboelses opholdsareal, må ikke overskride følgende værdier, som angivet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder":

	Tidsinterval	Grænseværdi	Referencetidsrum
Hverdage	Kl. 07.00-18.00	55 dB(A)	8 timer
Lørdage	Kl. 07.00-14.00	55 dB(A)	7 timer
Lørdage	Kl. 14.00-18.00	45 dB(A)	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45 dB(A)	8 timer
Aften	Kl. 18.00-22.00	45 dB(A)	1 time
Nat	Kl. 22.00-07.00	40 dB(A)	½ time

Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden. Støjens maksimalværdi må om natten ikke overstige 55 dB(A) ved boliger.

Støjgrænserne må ikke overskrides ved nærmeste nabos udendørs opholdsarealer, maks. 15 m fra beboelsen.

Vilkåret gælder for al støj fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel. Markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner er ikke omfattet af ovennævnte støjgrænser.

- Vilkår 14. Hvis tilsynsmyndigheden, på baggrund af en orienterende støjmåling, finder det nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at de i vilkår 13 fastsatte støjgrænser overholdes. Tilsynsmyndigheden kan dog kun kræve dette dokumenteret en gang årligt.

Målingerne/beregningerne skal være en "Miljømåling – ekstern støj", og skal udføres af en person eller firma, som findes på Miljøstyrelsens sidste reviderede liste over firmaer/personer, der er godkendte til at udføre "Miljømåling – ekstern støj". Udgifterne til støjmålingen afholdes af husdyrbruget.

Støv, lys og rystelser

- Vilkår 15. Driften må ikke medføre væsentlige støv- og lysgener eller gener i form af rystelser uden for ejendommens eget areal. Dette vurderes af tilsynsmyndigheden.

Skadedyr

- Vilkår 16. Der skal på husdyrbruget foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste fastsatte retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.
- Vilkår 17. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.).

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Installation af varmevekslere

- Vilkår 18. Der skal installeres mindst 2 Rokkedahl varmeveksler, ACU Clima+ 200 i hver kyllingestald, med en ammoniakreducerende effekt på mindst 23 % for hver stald.
- Vilkår 19. Der skal inde i hver stald, hvor der er indsat varmeveksler, installeres ventilatorer til recirkulering af luften, og de skal have en samlet kapacitet, som angivet i vilkår 20 og 21.

Kapacitetskrav for varmevekslere

- Vilkår 20. Varmevekslerne skal kunne levere mindst 12 m³ luft pr. m² produktionsareal i staldene. Dette svarer til 38.400 m³ pr. stald.
- Vilkår 21. Ventilatorerne til recirkulering af luften inde i stalden skal levere en samlet kapacitet på mindst 26 m³ luft pr. time pr. m² produktionsareal.

Driftstid for varmevekslere

- Vilkår 22. Varmevekslerne skal levere al ventilation i stalden frem til ventilationsbehovet overstiger varmevekslernes kapacitet. Ved højere ventilationsbehov skal varmevekslerne levere den luftmængde, der svarer til kapacitetskravene, der er nævnt i vilkår 20 og 21.
- Vilkår 23. Når ventilationsbehovet overstiger 80 m³ luft pr. time pr. m² produktionsareal, må varmevekslerne slukkes.

Vilkår 24. Recirkuleringsventilatorerne skal levere den luftmængde, der svarer til kapacitetskravene nævnt i vilkår 20 og 21.

Vedligeholdelse og service af varmevekslere

Vilkår 25. Efter hver produktionscyklus skal varmevekslerne rengøres.

Vilkår 26. Hvis der opstår driftsstop eller fejl på varmevekslerne, skal dette afhjælpes hurtigst muligt.

Vilkår 27. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end to uger.

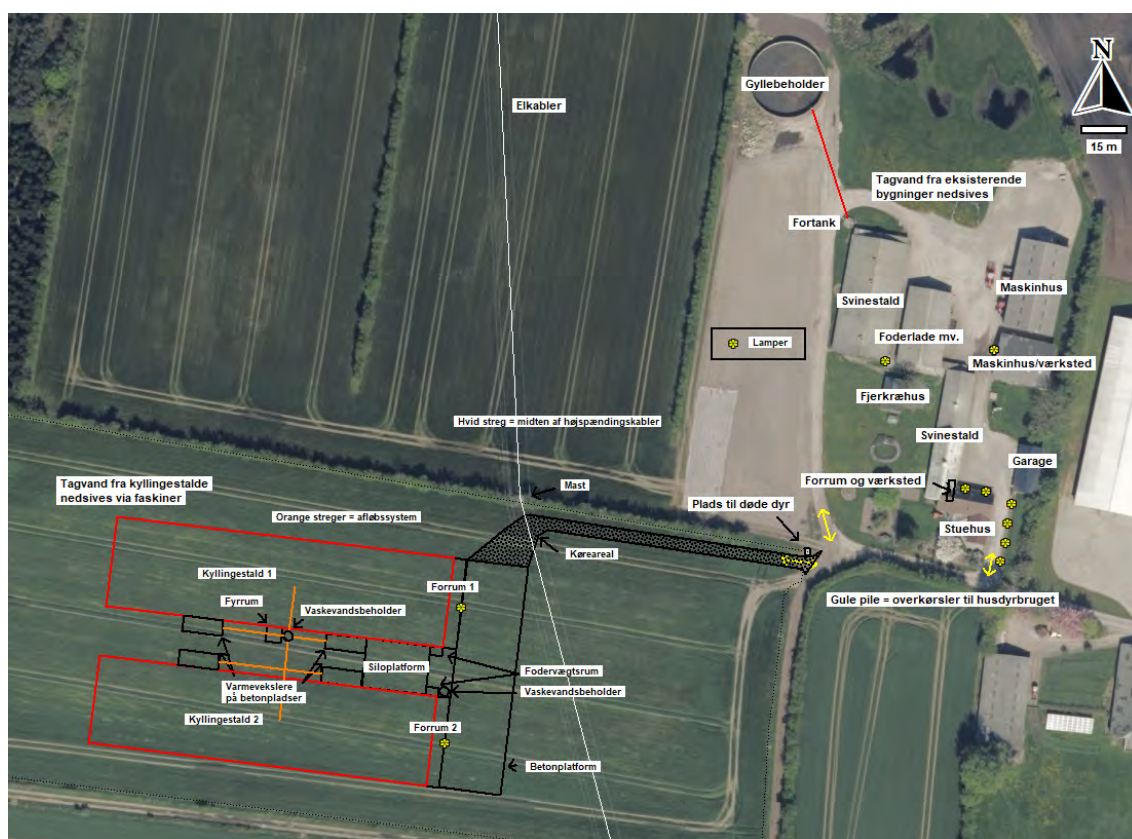
Vilkår 28. Der skal foretages eftersyn efter leverandørens anvisning.

Jord, grundvand og overfladevand

Spildevand

Vilkår 29. Kemikalier, medicin, foderstoffer m.v., skal opbevares, således at de ikke kan ledes til jord, grundvand eller overfladevand, hvis der måtte ske udslip. Et eventuelt spill af sådanne stoffer med fare for forurening skal straks opsamles.

Vilkår 30. Afledning af flydende husdyrgødning, restvand og spildevand skal foregå som vist på nedenstående kortudsnit. Ændringer af afløbsforhold skal indsendes til, og godkendes af, tilsynsmyndigheden.

Vilkår 31. Vaskevand fra vask af staldene samt kondensvand og rengøringsvand fra varmevekslerne skal ledes til en eller flere opsamlingsbeholdere, som skal kunne rumme mindst én afvaskning af staldene.

Vilkår 32. Vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme foder-, gødnings- og sprøjterester, skal foregå på støbt plads med tæt bund og med bortledning af spildevandet til gyllebeholder.

Olie og diesel

Vilkår 33. Der skal på ejendommen altid forefindes egnet materiale til opsamling af oliespild.

Vilkår 34. Olie og diesel, herunder spildprodukter, skal opbevares i overjordiske beholdere på fast bund uden afløb, så spild kan opsamles.

Egenkontrol

Generelt

Vilkår 35. Kvitteringer for aflevering af farligt affald og andre dokumentationer for vilkårenes overholdelse skal forevises Aabenraa Kommune på forlangende.

Vand- og elforbrug

Vilkår 36. Elforbruget skal mindst registreres en gang årligt. De årlige registreringer af elforbruget skal opbevares i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Vilkår 37. Vandforbruget til dyreholdet skal registreres mindst en gang årligt. De årlige registreringer af vandforbruget skal opbevares i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Dokumentation for drift af varmevekslere

Vilkår 38. Der skal føres en logbog for varmevekslerne, indeholdende registreringer om:

- a. Varmevekslernes driftstid evt. ved montering af timetæller på varmevekslerne.
- b. Tidspunkter for rengøring samt vedligehold.
- c. Eventuelle fejl/driftsstop og varighed heraf.

Vilkår 39. Logbog og rapporter fra servicebesøg skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Teltoverdækning på gyllebeholder

Vilkår 40. Der skal føres en logbog for gyllebeholderen, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Ved ophør af husdyrbruget

Vilkår 41. Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Aabenraa Kommune.

Vilkår 42. Ved husdyrbrugets ophør skal tilbageværende husdyrgødning fjernes, og ejendommen skal ryddes for affald, kemikalier, døde dyr, spildevand, foder mv. Alt skal bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativer.

Beredskabsplan

Vilkår 43. På husdyrbruget skal der forefindes en opdateret beredskabsplan. Beredskabsplanen skal opbevares på et kendt og tilgængeligt sted for alle medarbejderne. Den skal ajourføres løbende og minimum 1 gang årligt. Datoen for ajourføringen skal fremgå af planen. Ved ansættelse af udenlandsk arbejdskraft skal beredskabsplanen oversættes til et sprog de forstår. I tilfælde af uheld skal beredskabsplanens forskrifter følges.

Vilkår 44. Beredskabsplanen skal gennemgås med nyansatte, når de tiltræder og derefter med de ansatte mindst én gang årligt.

C. Offentlighed og klagevejledning

Annoncering

Ansøgning om miljøgodkendelse har været offentlig annonceret den 29. april 2026 på Aabenraa Kommunes hjemmeside for at informere offentligheden om ansøgningen og tidligt inddrage denne i beslutningsprocessen.

Aabenraa Kommune har ikke modtaget henvendelser angående anmodning om at få tilsendt udkast til miljøgodkendelse.

Naboorientering og partshøring

Et udkast til miljøgodkendelsen blev den 26. juni 2026 sendt i høring hos ansøger, naboer og andre berørte, samt til andre, som har anmodet herom. Samtidig blev den lagt på Aabenraa Kommunes hjemmeside. Der var en frist på 30 dage til at fremsende kommentarer. Der er ikke kommet bemærkninger i høringsperioden.

Udkastet til miljøgodkendelsen er blevet sendt til alle beboere, der er beliggende inden for den ukorrigerede geneafstand til byzone, da geneafstanden er større end den beregnede lugtkonsekvenszone.

Annoncering og afgørelse

Den meddelte miljøgodkendelse bliver offentligt annonceret på Aabenraa Kommunes hjemmeside den 18. august 2026, og afgørelsen bliver fremsendt til de klageberettigede.

Du har ifølge forvaltningslovens³ § 9 ret til aktindsigt i alle dokumenter, der vedrører sagen. Eventuel aftale herom skal aftales med Team Miljøs landbrugsgruppe på landbrug@aabenraa.dk.

Klagevejledning

Miljøgodkendelsen kan i medfør af husdyrbrugloven § 76 påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.naevneneshus.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Aabenraa Kommune, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du som privatperson betale et gebyr på kr. 900. For virksomheder og organisationers vedkommende er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Aabenraa Kommune, der har truffet afgørelse i sagen. Aabenraa Kommune videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

³ Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 Forvaltningsloven

Afgørelsen annonceres offentligt den 18. august 2026 på Aabenraa Kommunes hjemmeside. En eventuel klage skal være modtaget senest den 15. september 2026, der er dagen for klagefristens udløb.

Da miljøgodkendelsen indebærer opførelse af bebyggelse uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, har en rettidig klage opsættende virkning, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet, jf. husdyrbruglovens § 81, stk. 3. Miljøgodkendelsen må ikke udnyttes før klagefristens udløb.

Når Aabenraa Kommune modtager en klage, underretter kommunen straks ansøger om klagen.

Afgørelsen kan påklages af:

- Afgørelsens adressat
- Miljøministeren, når væsentlige nationale eller internationale interesser er berørt.
- Enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- Styrelsen for Patientsikkerhed
- Danmarks Fiskeriforening, Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Forbrugerrådet, alle i henhold til lovens § 85
- Lokale foreninger og organisationer, i henhold til lovens § 86
- Landsdækkende foreninger og organisationer, i henhold til lovens § 87

Søgsmål til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentligt bekendtgjort.

Udkastet til miljøgodkendelsen er forud for meddelelse af godkendelsen blevet sendt til ansøger og ansøgers rådgiver, parter, naboer og andre berørte (beboelser der er beliggende inden for det beregnede konsekvensområde for lugtemission, jf. kapitel D).

Den 18. august 2026

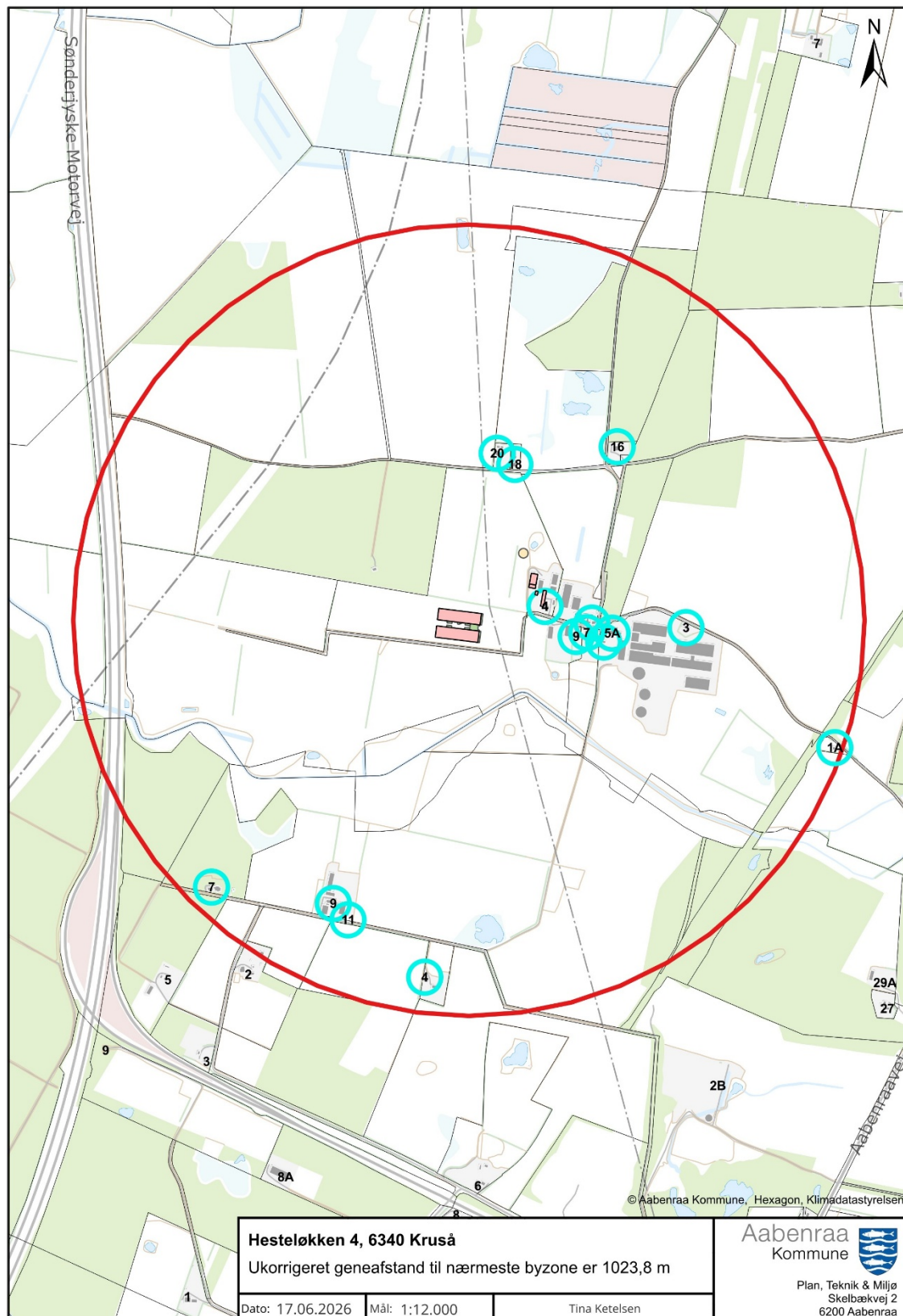
Maja Hauchrog Vink
Team Miljø
Byg, Natur & Miljø

Aabenraa Kommune
Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa

D. Kommunens bilag

Lugtkonsekvenszonen

Aabenraa Kommune har udarbejdet et kort over lugtkonsekvenszonen med en konsekvenszone på 1.023,8 m:

E. Miljøkonsekvensrapport

Ansøger har indsendt en ansøgning om miljøgodkendelse med tilhørende bilag. Miljøkonsekvensrapporten (MKR) er udarbejdet af miljørådgiver Ulla Refshammer Pallesen, Spiras.

Aabenraa Kommune vurderer, at de oplysninger, som ansøger har fremlagt i MKR, er fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet.

Ansøgningmaterialet, der indeholder MKR inklusive bilag, er vedlagt som bilag 1 til miljøgodkendelsen.

Ansøgningsskemaet fra husdyrgodkendelse.dk er ikke vedlagt, da resultaterne er indarbejdet i enten MKR eller i miljøgodkendelsen. Hvis skemaet fra husdyrgodkendelse.dk ønskes tilsendt, kan de fås ved henvendelse til landbrug@aabenraa.dk eller på tlf. 73 76 78 64.

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 1, pkt. F, litra 6 er der ved ansøgninger efter husdyrbruglovens § 16 a krav til, at der skal være en beskrivelse af hvilke metoder, der er anvendt til identificering og forudberegning af de væsentlige virkninger på miljøet. Til udarbejdelse af MKR, har ansøger benyttet sig af beregningerne i husdyrgodkendelse.dk, hvor emissionsfaktorerne tager afsæt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3. Aabenraa Kommune vurderer, at metoderne er tilstrækkeligt beskrevet.

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 1, pkt. F, litra 10 er der et krav om, at der i MKR skal være en referenceliste med oplysninger om kilderne til miljøkonsekvensrapportens beskrivelser og vurderinger. Referencelisten fremgår af afsnit 7 i MKR.

Vedlagte relevante bilag:

Bilag 1: Miljøkonsekvensrapport (MKR)

Ansøgning om § 16 a miljøgodkendelse

Hesteløkken 4
6340 Kruså

Ansøgning om etablering af nye kyllingestalde på eksisterende svinebrug
skema 254517 i Husdyrgodkendelse.dk

• Kolding
Niels Bohrs Vej 2
7634 1700

• Vojens
Billundvej 3
7320 2600

• Aabenraa
Jens Terp-Nielsens Vej 13
7436 5000

• Odense
Munkehatten 1A th
7436 5000

spiras.dk

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, E3)

Ansøger og kontakt-person	Martin Manø Skolegade 17, 6340 Kruså martin_11@live.dk mobil 6013 8645
Ejer	Henning Hansen Manø Hesteløkken 4, 6340 Kruså
Husdyrbrugets adresse	Hesteløkken 4 6340 Kruså
CVR-nummer	41007907
CHR-nummer	61558
Kommune	Aabenraa Kommune
BFE-nr.	9069520
Matrikel-nr.	Matrikel: 26 – Ø. Gejl, Holbøl
Andre husdyrbrug drevet af ansøger	Ingen
Biaktiviteter	Ingen
Ansøgningsskema	254517 samt 255357 scenarioskema
Rådgiver	Ulla Refshammer Pallesen Spiras / LandboSyd, CVR-nr. 25160428 Jens Terp-Nielsens Vej 13, 6200 Aabenraa E-mail: upa@spiras.dk Tlf.: 6155 8262

Forord / læsevejledning

Denne rapport er en miljøkonsekvensrapport, som beskriver de miljømæssige konsekvenser ved det ansøgte projekt på Hesteløkken 4, 6340 Kruså. Husdyrbruget bliver et IE-brug, når de nye kyllingestalde tages i brug, da der kommer mere end 40.000 stipladser til fjerkræ (slagtekyllinger).

Rapporten er en miljøkonsekvensrapport og behandler de potentielle væsentlige miljøpåvirkninger ved husdyrbrugets etablering og produktion. Rapporten danner grundlaget for kommunens afgørelse om miljøgodkendelse for husdyrbruget efter Husdyrbrugloven¹.

Miljøkonsekvensrapporten dækker alle oplysningskrav efter Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen² og er en videreudvikling af Miljøstyrelsens forslag til en skabelon. Det er valgt at samle beskrivelserne og vurderingerne i samme afsnit. De angivne parenteser med bogstaver og tal henviser til oplysningskravene jf. bilag 1 i bekendtgørelsen. I afsnit, hvor der er behov for at foretage en vurdering af påvirkningen af det omgivende miljø, afsluttes afsnittet med en vurdering heraf. I afsnit, hvor der kun står faktuelle oplysninger, og der ikke er behov for en vurdering, er dette udeladt.

Tabeller og figurer (skærmdumps fra Husdyrgodkendelse.dk) samt kort tegnet af Spiras i AgroGIS er angivet uden kildehenvisning. Øvrige figurer og tabeller er angivet med kildehenvisning.

Det antages, at det er tilstrækkeligt at offentliggøre selve miljøkonsekvensrapporten med indbyggede bilag i forbindelse med offentliggørelsen af ansøgningen og miljøgodkendelsen.

¹ Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. LBK nr 1065 af 21/08/2025

² Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr 1089 af 16/10/2024

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, E3)	2
Forord / læsevejledning	3
1. Indledning	6
1.1 <i>Metode og manglende viden (F6)</i>	6
2. Ikke-teknisk resume (C3, E3, F9)	7
3. Beskrivelse af husdyrbrugets karakteristika og påvirkningerne af det omgivende miljø	10
3.1 <i>Indretning og drift af anlægget (B1, E1a, F1a-c)</i>	10
3.1.1 <i>Produktionsarealer</i>	11
3.1.2 <i>Opbevaring og håndtering af husdyrgødning</i>	12
3.1.3 <i>Drift af anlægget</i>	13
3.2 <i>Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, E1a, F1b-c, F5a)</i>	13
3.3 <i>Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)</i>	14
3.4 <i>Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4, F1a, F4)</i>	14
3.4.1 <i>Landskab</i>	14
3.4.2 <i>Kulturarv</i>	15
3.4.3 <i>Materielle goder</i>	17
3.4.4 <i>Afstandskrav</i>	17
3.4.5 <i>Byggelinjer og andre beskyttelseslinjer mv.</i>	19
3.4.6 <i>Jordarealer og jordbund</i>	20
3.5 <i>Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, E1b, F1d)</i>	20
3.6 <i>Biologisk mangfoldighed/biodiversitet (F4, F1c)</i>	25
3.7 <i>Lugtemission (B6, B4, E1b, E1c)</i>	28
3.8 <i>Øvrige emissioner og gener (B7, E1b, F1d, F5c, F8)</i>	30
3.8.1 <i>Støj (B7, E1b, F1d, F5c)</i>	30
3.8.2 <i>Rystelser og vibrationer (B7, E1b, F1d, F5c)</i>	31
3.8.3 <i>Støv (B7, E1b)</i>	31
3.8.4 <i>Lyspåvirkning (B7, E1b, F1d, F5c)</i>	31
3.8.5 <i>Skadedyr (B7, E1b)</i>	32
3.8.6 <i>Transporter (B7, E1b)</i>	32
3.9 <i>Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, E1b, F5b)</i>	34
3.9.1 <i>Døde dyr (B8)</i>	34
3.9.2 <i>Affald (B8, F1d, F5c)</i>	34
3.9.3 <i>Olie- og kemikalier (B7 og B8)</i>	35
3.9.4 <i>Spildevand og restvand (B8, F1d, F4)</i>	35
3.10 <i>BAT ammoniakemission (B9, C2, F5g)</i>	36
3.11 <i>Forslag til vilkår om bl.a. egenkontrol (B7)</i>	36
3.12 <i>Klima (F4, F5f)</i>	37
3.13 <i>Risiko for ulykker og katastrofer (B7, F5d, E1c, F7, F8)</i>	39
3.14 <i>Overvågning (F7)</i>	39
3.15 <i>Andet om befolkningen og menneskers sundhed (F4, F5d)</i>	40
3.16 <i>Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger (B10, E1b, F5e)</i>	40

3.17	<i>Alternative løsninger og 0-alternativet (E1d, F2, F3)</i>	40
3.18	<i>Erhvervsmæssig nødvendighed</i>	41
4.	Oplysninger om IE-husdyrbruget (C)	41
4.1	<i>Ophør af IE-husdyrbruget (C1)</i>	42
4.2	<i>BAT: Råvarer, energi, vand og management (C2)</i>	42
4.2.1	<i>BAT råvarer (C2)</i>	42
4.2.2	<i>Energiforbrug (B8, F1c,) og BAT-energi (C2)</i>	43
4.2.3	<i>Vandressourcen og vandforbrug (B8) samt BAT-vand (C2)</i>	43
4.2.4	<i>Management og forholdet til BAT-konklusionen (C2)</i>	44
5.	Oplysninger om konsulenten (A4)	46
6.	Konklusion	47
7.	Referenceliste	47
8.	Bilag	48
	Bilag 1: Oversigtskort	49
	Bilag 2: Kort over areal der overføres til Hesteløkken 4	50
	Bilag 3: Opgørelse af produktionsarealer	51
	Bilag 4: Skitser over eksisterende stalde	52

1. Indledning

På nuværende tidspunkt består husdyrbruget af et mindre svinebrug. Den gældende produktionstilladelse er en § 11 miljøgodkendelse fra d. 17. september 2010, dog er tilladelsen til en forlængelse af en stald ikke udnyttet.

Ansøger har ikke mulighed for at udvide med kyllingestalde i umiddelbar tilknytning til de eksisterende bygninger og anlæg på Hesteløkken 4. Der ansøges derfor om en placering ca. 140 m sydvest for de eksisterende stalde på et areal, som købes af nabo.

Rapporten er udarbejdet på baggrund af oplysninger modtaget fra Martin Manø, som står inde for, at oplysningerne om selve husdyrbruget er korrekte.

1.1 Metode og manglende viden (F6)

Til udarbejdelse af miljøkonsekvensrapporten er beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk anvendt. Forudsætningen for beregningen af ammoniak- og lugtemissionen fra stald og lager, tager afsæt i emissionsfaktorerne i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

Husdyrgodkendelse.dk beregner lugtgeneafstande ud fra standardiserede kurver udarbejdet på baggrund af OML-beregninger (OML = Operationelle Meteorologiske Luftkvalitetsmodeller). De standardiserede kurver tager udgangspunkt i standardstalde, normal ventilation og standardomgivelser.

Beregningen af ammoniakspredningen og -afsætningen foretages med sprednings- og afsætningsmodeller udarbejdet af Aarhus Universitet (baseret på standardafsætningskurver beregnet med OML-DEP, som er en variant af OML-modellen).

I forhold til drivhusgasemissioner foreligger der for landbrug ikke præcise redskaber til kvantificering af drivhusgasemissioner, specielt ikke for metan og lattergas.

2. Ikke-teknisk resume (C3, E3, F9)

Definitioner mv.

Husdyrbruget: Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug

Husdyrgodkendelse.dk: Et elektronisk ansøgningssystem som miljøgodkendelse af husdyrbrug skal ansøges gennem, som bl.a. beregner udledning og nedfald af ammoniak og lugt.

Husdyrbruget og produktionsomfang

Ansøgningen er indsendt for at kunne etablere to kyllingestalde i to etaper på et husdyrbrug med et mindre sohold. Den maksimale produktion forventes at blive på ca. 80 søer med smågrise og slagtegrise samt op til ca. 800.000 slagtekyllinger. I første etape etableres en kyllingestald og i anden etape etableres endnu en kyllingestald.

Landskabelige forhold

Husdyrbruget ligger i Aabenraa Kommune ca. 3,5 km nord for Kruså. Terrænet omkring husdyrbruget er småbakket. Ifølge kommuneplanen ligger husdyrbruget uden for særlige landskabelige udpegninger, men inden for skovbyggelinje.

Staldanlægget vil være delvis afskærmet af eksisterende læhegn.

Potentielle gener

Beregningerne i ansøgningssystemet Husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgeneafstandene overholdes. Lugtgeneafstandene er de afstande, som et husdyrbrug skal holde til nærmeste naboer, der ikke har landbrugspligt, samlet bebyggelse samt byzoner og sommerhusområder.

Støj, rystelser og vibrationer fra husdyrbrugets bygninger og faste installationer vurderes ikke at blive til væsentlig gene for naboer pga. typen af kilderne og afstanden til naboerne.

Pga. placeringen og arten af lyskilder vil naboer ikke kunne blive generet af lysgener.

Fluer og skadedyr bekæmpes og døde dyr opbevares på en afhentningsplads i plastcontainere eller under en kadaverkap (større svin) ind til afhentning.

Støv vil primært være fra transport. Transport til og fra husdyrbruget vil ske via vejen Hesteløkken. Offentlige veje fejles efter kørsel, når der er behov for det.

Samlet set vurderes husdyrbruget i forhold til omgivelserne ikke at ville kunne medføre væsentlige gener i form af lugt, støj, rystelser, vibrationer, støv, lysgener, fluer, skadedyr, opbevaring af døde dyr eller transport.

Husdyrgødning

Husdyrgødningen fra svineproduktionen er i form af gylle. Fra kyllingerne vil der komme fast gødning og dybstrøelse, og derudover vil der komme vaskevand fra rengøring af kyllingestaldene. Det faste gødning/dybstrøelsen afhentes af et biogasanlæg. Der modtages afgasset biomasse i gyllebeholderen i udbringningssæsonen. Gylle, afgasset biomasse og fremadrettet også vaskevand fra kyllingestaldene udbringes på marker som gødning.

Ammoniakdeposition til natur

Der er i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fastsat krav til den maksimale mængde ammoniak, som forskellige naturtyper må belastes med. Kravene er fastsat som maksimale mængder kvælstof (kvælstof er en bestanddel af ammoniak).

Ammoniaknedfald kaldes deposition og beregnes som kg kvælstof pr. hektar pr. år. Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at beskyttelsesniveauerne for ammoniak til kategori 1, kategori 2 og kategori 3 natur overholdes. Kategori 1 og 2 natur er de mest sårbare naturtyper, hvor der er totaldepositionskrav til. Beregningerne viser, at der er 0,0 kg kvælstof pr. hektar pr. år til kategori 1 natur og 0,3 kg kvælstof pr. hektar pr. år til kategori 2 natur. Totaldepositionen overholder totaldepositionskravene for kategori 1 natur (maks. 0,2-0,7 kg kvælstof pr. hektar pr. år) og kategori 2 natur (maks. 1,0 kg kvælstof pr. hektar pr. år).

Som følge af etableringen af de nye kyllingestalde kommer der ammoniakdeposition fra husdyrbruget til den nærliggende natur. Den almindelige betragtning er, at en merdeposition på 1,0 kg kvælstof pr. hektar pr. år ikke kan medføre en tilstandsændring af et almindeligt naturområde. Det mest restriktive krav, kommunen kan stille til kategori 3 natur, er en maksimal merdeposition på 1,0 kg kvælstof pr. hektar pr. år. Den største merdeposition til naturarealer bliver til to søer, dels søen klos op ad den eksisterende gyllebeholder og dels til en sø ca. en sø ca. 200 m sydøst for de nye kyllingestalde. Søerne vil modtage en merdepositionen på maks. 1,5 kg kvælstof pr. hektar pr. år, hvilket vurderes ikke at kunne påvirke søerne væsentligt negativt.

Anvendelse af BAT

BAT er en forkortelse for "bedste tilgængelige teknik" (på engelsk: "best available techniques"). Da husdyrbruget bliver et IE-brug, kommer der krav til at anvende den bedste tilgængelige teknik i forhold til at minimere miljøbelastninger. Et IE-brug er et husdyrbrug, der er omfattet af EU's direktiv fra 2010 om Industrielle Emissioner. Der er dels faste krav til maksimal ammoniakemission i forhold til BAT i Husdyrbrugloven og tilhørende Husdyrgodkendelsesbekendtgørelse, og dels har EU fastsat såkaldte BAT-konklusioner for IE-brug.

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at husdyrbruget overholder BAT for ammoniak.

Der er i ansøgningen redegjort for BAT med hensyn til godt landmandskab, ernæringsmæssig styring, vand, energi, støj, støv, lugt, emissioner fra gødning, forarbejdning af husdyrgødning, udbringning af husdyrgødning, ammoniakemission og beregning af N- og P indhold i gødning.

Husdyrbruget skal desuden udarbejde et miljøledelsessystem, et oplæringsmateriale til ansatte samt en plan for kontrol, reparation og vedligehold.

BAT for ammoniak vil blive overholdt ved hjælp af varmevekslere.

Forurenings- og genebegrænsende tiltag

Husdyrbruget udarbejder en beredskabsplan inden den første kyllingestald tages i brug, hvor der er instrukser for, hvad man skal foretage sig i forbindelse med uheld med olie, kemikalier og gylle eller brand. Beredskabsplanen vil indeholde relevante kontaktoplysninger samt oversigtskort over husdyrbruget med angivelse af relevante oplag, flugtveje, slukningsmateriel mv.

Alternative løsninger og 0-alternativ

Der er undersøgt alternative placeringer og størrelser af kyllingestaldene. Den ansøgte placering af staldene er valgt ud fra en kombination af de ønskede størrelser, hensynet til naboer samt afstandskrav i forhold til højspændingskabler.

Det er ikke overvejet, om der kan etableres andre ammoniakreducerende teknologier end varmevekslere, idet der ikke er andre teknologier, der er godkendt til reduktion af ammoniak i kyllingestalde.

0-alternativet er, at der ikke etableres kyllingestalde på Hesteløkken 4.

Husdyrbrugets ophør

Hvis husdyrbruget senere ophører helt, vil stalde, gødningshus og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af affald vil blive bortskaffet i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ.

3. Beskrivelse af husdyrbrugets karakteristika og påvirkningerne af det omgivende miljø

I dette kapitel beskrives husdyrbrugets indretning og drift, husdyrbrugets beliggenhed i forhold til omgivelserne, samt husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne med hensyn til ammoniak- og lugtemission og -deposition og eventuelle gener i forbindelse med støj, rystelser, vibrationer, støv, lys, skadedyr og transporter. Endvidere beskrives forbrug af naturressourcer og affaldsproduktion.

Hvor det er relevant, efterfølges emnerne af en vurdering af det ansøgt væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,
- 5) samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
- 6) sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5.

3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, E1a, F1a-c)

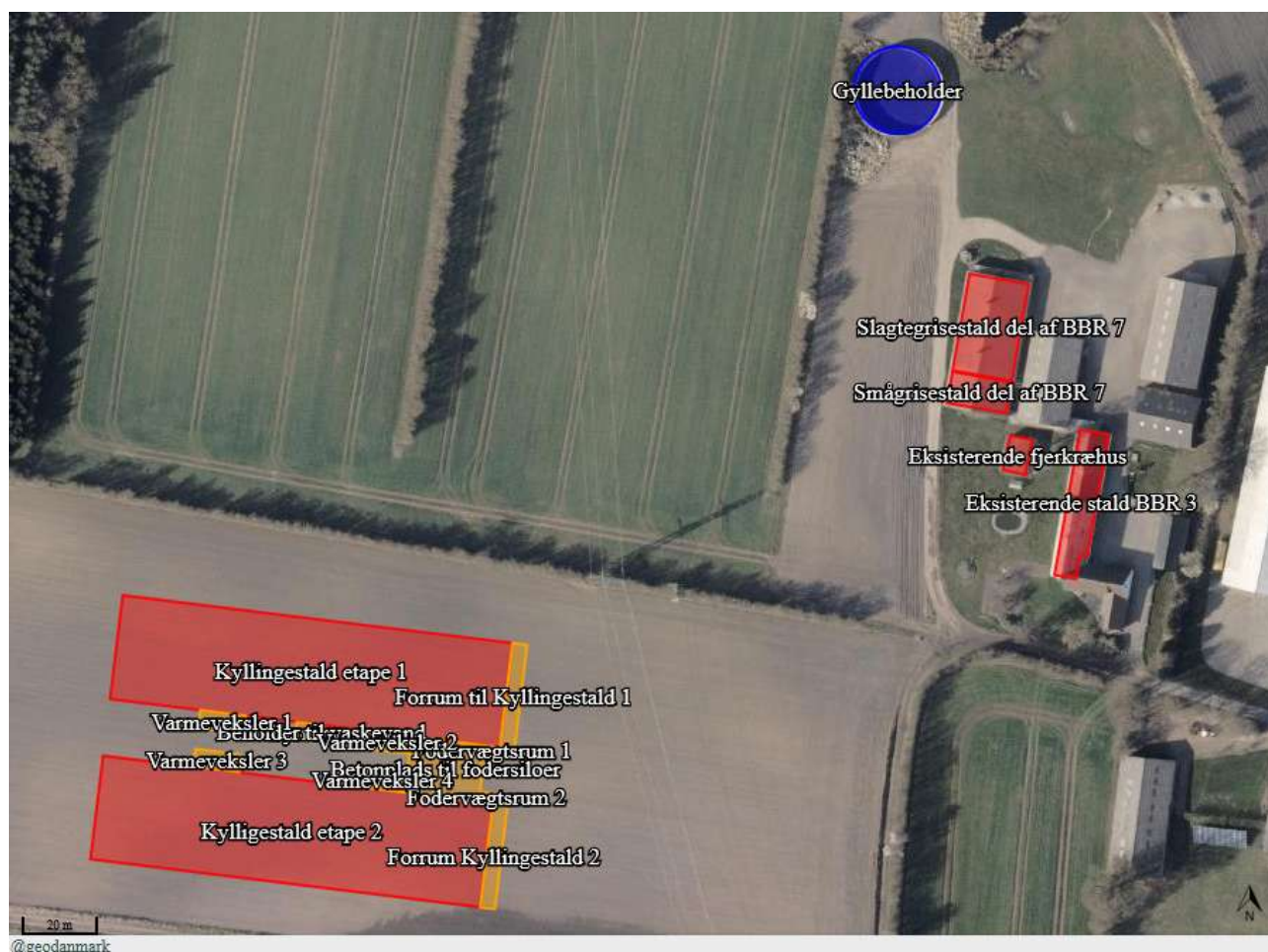
På nuværende tidspunkt drives husdyrbruget af Henning Manø. Der forventes gennemført et generationsskifte, så Martin Manø overtager bedriften pr. 1. januar 2027. På nuværende tidspunkt drives husdyrbruget således i CVR-nr. 52021650, men vil pr. forventet 1. januar 2027 blive drevet i CVR-nr. 41007907.

Forud for etableringen af de nye kyllingestalde sker der en matrikulær overflytning af dele af matrikel nr. 19 Ø. Gejl, Holbøl til ejendommen Hesteløkken 4. Arealet som sammenmatrikuleres, fremgår af bilag 2. Husdyrbruget består i dag af et mindre sohold med smågrise og slagtegrise. Planen er, at soholdet fortsætter i en periode, formodentlig ind til Kyllingestald 2 er etableret og måske længere. Senest 1. november 2040 skal søer i farestier være løse, hvorfor soholdet nedlægges inden denne dato. Det eksisterende fjerkræhold (gæs) nedlægges inden der indsættes kyllinger i de nye stalde. Generelt vil der blive kørt en nedslidningsstrategi i forhold til svineproduktionen.

På grund af elkabler, der går hen over husdyrbrugets arealer, samt husdyrbrugets placering på matriklen er der ikke mulighed for at bygge kyllingestaldene i tilknytning til de eksisterende bygninger og anlæg, idet der er respektafstande i forhold til elkablerne, der skal overholdes. Der er kendskab til, at 150 kV kablerne og masterne skal tages ned. Det nye byggeri ønskes dog etableret inden dette sker. Da der ikke må arbejdes i en afstand af 15 meter³ fra de yderste kabler, er det valgt at placere den nærmeste del af bygningsmassen med en afstand på mindst 15 m fra de yderste kabler.

I forbindelse med de to nye kyllingestalde etableres forrum, fodervægtsrum, fyrrum, beholder til vaskevand, beholder til sanitært spildevand samt betonpladser til fodersiloer og varmevekslere. Se mere under punkt 3.2. Placering af stalde og anlæg fremgår af nedenstående figur samt bilag 1.

³ Bekendtgørelse om sikkerhed for udførelse af ikke-elektrisk arbejde i nærheden af elektriske anlæg nr. 1112 af 18/08/2016

Figur 1: Husdyrbrugets stalde og opbevaringsanlæg

Bedriftens markdrift sker med udgangspunkt i Hesteløkken 4. Der benyttes maskinstation til gødningsudbringning, kalkning og høst, mens øvrige markopgaver foretages af husdyrbruget (jordbearbejdning, såning, sprøjtning mv.)

3.1.1 Produktionsarealer

Det følger af Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at der skal foretages beregninger for både den ansøgte drift, nudriften og driften for 8 år siden. Produktionsarealer i 8 års drift og nudrift er uændrede. Produktionsarealerne er opgjort ud fra staldskitser modtaget fra ansøger Se bilag 4.

I miljøgodkendelsen fra 2010 blev der ved en fejl ikke angivet individuelt opstaldede søer, og endvidere blev alle slagtesvinestipladser vist på spaltegulv med 50-75 % fast gulv, mens en del af stierne reelt har 49,3 % fast gulv og derfor bør vises som 25-49 % fast gulv. På daværende tidspunkt blev der normalt ikke gennemgået staldindretningstegninger i forbindelse med miljøansøgninger, men i stedet blev der taget udgangspunkt i mundtlige oplysninger fra ansøger samt oplysninger fra gødningsregnskab. Kommunen har udtalt, at de 27 m² med individuelt opstaldede søer skal indtastet som løsgående til 8 års drift og nudrift. Ansøgningen er rettet til ud fra kommunens anvisning.

Inden den første kyllingestald tages i brug nedlægges gåseholdet i det eksisterende fjerkræhus. Dette er af hensyn til smittebeskyttelse.

De maksimale produktionsarealerne i ansøgt drift fremgår af tabel 1.

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udeglænde	Produktionsareal (m ²)
Eksisterende stald BBR 3	332	Mekanisk ventilation	6 m	(#854473) Søer, gøide og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	27
				(#854471) Søer, gøide og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	75
				(#854469) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	113
Smågrisestald del af BBR 7	153	Mekanisk ventilation	6 m	(#854475) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	114
Slagtegrisestald del af BBR 7	473	Mekanisk ventilation	6 m	(#854479) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	91
				(#854477) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	0	284
Eksisterende fjerkræhus	65	Naturlig ventilation	3 m	(#856337) Gæs, ænder	0	60
Sum						764

Tabel 1: Stalde, ventilationsforhold, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i 8 års drift og nuddrift

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udeglænde	Produktionsareal (m²)
Eksisterende stald BBR 3	332	Mekanisk ventilation	6 m	(#850941) Søer, gøide og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	0	27
				(#850940) Søer, gøide og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	75
				(#850939) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	113
Smågrisestald del af BBR 7	153	Mekanisk ventilation	6 m	(#850938) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	114
Slagtegrisestald del af BBR 7	473	Mekanisk ventilation	6 m	(#854439) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	91
				(#850937) Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	0	284
Kyllingestald etape 1	3274	Mekanisk ventilation	6 m	(#848555) Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	0	3200
Kyllingestald etape 2	3274	Mekanisk ventilation	6 m	(#848556) Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	0	3200
Sum						7104

Tabel 2: Stalde, ventilationsforhold, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i ansøgt drift

De to kyllingestalde kommer til at udgøre en sektion hver. Det forventes, at der skal ske delslagting, hvorefter staldene nogle dage efter tømmes helt. Der forventes ca. 7,4 hold kyllinger pr. år ved fuld produktion.

3.1.2 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Svinegylle opbevares i 2.000 m³ gyllebeholder. I forbindelse med kyllingestaldene etableres en opsamlings-tank til vaskevand fra staldene. Dybstrøelse fra staldene vil blive udmuget direkte til i lastbilcontainer og kørt til biogasanlæg med det samme efter tømning af staldene.

Gyllebeholderen er på nuværende tidspunkt ikke teltoverdækket, og der er ikke krav herom, da beholderen er fra før 2007, hvor kravet om fast overdækning af nye gyllebeholdere til svine- og minkgylle, der er beliggende inden for 300 m fra nabobeboelsesbygninger kom. Der ønskes mulighed for frivilligt at teltoverdække gyllebeholderen, såfremt dette senere skulle ønskes. Kommunen bedes derfor vurdere den visuelle påvirkning af en teltoverdækning. Telttoppen vil komme op i en højde på maks. 7 m over terrænhøjde.

Afgasset flydende biomasse som modtages retur fra biogasanlæg, vil blive kørt til opbevaring i gyllebeholdere på andre ejendomme, mens den eksisterende gyllebeholder primært vil blive benyttet til gylle fra svineholdet. Dog leveres der i gødningssæsonen i foråret afgasset biomasse i gyllebeholderen til udkørsel på

bedriftens udbringningsarealer. Udbringning af gylle og afgasset biomasse sker med gyllevogn med slæbeslanger eller nedfælder.

Det forventes, at der skal tages ca. den dobbelte mængde biomasse retur i forhold til leveret mængde dybstrøelse, da der skal modtages ca. samme mængde N retur, som der afleveres.

Vaskevand fra beholderen til vaskevand vil blive kørt direkte ud på afgrøder eller vil blive kørt til opbevaring i gyllebeholder på anden ejendom. Der forventes op til ca. 500 m³ vaskevand om året.

Med en forventet fremtidig maksimal produktion på op til 800.000 slagtekyllinger til ca. 2,77 kg beregnes den årlige gødningsproduktion til ca. 1.416 ton (beregnet ud fra normtal 2025).

Der indsendes kapacitetsberegning til kommunen forud for at kyllingestaldene tages i brug.

3.1.3 Drift af anlægget

Svineholdet varetages af ansøgers far. Fremadrettet vil dyreholdet herudover beskæftige ansøger. Markdriften sker med udgangspunkt i ejendommen. Driften af hus dyrbruget er beskrevet i de følgende punkter i denne rapport, og derudover kan nævnes, at der vil komme følgende faste procedurer på husdyrbruget:

- Der registreres dyr i CHR
- Der føres E-kontrol
- Der registreres antal dyr bortskaffet til DAKA og dyr sendt til slagtning
- De benyttede gyllebeholdere kontrolleres via beholderkontrolordningen og der føres logbog over flydelag for beholderne uden teltoverdækning
- Inden overpumpning af gylle til gyllebeholder tjekkes at der er plads i beholderen og inden vask af kyllingestalde vil det blive tjekket, at der er plads i beholderen til vaskevand
- Der er sundhedsrådgivning med dyrlægebesøg efter behov
- Der føres journal over medicinforbrug
- Der gennemføres kontrol af elinstallationerne af autoriseret el-installatør hvert 5. år
- Pulverslukkere tjekkes og/eller udskiftes efter behov (egenkontrol)
- I løbet af dagen bliver dyr, anlæg, installationer og materiel holdt under opsyn
- Opgørelse over ressourceforbruget (brændstof, el, vand og foder) registreres i regnskabet
- Der udarbejdes gødningsregnskab og mark/gødningsplaner for bedriften
- Der udarbejdes sprøjteplan og føres sprøjtejournal for bedriften

3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, E1a, F1b-c, F5a)

De nye kyllingestalde bliver hver på ca. 29,5 m x 115 m i indre mål med maks. 3.200 m² produktionsareal inklusiv et forrum til hver stald på ca. 29,5 m x 4,2 m i indre mål.

Kyllingestaldene og forrummene forventes etableret med sandwichelementer i antracit grå farver med antracitgrå porte og eventuelt hvide døre og vinduer i forbindelse med forrummet. Taget forventes at blive i lys grå eller antracitgrå farve. Fodersilofabrikat er endnu ikke afgjort, men det forventes at blive i antracitgrå glasfiberarmeret polyester.

Herudover etableres et fyrrum til et oliefyr mv. på ca. 5 m x 5 m, et fodervægtsrum til hver af staldene på ca. 2,8 m x 4 m, en eller to betonpladser til fodersiloer (enten en fælles plads eller en plads til hver af staldene), 4

betonpladser på maks. 5 m x 13 m til varmevekslere, en eller to beholdere til vaskevand til fra kyllingestaldene samt en samletank til sanitært spildevand fra wc/bad, hvis det etableres i forbindelse med et af forrummene. Alle disse anlæg placeres mellem de 2 stalde. På betonpladsen til fodersiloer opstilles 3-6 fodersiloer afhængigt af størrelse. Maksimal størrelse på den enkelte silo bliver på 60 m³ (til ca. 39 ton foder) og maks. højde bliver på 12,1 m (ca. 13,5 m inklusiv cyklon). Betonpladsen til siloerne bliver maksimalt på 16 m x 21 m. Varmevekslerne leveres som containerløsninger, som er op til 3,3 m brede, 10,1 m lange med en højde på ca. 2,6 m og afkast i en højde på maks. ca. 4,5 m over betonplatformene.

Beholderen til vaskevand forventes at blive en nedgravet beholder til vaskevand fra staldene på ca. 21 m³. Det antages at det er uproblematisk, hvis der vælges en større beholder eller der i stedet etableres en beholder til hver af staldene. Maksimal størrelse beholder bliver på 99 m³. Endvidere etableres en beholder på mellem 5 og 20 m³ til sanitært spildevand fra wc og bad mv. i det ene forrum.

Kyllingestaldene inklusiv forrummene vil få taghældning med ca. 15 grader og kip på staldene kommer op i ca. 8 m over terræn. På staldtagene kommer ventilationsafkast, som vil blive maks. 1 m højere end tagfladen, hvor de placeres.

Forrummene kommer til at rumme kontor- og personalefaciliteter, herunder bad og wc, teknikrum samt sække- og depotrum.

Placering af stalde og anlæg mv. fremgår af oversigtskortet i bilag 1.

Forud for etableringen af staldene mv. vil der blive indsendt byggeansøgning og ansøgning om nedsivnings-tilladelse for overfladevand.

3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)

Ansøger samt ejer af ejendommen driver eller ejer ikke husdyrbrug på andre ejendomme. Der kan således ikke opstå samdrift på nuværende tidspunkt.

3.4 Husdyrbruget og det ansøgt beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4, F1a, F4)

3.4.1 Landskab

Husdyrbruget ligger i Aabenraa Kommune i bebyggelsen Øster Gejl Nord for Kruså øst for motorvejen.

Ifølge kortmaterialet på Plandata⁴ ligger husdyrbruget inden for udpegningen Særlig værdifuldt landbrugsområde og Geologiske bevaringsværdier, men uden for udpegningerne Bevaringsværdigt landskab, Større sammenhængende landskab, Værdifulde kulturmiljøer, Kulturhistoriske bevaringsværdier, og Kystnærhedszonen. Forholdet til skovbyggelinje er behandlet under punkt 3.4.5.

Ifølge Aabenraa Kommunes Kommuneplan 2025 er særligt værdifulde landbrugsområder, områder hvor landbrugets interesser og arealanvendelse prioriteres højt. Etablering af nye kyllingestaldene anses derfor ikke i strid med udpegningen.

Ifølge Aabenraa Kommunes landskabsanalyse ligger husdyrbruget i den østligste del af område 12, Ålandet, som bl.a. beskrives som et karakteristisk landbrugsområde. En del områder inden for hovedområdet er

⁴ <http://kort.plandata.dk/spatialmap?>

nærmere beskrevet, men ikke det område, hvor Hesteløkken 4 ligger. Landskabsanalysens anbefaling til planlægning og forvaltning er:

Nyt landbrugsbyggeri eller andet større byggeri i det åbne land bør indpasse sig landskabets karaktergivende strukturer, der tegnes af både veje, bebyggelse og hegn. Det er således væsentligt, at bebyggelsen følger de linjer, der tegnes af landskabet, og relaterer sig til den eksisterende hegnsstruktur.

Der bør generelt være opmærksomhed på, at nyt landbrugsbyggeri tilpasses den eksisterende bebyggelse, hvad angår skala, form og materialer, således at den samlede bebyggelse fremstår harmonisk i landskabet.

Som udgangspunkt bør den eksisterende eller supplerende hegnstruktur udnyttes som visuel afskærmning i forbindelse med etablering af større bebyggelse. Der bør ligeledes være opmærksomhed på, at stort og dominerende byggeri bør opføres i afdæmpede farver inden for jordfarveskalaen, og med mørke, ikke-reflekterende tage, således at byggeriet i højere grad kan indpasse sig i landskabets naturlige farver.

Med etablering af de nye stalde i gråsorte farver i ikke blanke farver vil staldanlægget leve op til anbefalingen om farvevalg. Såfremt kommunen vurderer, at der er behov for afskærmende beplantning for at sløre de nye staldes påvirkning af landskabet, kan der etableres beplantning. Umiddelbart vil de nye kyllingestalde ikke kunne ses fra ret mange stalde pga. læhegn, bygningssæt mv. Kyllingestaldene vil muligvis kunne ses fra vejen Arrehøj samt fra et kortere stykke på motorvejen. Fra begge veje til staldene bliver der en afstand på mindst 750 m til de nye kyllingestalde, som med en højde på maks. 8 m i kip, med afkast maks. 1 m herover og siloer på maks. 12-13 m over terræn vil syne meget begrænset i landskabet.

Som det fremgår af punkt 3.7, er det nødvendigt at holde en vis afstand til nabobeboelserne på Gejlåvej 18 og 20, hvilket også er grunden til, at der købes areal fra naboen, så kyllingestaldene kan placeres her. Se endvidere afsnittet om alternative placeringer af kyllingestaldene under punkt 3.17.

Anvendelse af ca. 1,1 ha til etablering af et staldanlæg, vurderes inden for rammerne for Særlig værdifuldt landbrugsområde.

Vurdering af landskab

Med etablering af det nye staldanlæg med tilhørende fodersiloer og varmevekslere primært i gråsorte nuancer og maksimale anlægshøjder på op til ca. 8-13 m, vurderes de nye kyllingestalde og husdyrbruget som helhed ikke at kunne påvirke landskabet væsentlig negativt. Det forholdsvis flade landskab og staldene og fodersiloernes begrænsede højder bevirker, at husdyrbruget ikke vil fremstå væsentlig synligt på længere afstande. Som beskrevet er ansøger indstillet på at beplante rundt om staldanlægget for at afskærme for indsigten til de nye stalde, såfremt kommunen vurderer, at det er nødvendigt.

3.4.2 Kulturarv

Ifølge Slots- og Kulturarvsstyrelsens hjemmeside er der ikke registreret fund af fortidsminder, hvor det nye staldanlæg skal etableres. På kortudsnittet herunder angiver de blå markering de nærmeste ikke-fredede fund og den orange streg et fredet dige. De ikke-fredede fund er overpløjede rundhøje fra oldtiden samt en brandgrav fra bronzealderen.

Figur 2: Husdyrbrugets beliggenhed i forhold til fund og fortidsminder

I forhold til arkitektonisk arv så skal der ikke ske nedrivning af fredede eller bevaringsværdige bygninger, og der ligger ingen fredede bygninger eller bevaringsværdige bygninger med høj bevaringsværdig, som vil have indkig til husdyrbruget, eller som vil skæmmes af husdyrbruget.

Vurdering af kulturarv

Selv om der ikke er registreret fund, hvor det nye husdyrbrug skal placeres, skal der i forbindelse med gravearbejde være fokus på at stoppe udgravningen og tilkalde Museum Sønderjylland, hvis der stødes på noget, der kunne være et fortidsminde.

3.4.3 Materielle goder

Begrebet materielle goder er et begreb, der ikke benyttes i det daglige sprog. Med materielle goder menes materielle ting og ejendom. Ud fra denne betragtning skal der redegøres for, om ting og ejendomme kan blive væsentligt påvirket af husdyrbruget. Som beskrevet i det efterfølgende punkt, overholdes alle afstandskrav i forhold til omgivelserne, og der vil desuden blive mindst 385 meters afstand til nærmeste nabobeboelser på ejendomme uden landbrugspligt (Gejlåvej 18 og 20) fra nærmeste nye kyllingestald mv., og der er fra det eksisterende husdyrbrug (gyllebeholderen) mindst 210 m til nabobeboelserne. Til nabobeboelser på ejendomme med landbrugspligt er der minimum 95 m til nærmeste nabobeboelse fra eksisterende stald og der bliver mindst 225 m til de nye kyllingestalde inklusiv forrum.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i flere sager afgjort, at værditab som følge af godkendelse af husdyrbrug efter nævnets opfattelse ikke er et hensyn, der skal indgå i vurderingen af en ansøgning efter Husdyrbrugloven.

Vurdering af materielle goder

Med de beskrevne afstande til nabobeboelser samt overholdelse af lugtgeneafstande til nabobeboelser mv. (se punkt 3.7), vurderes husdyrbruget ikke at kunne påvirke naboers materielle ting og ejendomme væsentligt. Forholdet til kulturarven er beskrevet og vurderet under punkt 3.4.2.

3.4.4 Afstandskrav

Husdyrbruglovens § 6 og § 7 overholdes, idet husdyrbruget ligger mere end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde,
- område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.,
- en nabobeboelse

samt mere end 10 m fra

- ammoniakfølsomme naturtyper beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder

I tabellen herunder er afstande jf. Husdyrbruglovens § 6 stk. 1 nr. 4 samt § 8 stk. 1 vist.

Nærmeste vandhul - Vandløb og søer over 100 kvm		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Forrum Kyllingestald 2	206
Staldbygning	Eksisterende stald BBR 3	175
Gødningslager	Gyllebeholder	308

Nærmeste vandløb - Vandløb og søer over 100 kvm		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Forrum Kyllingestald 2	162
Staldbygning	Kyllingestald etape 2	164
Gødningslager	Gyllebeholder	361

Nærmeste naboskel - Naboskel		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Varmeveksler 1	83
Staldbygning	Kyllingestald etape 1	44
Gødningslager	Gyllebeholder	260

Nærmeste levnedsmiddelvirksomhed? - Levnedsmiddelvirksomhed		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Forrum til Kyllingestald 1	3146
Staldbygning	Eksisterende stald BBR 3	2971
Gødningslager	Gyllebeholder	2990

Nærmeste nabobeboelse (ferielejligheder) - Nabobeboelse		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Forrum til Kyllingestald 1	229
Staldbygning	Eksisterende stald BBR 3	104
Gødningslager	Gyllebeholder	235

Nærmeste aktive boring jf. Jupiterdatabasen - Vandforsyningsanlæg (ikke almen)		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Forrum til Kyllingestald 1	114
Staldbygning	Eksisterende stald BBR 3	37
Gødningslager	Gyllebeholder	137

Nærmeste aktive vandværksboring jf. Jupiterdatabasen - Vandforsyningsanlæg (almen)		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Varmeveksler 3	3351
Staldbygning	Kyllingestald etape 2	3321
Gødningslager	Gyllebeholder	3550

Nærmeste vej (offentlig eller privat fællesvej) - Offentlig vej og privat fællesvej		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Forrum Kyllingestald 2	15
Staldbygning	Kyllingestald etape 2	15
Gødningslager	Gyllebeholder	261

Stuehus - Beboelse på samme ejendom		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Forrum til Kyllingestald 1	153
Staldbygning	Eksisterende stald BBR 3	
Gødningslager	Gyllebeholder	133

Tabel 2: Afstande jf. Husdyrbruglovens § 6 stk. 1 nr. 4 og § 8 stk. 1

Afstandskravene til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m², offentlig vej og privat fællesvej, og beboelse på samme ejendom er på 15 m - afstandskravene til vandforsyningsanlæg, der ikke er til almen vandforsyning og til levnedsmiddelvirksomhed er på 25 m - afstandskrav til naboskel er på 30 m og afstandskrav til nærmeste nabobeboelse og vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning er på 50 m.

På kortudsnittet herunder er vist nærmeste sø, vandløb, naboskel, nabobeboelse, ikke almene vandforsyningsboring, offentlige vej og stuehus. Nærmeste levnedsmiddelvirksomhed og vandværksboring ligger så langt væk, at de nærmeste øvrige punkter ikke ville kunne ses ordentligt på kortudsnittet, hvis der zoomes så langt ud, så alle punkter er med på kortudsnittet

Figur 3: Kortudsnit over afstande

Alle afstandskrav overholdes bortset fra afstandskravet på 15 m mellem stuehus og Eksisterende stald BBR 3, idet de to bygninger er sammenbyggede, dog adskilt med fuld mur. Der sker ingen ændringer af dyre- og gulvtyper. Stalden rummer soholdet, hvorfra smågrise til stalden BBR 7 kommer fra. Det giver ikke mening, hvis sostalden skal nedlægges, for at leve op til afstandskravet. Såfremt kommunen mener, at en overgang til stipladsmodellen medfører behov for en fornyet dispensation fra afstandskravet, ansøges om dispensation med begrundelsen, at det vil være unødvendigt værdispild, hvis stalden skal tages ud af drift på nuværende tidspunkt.

Det er endnu ikke afklaret præcist hvor fyrrum, fodervægtssrum, fodersiloer, varmevekslerne og beholder til vaskevand skal placeres, men det bliver mellem de 2 kyllingestalde som vist indtegnet med gult. Der er ikke faste afstandskrav for varmevekslerne eller fodersiloerne jf. miljøregler, men der er formodentlig brandmæssige krav, der skal overholdes. Dette vil blive afklaret i forbindelse med byggeansøgningen.

3.4.5 Byggelinjer og andre beskyttelseslinjer mv.

Husdyrbruget ligger uden for kirkebyggelinjer, sø-, å-, og fortidsmindebeskyttelseslinjer, beskyttede sten- og jorddiger samt kystnærhedszonen, men inden for skovbyggelinje.

De nye kyllingestalde kommer til at ligge inden for skovbyggelinjen på 300 m til skovstykkerne både øst og vest for det eksisterende husdyrbrug. Det meste af den eksisterende bygningsmasse på det eksisterende husdyrbrug er "klippet ud" af udpegningen. Skovbyggelinjen skal sikre det frie udsyn til skove og skovbryn og for at bevare skovbrynene som værdifulde levesteder for plante- og dyreliv. Opførelse eller ændringer af driftsbygninger, der er nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller

skovbrugsejendom eller for udøvelse af fiskerierhvervet, er undtaget fra forbuddet mod at bygge inden for 300 m til udpegede skove.

Vurdering af afstandskrav og andre beskyttelseslinjer (3.4.4 og 3.4.5)

Som det fremgår af tabel 2, overholdes alle Husdyrbruglovens afstandskrav bortset fra afstanden fra eksisterende stald til stuehus, som der for en sikkerheds skyld er ansøgt om dispensation fra.

Uanset hvor på matriklen med bygningssættet der bygges, kan de nye kyllingestalde ikke placeres uden for skovbyggelinjen. Det område af matriklen, der på nuværende tidspunkt er undtaget skovbyggelinjen, er for småt til at kyllingestaldene kan placeres her, og endvidere ønskes de eksisterende bygninger bevaret.

Kyllingestaldene placeres ca. 45 m fra skoven vest for det eksisterende husdyrbrug hvilket vurderes at være tilstrækkeligt til at bevare skovbrynet som et værdifuldt levested for plante- og dyreliv. I forhold til indsynet til plantagen nordvest for de nye kyllingestalde vurderes staldene ikke at begrænse indsynet væsentligt, i og med, at staldene placeres ud for et af plantagens hjørner.

Der er ansøgt om dispensation fra Skovbyggelinjen til at placere de nye kyllingestalde inden for skovbyggelinjen.

Øvrige bygge- og beskyttelseslinjer overholdes, hvorfor der ikke er behov for en nærmere vurdering af disse.

3.4.6 Jordarealer og jordbund

Alle stalde, kanaler, gyllebeholder, beholder til vaskevand, sanitært spildevand og rørledninger i forbindelse hermed er og bliver udført i tætte og stabile materialer.

Der er ingen V1 eller V2 kortlagte arealer på husdyrbruget og ansøger har ikke kendskab til, at der skulle være sket forureninger på husdyrbruget. Husdyrbruget ligger uden for kortlagte råstofgraveområder jf. Råstofplan 2020 fra Region SydDanmark. Der er ikke planer om at anvende slagger i forbindelse med byggeriet. Jordbundstypen i området er angivet som grovsandet jord.

Der forventes meget lidt overskudsjord, da der stort set ikke skal nedgraves anlæg. Muldjord, der skræbes af på overfladen hvor kyllingestaldene etableres, forventes jævnet ud på marken.

Vurdering

Da stalde, kanaler, gyllebeholder, beholder til vaskevand, sanitært spildevand og rørledninger i forbindelse hermed er og bliver etableret i tætte og stabile materialer, vurderes det, at der fra selve husdyrbruget ikke ved normal drift kan ske væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af jordarealer eller jordbund.

3.5 Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, E1b, F1d)

Ud fra oplysningerne om størrelsen af produktionsarealerne, dyre- og gulvtype i ansøgt drift, nudrift og 8-års drift samt evt. oplysninger om miljøteknologier beregnes husdyrbrugets ammoniakemission i de tre drifter.

Ammoniakemissionen fra stalde og opbevaringslagre fremgår af tabel 3.

Pt. er der 2 fabrikater af varmevekslere, der er godkendt til traditionelle kyllingestalde. Det er valgt at ansøge om ACU Clima+200 varmevekslere fra Rokkedahl.

Drifttype:	Ammoniakemission fra staldafsnit (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra lagre (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra husdyrbruget (kg NH ₃ -N/år)
Ansøgt drift	4577,2	190,5	4767,7
Nudrift	993,8	190,5	1184,3
8 års-drift	993,8	190,5	1184,3

Tabel 3: Ammoniakemission fra staldafsnit, opbevaringslagre og totalt fra husdyrbruget

Husdyrbrugets ammoniakemission må ikke give anledning til væsentlige påvirkninger af naturområder, der er beskyttede af europæisk lovgivning (Natura 2000 områder). Der må heller ikke ske påvirkning af naturområder, der er beskyttet af dansk lovgivning, eller som kan være leve- eller ynglelokaliteter for særligt beskyttede dyrearter (bilag IV-arter).

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kategoriserer naturen i kategori 1, 2 og 3 natur og fastsætter beskyttelsesniveauer, som fremgår af tabel 4.

Naturområder i nærheden af husdyrbruget er udpeget og fremgår af figur 4 og 5 og beregningerne af ammoniak til disse områder fremgår af tabel 5.

Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse	Krav
Kategori 1	Ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper uanset størrelse jf. bilag 3 pkt. D i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug hvis de er beliggende inden for et Natura 2000 område og er omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt, samt heder og overdrev inden for et Natura 2000 område som er omfattet af § 3 i NBL ⁵ (dvs. større end 2.500 m ²)	Max. totaldeposition (stald og lagre) afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2	Ammoniakfølsomme naturtyper som ligger udenfor Natura 2000 område: højmoser, lobeliesøer, heder der i sig selv er større end 10 ha og omfattet af § 3 i NBL og overdrev der i sig selv er større end 2,5 ha og omfattet af § 3 i NBL.	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3	Ammoniakfølsomme naturtyper der ikke er omfattet af kategori 1 og 2 og som ligger uden for Natura 2000 område i form af heder, moser og overdrev der er omfattet af § 3 i NBL samt ammoniakfølsomme skove. For at være ammoniakfølsom skal skove være større end 0,5 ha og mere end 20 m bred og bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer og 1) hvor der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«, 2) hvor skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller 3) hvor der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen "Arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år

⁵ Naturbeskyttelsesloven, Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr 927 af 28/06/2024

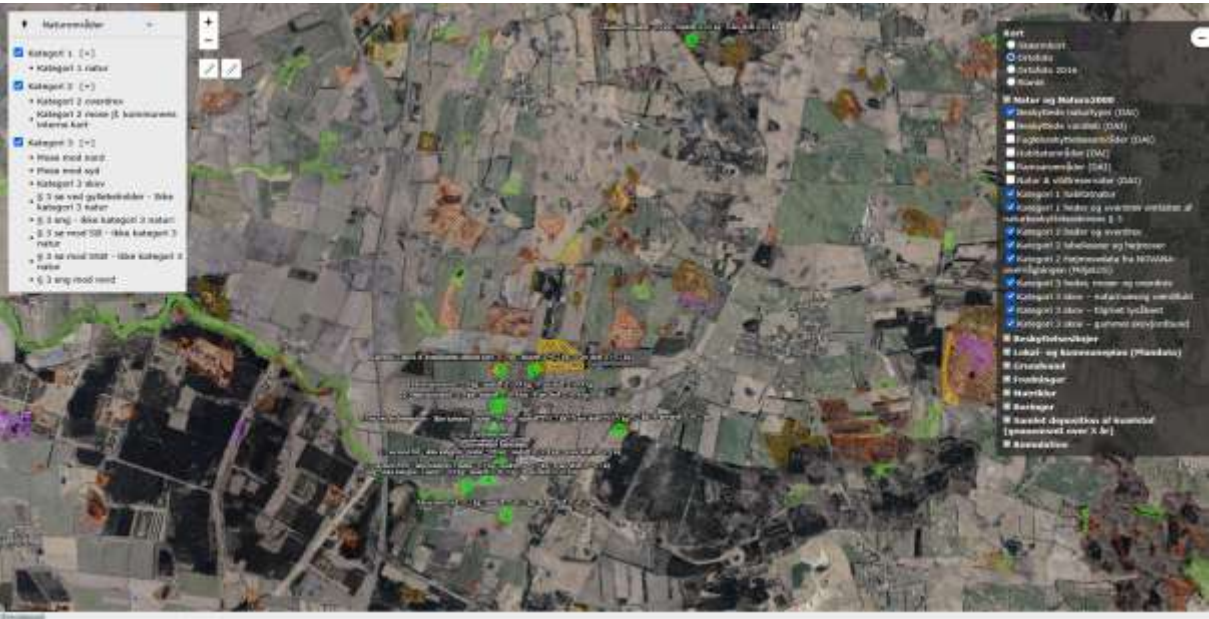
	lov om skove" og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.	
Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som efter en konkret vurdering, er ammoniak-følsomme.	Kan fx være enge, strandenge og søer	
* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel): Antal husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH3-N pr. år indenfor 200 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH3-N pr. år indenfor 200-300 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH3-N pr. år indenfor 300-500 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH3-N pr. år indenfor 500-1.000 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH3-N pr. år indenfor 1.000-2.500 m		

Tabel 4: Krav til maksimal total- og merdeposition af ammoniak til natur

Figur

4: Husdyrbrugets placering i forhold til de nærmeste naturområder

Figur

5: Husdyrbrugets placering i forhold til alle udpegede naturområde

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
Mose mod syd (nyt punkt)	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	0,2	0,2	0,2
Mose mod nord (nyt punkt)	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	0,5	0,5	0,7
§ 3 eng mod nord	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,6	0,6	0,9
§ 3 sø mod SSØ - ikke kategori 3 natur	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,5	0,5	0,5
§ 3 sø mod SØ - ikke kategori 3 natur	Kategori 3	Ansøger	0	V	1,4	1,4	1,6
§ 3 eng - ikke kategori 3 natur!	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,4	0,4	0,4
§ 3 sø ved gyllebeholder - Ikke kategori 3 natur	Kategori 3	Ansøger	0	V	1,5	1,5	8,0
Kategori 3 skov	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,2	0,2	0,3
Kategori 2 mose jf. kommunens interne kort	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,2	0,2	0,3
Mose mod syd	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,2	0,2	0,2
Mose mod nord	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,4	0,4	0,6
Kategori 2 overdrev	Kategori 2	Ansøger	0	Mk	0,2	0,2	0,3
Kategori 1 natur	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0

Tabel 5: Total og merdeposition af ammoniak til udpegede naturområder

Alle punkter er sat i den afstand og retning, der giver den største deposition i naturområderne. Der er valgt opland Ringe vegetation eller Landbrug afhængigt af beplantninger og bygninger mv. mellem stalde og gyllebeholder og naturtyperne.

Kategori 1 natur

Det nærmeste kategori 1 naturområde er et område med bøg på mor med Kristtorn i Natura 2000 habitatområdet Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark godt 4 km nordnordøst for husdyrbruget.

Da der er mere end 4 km til nærmeste kategori 1 natur, er der ikke brugt tid på at vurdere, om der er andre husdyrbrug der påvirker kategori 1 naturen, idet Husdyrgodkendelse.dk altid beregner en deposition til

punkter længere væk end 4 km til 0,0 kg N/ha/år. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens totaldepositions-krav på 0,2-0,7 kg N/ha/år til kategori 1 natur er således overholdt.

Kategori 2 natur

Det nærmeste kategori 2 naturareal er jf. Husdyrgodkendelse.dk et overdrev ca. 0,8-1,0 km nordnordøst for husdyrbruget. Aabenraa Kommune har på kommunens NetGISkort endvidere registreret en mose ca. 0,6-0,9 km nord for husdyrbruget som en kategori 2 mose. Depositionen til punkterne beregnes til på 0,3 kg N/ha/år. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens totaldepositionskrav til kategori 2 natur på maksimalt 1,0 kg N/ha/år overholdes således.

Kategori 3 natur og § 3 områder

De nærmeste kategori 3 naturområder er to moser ca. 0,4-0,8 km fra husdyrbruget samt en udpeget kategori 3 skov ca. 1,2-1,4 km fra husdyrbruget.

Ud over de ovenfor beskrevne naturpunkter er der desuden foretaget depositionsregninger til de nærmeste § 3 registrerede naturområder, som er to enge samt tre søer.

Som det fremgår af beregningerne, så kommer der en merdeposition på 0,2-1,5 kg N/ha/år til naturarealerne. Der er to søer der modtager en merdeposition på mere end 1,0 kg N/ha/år. Det er dels søen 10 m fra den eksisterende gyllebeholder og dels søen sydøst for de nye kyllingestalde. Begge søer ligger tæt op ad intensivt dyrkede marker, og vil derfor være påvirket af afstrømning og afdrift af gødning mv. fra markdriften. Det antages derfor, at søerne ikke er særligt sårbare over for merdepositionen.

Det mest restriktive krav, kommunen kan stille til kategori 3 natur, er maksimalt 1 kg N/ha/år i merdeposition.

Der er ikke udspecificeret tålegrænser for alle naturtyper. DCE under Aarhus Universitet har fastsat empirisk baserede tålegrænser for forskellige naturtyper (se tabel 6 herunder).

Tabel 2. Empirisk baserede tålegrænser (kg N ha⁻¹ år⁻¹) for naturbeskyttelseslovens terrestriske naturtyper samt for klit, løv- og nåleskov baseret på de seneste anbefalinger fra UNECE, 2022

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	6-20 ¹	sure overdrev 6-10, kalkholdige overdrev 10-20, Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation 5-15.
Klit	5-20	grå klit grønsværklit, indlandsklit og fugtige klitlavninger 5-15, klithede 10-15, øvrig klit 10-20
Hede	5-15	Afhænger af kvælstoffjernelse med naturpleje
Fersk eng	15-25 ^{1,2}	
Strandeng	10-20 ^{1,2}	
Mose og kær	5-25	højmoser og nedbrudte højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hede-moser 10-15, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-15	Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld 10-20
Nåleskov	10-20	

¹ Bør ikke anvendes for arealer med kulturgræsland, hvor den væsentligste påvirkning er en hidtil lovlig landbrugsmæssig. Dette vil primært gælde engarealer, og bør ses over en længere tidsperiode. Intervallet dækker således som udgangspunkt 'naturenge'. Se også note 2.

² Den atmosfæriske afsætning skal ses i sammenhæng med andre tilførsler, fx med overfladenær afstrømning.

Tabel 6: Tålegrænser for terrestriske naturtyper⁶.

Der er ikke fastsat tålegrænser for næringsrige søer/vandhuller (eutrofierede søer/vandhuller / søer/vandhuller med væsentlige landbrugsmæssige eller andre direkte menneskelige input).

⁶ https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2024/N2024_64.pdf

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning og klagenævnets praksis skal der ved vurdering af ammoniakdeposition til natur og tålegrænser benyttes et 3-års gennemsnit for baggrundsbelastningen. Gennemsnittet af baggrundsbelastningen fra ammoniak for 2021-2023 er, for det 5,6 km x 5,6 km grid som husdyrbruget ligger i, på 16,7 kg N/ha/år jf. kortlaget "Samlet deposition af kvælstof til miljøgodkendelse (2021-2023)" i Danmarks Miljøportal. Endvidere skal husdyrbrugets beregnede totaldeposition lægges sammen med baggrundsbelastningen, når det skal vurderes, om tålegrænser er overskredet.

I forhold til søen tæt på staldene ligger de omgivet til alle sider af intensivt dyrkede marker, der gødes og sprøjtes. Søerne vurderes derfor at være næringsrig allerede.

Vurdering af ammoniakdeposition til naturområder

Der ligger fx ingen højmose, hængesæk, sure overdrev eller andre naturtyper med meget lave tålegrænser i nærheden, som husdyrbruget bidrager med deposition til. Med en baggrundsdeposition på 16,7 kg N/ha/år og en totaldeposition fra husdyrbruget på 0,0-1,5 kg N/ha/år bliver den samlede deposition på maks. 18,2 kg N/ha/år, når man ser bort fra søen ved gyllebeholderen og dermed under de nærliggende naturtyper tålegrænser. Søen ved gyllebeholderen vil pga. den ligger klos op ad gyllebeholderen få en beregnet totaldeposition på 25,1 kg N/ha/år, hvilket umiddelbart ikke vurderes at være problematisk. Når svineholdet på et tidspunkt ophører, forsvinder en deposition på ca. samme niveau som det, der kommer fra de nye kyllingestalde, selv hvis gyllebeholderen fortsat er i drift.

Med de ansøgte mer- og totaldepositioner vurderes ammoniakdeposition ikke at kunne påvirke de nærliggende naturområder væsentligt negativt.

3.6 Biologisk mangfoldighed/biodiversitet (F4, F1c)

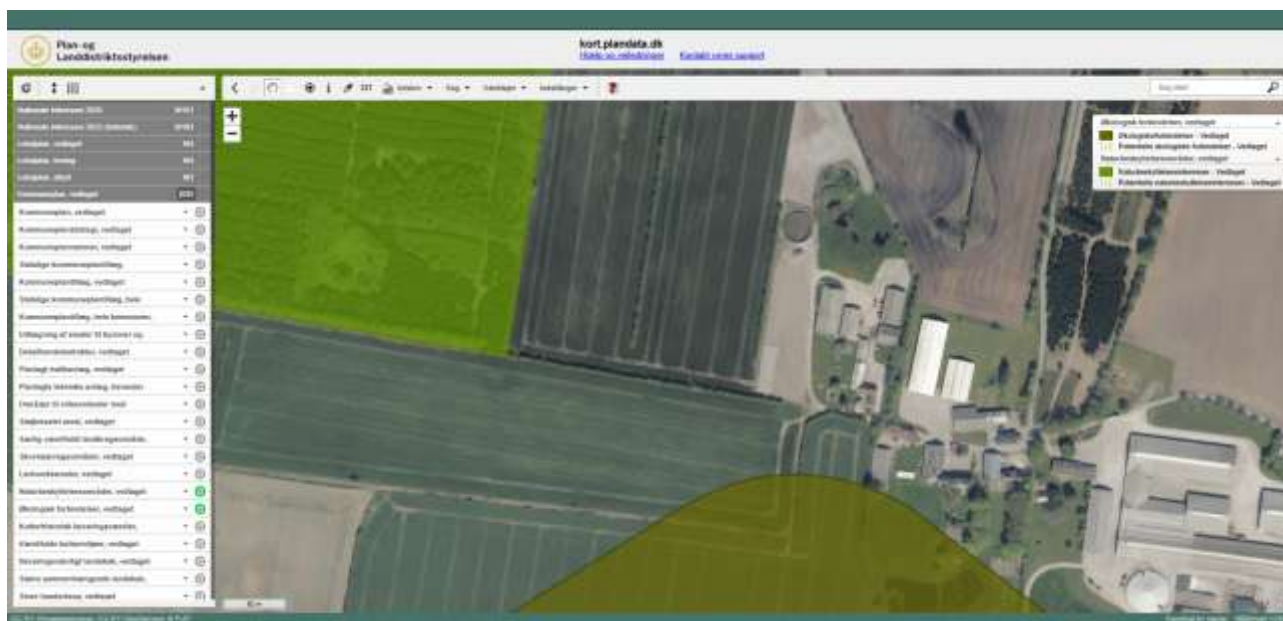
Som vi læser Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, så er det den nærliggende biodiversitet, der kan forventes at blive berørt af projektet, der skal beskrives, herunder biodiversitetens relative rigdom, forekomst, kvalitet og regenereringskapacitet i området og dets undergrund.

FN definerer biodiversitet som: *"Mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer, både på land og i vand, samt de økologiske samspil, som organismerne indgår i. Biodiversitet omfatter såvel variationen indenfor og mellem arterne som mangfoldigheden af økosystemer."* Med andre ord er biodiversitet alt liv på jorden, herunder dyr, planter, svampe, bakterier og andet levende både på land og i vand.

Et traditionelt husdyrbrug, vil kunne påvirke biodiversiteten med ammoniak, der udledes gennem luften, udslip af forurenende stoffer i form af næringsstoffer eller kemikalier, afdrift eller afstrømning af bekæmpelsesmidler anvendt i marken eller ved direkte fysisk påvirkning, fx hvis der fjernes natur, leve-, yngle- eller opholdssteder.

Påvirkningen med ammoniak på naturtyper er beskrevet i det foregående punkt. I et efterfølgende afsnit under dette punkt beskrives bilag IV-arter og eventuel påvirkning heraf.

Udpegningen af økologiske forbindelser og naturbeskyttelsesinteresser fremgår af nedenstående kortudsnit.

Figur 6: Kort over økologiske forbindelser mv. fra Plandata.dk

Som det fremgår, ligger det eksisterende staldanlæg uden for udpegede økologiske eller potentielle økologiske forbindelser og områder med naturbeskyttelsesinteresser eller potentielle naturbeskyttelsesinteresser, og det samme bliver tilfældet for de nye kyllingestalde.

Bilag IV-arter mv.

Bilag IV-arter er arter, der fremgår af bilag IV i EU's habitatdirektiv. De beskrives som strengt beskyttede arter. Det betyder, at arternes yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635, Håndbog over dyrearter på habitatdirektivets bilag IV⁷ fremgår udbredelsen af forskellige arter i et grid på 10 km x 10 km fordelt over hele landet. Der er desuden udgivet en videnskabelig rapport i 2013 over overvågning af arter⁸. Af rapporterne fremgår, at nedenstående arter kan være registreret i nærområdet til husdyrbruget.

Dansk navn:	Videnskabeligt artsnavn:
Vandflagermus	<i>Myotis daubentonii</i>
Brunflagermus	<i>Nyctalus noctula</i>
Sydflagermus	<i>Eptesicus serotinus</i>
Troldflagermus	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Pipistrellflagermus	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Dværgflagermus	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
Hasselmus	<i>Muscardinus avellanarius</i>
Odder	<i>Lutra lutra</i>
Markfirben	<i>Lacerta agilis</i>
Stor vandsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
Løgfrø	<i>Pelobates fuscus</i>

⁷ Danmarks Miljøundersøgelser Aarhus Universitet Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007 Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV <https://www2.dmu.dk/pub/fr635.pdf>

⁸ AARHUS UNIVERSITET DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI Videnskabelig rapport nr. 50 fra 2013 Overvågning af arter 2004-2011 <https://www2.dmu.dk/Pub/SR50.pdf>

Spidssnudet frø	<i>Rana arvalis</i>
Strandtudse	<i>Bufo calamita</i>

Tabel 7: Liste over bilag IV-arter

Hasselmus er specifikt angivet som registreret i Rinkenæs Skov, der ligger langt fra husdyrbruget.

Ifølge Naturdata på Danmarks Miljøportal er der fundet stor vandsalamander og spidssnudet frø i søer ca. 0,5-0,8 km fra centrum af husdyrbruget.

Figur 7: Kortudsnit fra Danmarks Miljøportal over arter, naturdata.miljoeportal.dk

Gamle bygninger og træer **kan** fungere som dagskul og overvintringssteder for flagermus. Der nedrives ingen bygninger, og der fældes ingen træer i forbindelse med projektet.

Markfirben findes typisk på åbne, varme, solrige lokaliteter som jernbane- og vejskrånninger, sten- og jorddiger, heder, overdrev, grusgrave, strandenge, kystskrænter og sandede bakkeområder. Der er umiddelbart ingen sådanne områder i nærheden af husdyrbruget.

Hvis der er oddere i nærheden, må disse forventes at opholde sig i tilknytning til vandløbssystemer hvor der er fødegrundlag. Der bliver ca. 160 m til Gejl Å.

Flere af området søer og vådområder **kan** være yngle- og levesteder for padder.

Samlet vurdering

Den generelle vurdering er, at en merdeposition på 1,0 kg N/ha/år ikke kan medføre en tilstandsændring af et almindeligt § 3 beskyttet naturareal. Ammoniak er så vidt vides ikke direkte skadelig for bilag IV-arter eller for andre arter. Den største effekt af ammoniakdepositionen vil være risiko for tilgroning af lysåbne naturarealer.

Da de omkringliggende naturarealers tålegrænser ikke overskrides og der ikke fjernes beplantninger, stenbunker, jorddiger eller gamle bygninger, som vurderes at kunne være mulige opholdssteder for bilag IV-arter, vurderes det, at husdyrbruget ikke kan påvirke bilag IV-arters eller andre arters yngle- eller levesteder negativt. En granplantage vurderes ikke at et oplagt levested for flagermus, da træerne normalt ikke bliver så gamle, så der kommer sprækker hulrum i træerne. Træerne kan dog være opholdssteder for flagermus.

3.7 Lugtemission (B6, B4, E1b, E1c)

Nærmeste enkelt beboelser uden landbrugspligt er Gejlåvej 16, 18 og 20 samt Arrehøj 4. Beboelserne på Aabenraavej 4 og Elsøvej 1 udløser samlet bebyggelse, idet der inden for 200 m af beboelserne ligger mere end 6 andre beboelser uden landbrugspligt. Nærmeste relevante lokalplanlagte område, der udløser samme krav som samlet bebyggelse, vurderes at være et sportsanlæg ved Kelstrupgårdvej i Holbøl.

Der er ikke kumulation med andre husdyrbrug i forhold til lugt til enkelt nabobeboelse, samlet bebyggelse eller byzone- og sommerhusområde, idet der ikke ligger husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år inden for 100 m fra nærmeste nabo og 300 m fra nærmeste samlede bebyggelse og byzone- og sommerhusområde.

Figur 8: Nærmeste nabo, samlet bebyggelse og byzone

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Arrehøj 4	0	NY	411,2	329	927,4	Ja
 Gejlåvej 16	0	NY	411,2	411,2	576	Ja
 Gejlåvej 18	0	NY	411,2	411,2	416,6	Ja
 Gejlåvej 20	0	NY	411,2	411,2	433,8	Ja
 El søvej 1	0	NY	795,4	715,8	2346,2	Ja
 Nærmeste relevante lokalplan i lan...	0	NY	795,4	795,4	3018,1	Ja
 Aabenraavej 34	0	NY	795,4	795,4	2070	Ja
 Fremtidig byzone, Holbøl Ejerlav, H...	0	NY	1023,8	1023,8	2052,9	Ja
 Holbøl Ejerlav, Holbøl	0	NY	1023,8	1023,8	2866,8	Ja

Forklaring til samlet resultat af lugtberegning

* Geneafstanden fra NY modellen er 0, selvom der er en faktisk lugt fra staldgruppen. Dette skyldes at lugten er for lav til at lugtspredningen kan beregnes.

Konsekvenszone ? i

Konsekvenszone: 901 m

Rød: Bemærk at geneafstanden til byzone er længere end konsekvenszonen.

Tabel 8: Beregning af lugtgeneafstande til nærmeste nabo, samlet bebyggelse og byzone

Geneniveauerne for lugt beregnes efter Miljøstyrelsens lugtmodel i odour units (OU_E) og efter FMK-modellen i lugtenheder (LE). Geneniveauerne må maksimalt være 5 OU_E pr. m³ og 1 LE pr. m³ til områder, der ifølge kommuneplanens rammedel er udlagt til eksisterende eller fremtidigt byzone- eller sommerhusområde, 7 OU_E pr. m³ og 3 LE pr. m³ til samlet bebyggelse og område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende samt 15 OU_E pr. m³ og 10 LE pr. m³ til enkelt beboelser uden landbrugspligt.

Husdyrgodkendelse.dk beregner udelukkende lugt fra stalde. Ud over lugt fra staldene, kan der være lugt fra gyllebeholdere. Fra gyllebeholdere kan der være lugtafgivelse især i forbindelse med omrøring og pumpning. Der vil også kunne forekomme lugtgener i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på marker. Der er generelle regler i Husdyrgødningsbekendtgørelsen for udbringning af gylle op til byzoneområder og lokalplanlagte områder, hvor lokalplanen udlægger området til boligformål. Dette betyder, at der ikke må udbringes husdyrgødning inden for 200 m fra disse områder på lørdage, søndage og helligdage.

Der er ikke kendskab til, at lugt fra husdyrbrug er direkte sundhedsskadelig.

Vurdering

Lugt opfattes forskelligt af forskellige personer. Det kan derfor ikke afvises, at nogle vil finde lugtgeneafstandene utilstrækkelige, mens andre ikke føler sig generet, selv om de bor inden for lugtgeneafstandene. Lugt fra fx gyllebeholdere indgår ikke i lugtberegningerne i Husdyrgodkendelse.dk.

Som det fremgår af beregningerne, overholdes alle geneafstande.

Det vurderes, at en afstand på ca. 300 m fra centrum af det eksisterende staldanlæg og godt 400 m til centrum af de nye kyllingestalde til de nærmeste naboer er tilstrækkelig til at undgå væsentlige lugtgener.

3.8 Øvrige emissioner og gener (B7, E1b, F1d, F5c, F8)

I de efterfølgende underpunkter beskrives potentielle gener fra støj, rystelser og vibrationer, støv, lys, skadedyr og transporter.

Der forekommer ingen stråling fra husdyrbrug. Der vil være emission af varme fra dyrene og gødningen. Det er dog ikke fundet nødvendigt at kvantificere varmeemissionen.

3.8.1 Støj (B7, E1b, F1d, F5c)

De største støjgener der forekommer fra det nuværende svinehold, kommer i forbindelse med fodring af dyr, gyllepumpning, omrøring af gyllebeholder, indblæsning af foder i fodersiloer og tipning af foder i laden, vask med højtryksrenser samt transport af dyr, foder og gylle.

Alle stationære pumper er støjsvage elektriske pumper. Der anvendes kun traktorpumpe ved oprøring af gyllebeholderen forud for gylleudbringningssæsonen. Gyllebeholderen tømmes vha. gyllevogn gyllevogne med indbygget pumpesystem, som støjer relativt lidt.

Der nye støjklender i forbindelse med de nye kyllingestalde bliver ventilation herunder fra varmevekslere, foderindblæsning i siloer, fodringsanlæg, diverse pumper samt transport af dyr, foder og gødning mv. Alle stationære pumper bliver støjsvage elektriske pumper.

I forhold til naboer vil det højst blive ventilation, indblæsning af foder samt transporter, der afhængigt af vejrtype og vindretning der en sjælden gang vil kunne registreres i forhold til støj. Der blive valgt så støjsvage ventilationstyper som muligt, og foderindblæsningen vil ske over kort tid. Ventilationsafkast forventes placeret på tagfladerne nær kip, i forbindelse med varmevekslerne og endvidere forventes der etableret gavlvventilatorer i både øst- og vestgavlen.

Transporter forbi naboer vil kunne høres, men adskiller sig ikke fra anden vejtransport. Transporterne på Hesteløkken på stykket efter kvægejendommen på Hesteløkken 5A sker dog primært til Hesteløkken 4 samt til markene tilhørende planteavlsbruget på Hesteløkken 9. Transporter er beskrevet under punkt. 3.8.6.

Overkørslen til offentlig vej for de nye kyllingestalde etableres ca. 115 m fra nærmeste nabobeboelse (se bilag 1).

Støjklender fremgår af bilag 1 – enten direkte af luftfotoet eller indtegnet. Det er endnu ikke afgjort præcist hvor på tagfladerne ventilationsafkastene placeres.

Vurdering

På grund af husdyrbrugets placering i forhold til nærmeste nabobeboelser, samt at de langt de fleste aktiviteter sker inde i isolerede bygninger, vurderes støj, herunder lavfrekvent støj, at blive af et omfang, der ikke vil kunne genere omgivelserne, samt at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser vil kunne overholdes.

Vurdering af støj i forhold til transporter er beskrevet under punkt 3.8.6.

3.8.2 Rystelser og vibrationer (B7, E1b, F1d, F5c)

Der kan eventuelt forekomme mindre rystelser i forbindelse med transporter til og fra husdyrbruget og internt på husdyrbruget. Kilder kan fx være ventilationsanlæg herunder varmevekslere, foderanlæg og diverse maskiner.

Vurdering

De typer stationære anlæg, der benyttes på traditionelle husdyrbrug, giver ikke anledning til rystelser og vibrationer, der kan mærkes, andet end hvis man opholder sig klos op ad anlæggene. De eneste rystelser, der eventuelt vil kunne opleves af omgivelserne, vil være, hvis beboelser ligger meget tæt på vej eller overkørsler, hvor der foregår tung trafik.

Med afstanden til naboer fra stationære og mobile kilder på husdyrbruget, vurderes det, at rystelser og vibrationer fra selve husdyrbruget ikke vil kunne medføre væsentlige gener for omgivelserne.

3.8.3 Støv (B7, E1b)

Kørearealerne ved det eksisterende staldanlæg og gyllebeholderen er grusbelagt. I forbindelse med de nye kyllingestalde etableres en ca. 20 m bred betonplatform ud for østgavlene af staldene. Der etableres endvidere en kørevej op langs det nordlige læhegn, enten i form af en grusbelagt eller asfalteret vej.

Støv vil primært forekomme ved transport på husdyrbrugets kørearealer samt i forbindelse med markdriften i meget tørre perioder, hvor evt. jord på veje kan hvirvles op. Der fejes asfalterede veje efter udkørsel af husdyrgødning mv., når der er behov for det.

Støv fra håndtering af foder er og bliver meget begrænset. Foder til svinebruget opbevares og håndteres i foderladen og foder til kyllinger vil blive blæst ind i fodersiloer og ledt ind i staldene via kædetræk i rørsystem. Fodersiloerne bliver med støvcykloner.

Strøelse til kyllingerne vil blive snittet halm, savsmuld eller halmpiller. I varme perioder vil der ske overbrusning af svinene samt højtrykskøling af kyllingerne, hvilket vil medvirke til at binde eventuelt støv i staldene.

Vurdering

Det vurderes, at afstanden til nabobeboelser bliver så stor, at der ikke vil kunne forekomme væsentlige støvgener fra husdyrbrugets drift.

Det vurderes endvidere, at der ikke vil komme væsentligt støv i forbindelse med håndteringen af foderet, idet foder pt. håndteres inde i foderladen, og i forbindelse med kyllingestaldene vil foder blive blæst direkte ind i fodersiloer med støvcykloner og ledt ud i staldene gennem lukkede rørsystemer. Overbrusning af svin samt højtrykskøling i kyllingestaldene medvirker endvidere til at binde eventuelt støv fra foder og dyr.

3.8.4 Lyspåvirkning (B7, E1b, F1d, F5c)

Der opsat belysning i forbindelse med de eksisterende bygninger ved indgangen til smågrisestalden, ved maskinhuset/værkstedet (BBR 8) samt på stuehuset og op langs indkørslen til stuehuset. Lamperne ved smågrisestalden og maskinhuset/værkstedet er sensor- og timerstyret og belysningen er nedadrettet, så det

kun er området foran dørene/portene, der oplyses. På kyllingestaldenes østgavle forventes opsat sensor- og timerstyrede lamper med nedadrettede belysning, så det kun er betonplatformen, der oplyses.

I kyllingestaldene vil kravene til intensitet og lysprogram blive overholdt i forhold til dyrevelfærdskrav (pt Bekendtgørelse om dyrevelfærds-mæssige mindstekrav til hold af grise og Bekendtgørelse om dyrevelfærds-mæssige mindstekrav til hold af slagtekyllinger og rugeægproduktion til produktion af slagtekyllinger samt om uddannelse ved hold af slagtekyllinger).

Der kommer ikke vinduer i kyllingestaldene, men der forventes etableret en andel transparente loftsplader, så der kommer et vist lysindfald (krav hvis der skal leveres til tysk slagteri).

Der vil ikke kunne ske væsentlig lyspåvirkning af omgivelserne fra belysning inde i de nye stalde, idet loftspladerne kun er delvist gennemsigtige. De udvendige belysninger og lys fra vinduer i forrummene vil kun kunne oplyse nærområdet. Som beskrevet under 3.4.1 vil indsynet til husdyrbruget blive delvis afskærmet af beplantninger, og husdyrbruget ligger i et relativt fladt landskab og langt fra naboer og befærdede veje.

Ud over lyspåvirkning fra udvendig belysning på gavlene vil der forekomme lyspåvirkning fra køretøjer. Lastbiler og eventuelt traktorer med lys vil holde kortvarigt ved stalde, gyllebeholder, foderlade, maskinhus, forrum og fodersiloer i forbindelse med af- og pålæsning.

Vurdering

Hverken lysudslip via vinduer eller udvendig belysning vurderes at ville kunne genere naboer eller vejtrafik, dels pga. kildernes lysstyrke og placering, beplantninger samt afstanden til nærmeste naboer og veje. Lyspåvirkningerne vurderes ligeledes ikke at kunne påvirke landskabsopfattelsen væsentligt negativt.

3.8.5 Skadedyr (B7, E1b)

Skadedyr og fluer bliver bekæmpet efter gældende regler. Opbevaring af foder sker foderlade samt i lukkede fodersiloer og der fejles op ved eventuelt spild, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter og mus m.v.).

Ved kyllingehold er der ikke behov for fluebekæmpelse, idet kyllingerne spiser eventuelle fluer. I svinestaldene indsættes en gang årligt rovfluelarver. Såfremt der alligevel opstår fluegener, vil fluer blive bekæmpet med et godkendt middel. Rottebekæmpelse ske via en privat ordning eller via den kommunale rottebekæmpelsesordning (pt Ewers Skadedyr ApS). Der er pt. opsat ca. 30 klapfælder/giftkasser. Ved de nye kyllingestalde vil der blive opsat det nødvendige antal nye fælder. Der udlægges rottegift i kasser, hvis der konstateres tegn på rotteaktivitet.

Vurdering

De beskrevne bekæmpelsestiltag vurderes at være tilstrækkelige til, at der ikke kan blive risiko for gener fra skadedyr. Med effektiv rottebekæmpelse vil der være begrænset fare for menneskers sundhed, da overførsel af smitte med bakterier, vira og protozoer dermed begrænses mest muligt.

3.8.6 Transporter (B7, E1b)

Transporter sker ad Hesteløkken.

Så vidt muligt vil tunge transporter ske på hverdage og i dagtimerne 7-17, idet varer bestilles til levering i denne periode, dog vil der også blive leveret foder på lørdage. Ansøger har dog ikke mulighed for at have indflydelse på, hvornår Daka afhenter døde dyr og slagteriet henter slagtegrise og fremadrettet også slagtekyllinger.

Når der køres gylle/afgasset biomasse ud på markerne, køres der så vidt muligt over så få dage som muligt, for at holde eventuelle gener begrænset til så kort en periode som muligt. I denne periode kan der også blive kørt i de tidlige morgentimer og sene aftentimer.

Tunge transport (ind og ud tælles som en transport)	Nudrift Antal/år	Ansøgt drift Antal/år
Indkørsel af foder (lastbil, kapacitet ca. 36 ton)	ca. 26	ca. 26 + 39
Afhentning af slagtegrise og søer (lastbil, kapacitet op til maks. 210 stk. slagtegrise)	ca. 54	ca. 54
Tilkørsel af afgasset biomasse i gødningssæsonen (tankbil, kapacitet til ca. 38 ton)	ca. 79	ca. 79
Udbringning af gylle fra gyllebeholder (traktor og gyllevogn, kapacitet til 28 ton gylle)	ca. 183	ca. 183
Tilkørsel af kyllinger (lastbil, kapacitet op til ca. 100.000 stk.)	0	ca. 8
Afhentning af slagtekyllinger (lastbil, kapacitet op til ca. 5.500 stk.)	0	ca. 145
Afhentning af døde dyr (lastbil)	ca. 48	ca. 48 + 26
Tilkørsel af strøelse til kyllinger	0	ca. 8
Afhentning af kyllingegødning (lastbil, kapacitet ca. 35 ton)	0	ca. 40
Afhentning af vaskevand (traktor og gyllevogn, kapacitet til 28 ton)	0	ca. 18
Afhentning af sanitært spildevand (slamsuger)	0	ca. 1
Transport af erhvervsaffald	ca. 12	ca. 12
Afhentning af dagrenovation	ca. 38	ca. 38
Dieselolie + fyringsolie (tankbil)	ca. 8 + 0	ca. 10 +20
Maksimalt i alt	ca. 448	ca. 755

Tabel 9: Skønnede antal transport

Herudover er der transport i forbindelse med markdriften. Pt. er der tilknyttet 142 ha omdriftsarealer til be-
driften.

Ud over de skønnede tunge transport, er der/kommer der transport i personbiler med dyrlæge, kontroller mv. i gennemsnit maks. 1-2 gang om dagen på hverdage.

Hesteløkken er en forholdsvis smal vej på ca. 4 m i bredden og nabobeboelser ligger ca. 2- 20 m fra vejens faktiske forløb. Pga. vejens smalle forløb, hvor den et enkelt sted passerer tæt forbi bygninger på begge si-
der af vejen, køres der ikke stærkt på vejstykket, hvor nabobeboelserne ligger. Støj fra nedbremsninger og accelerationer vil derfor blive minimeret.

Vurdering

En forøgelse fra ca. 448 til 755 tunge transport vurderes at være forventelig forøgelse af antal transport ved udvidelsen af husdyrbruget med 2 nye kyllingestalde.

Trafik på veje reguleres af færdselsreglerne (regulering af akseltryk, hastighedsbegrænsninger mv.). I for-
hold til husdyrbrug er der jf. Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis kun hjemmel i Husdyrbrugloven til at stille vilkår om brug af bestemte overkørsler eller tidspunkter for ind- og udkørsel.

Med husdyrbrugets beliggenhed for enden af en smal vej skal der være fokus på at instruere samarbejds-
partnere om hensynsfuld kørsel.

Samlet set vurderes transporter til og fra husdyrbruget ikke at kunne medføre væsentlige gener for naboer, idet der ikke ligger nabobeboelser direkte ud for husdyrbrugets eksisterende overkørsler og den nye overkørsel, og opbremsninger og accelerationer således ikke kommer til at ske direkte ud for beboelser.

3.9 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, E1b, F5b)

3.9.1 Døde dyr (B8)

Døde dyr opbevares pt på en afhentningsplads ud til Hesteløkken, hvor der er udlagt betonspalter og døde grise overdækkes med en kadaverkap eller afleveres i plastcontainere. Døde kyllinger vil blive opbevaret i kølecontainer, og vil blive kørt ud på asfaltpladsen i lukkede plastcontainere umiddelbart forud for afhentning.

Daka afhenter efter behov. Dyr til afhentning tilmeldes via app på mobiltelefon og afhentningen sker den følgende hverdag. Daka genanvender døde dyr til at fremstille bl.a. biobrændstof og biodiesel.

Vurdering

Pga. opsamlingsstedets placering vurderes ingen naboer at blive væsentligt generet i forbindelse med opbevaring og afhentning af døde dyr. Opbevaringen af døde dyr vurderes derfor at være forsvarlig.

3.9.2 Affald (B8, F1d, F5c)

Da der er tale om et IE-brug, skal affaldshåndteringen leve op til affaldshierarkiet, jf. § 6 b i lov om miljøbeskyttelse, hvilket betyder, at affald skal behandles efter følgende hierarki:

- 1) Affaldsforebyggelse.
- 2) Forberedelse med henblik på genbrug.
- 3) Genanvendelse.
- 4) Anden nyttiggørelse.
- 5) Bortskaffelse.

Der vil være fokus på at producere så lidt affald som muligt. Der anvendes ikke mere foder, end der er behov for, husdyrgødning bliver anvendt til gødskning af marker, andet uundgåeligt affald sorteres med henblik på genanvendelse og kun ikke genanvendelige restfraktioner ender i beholder til brændbart affald.

Affaldsfraktioner fra husdyrbruget er/bliver primært papaffald, plastaffald, brændbart restaffald, lysstofrør og LED-rør samt en mindre mængde kanyler og spraydåser. Affaldet samlet pt i maskinhus/værkstedet og fremadrettet også i et af forrummene til kyllingehusene. I forbindelse med kyllingehold vil der normalt aldrig være affald i form af kanyler eller spraydåser. Eventuelle medicinrester tager dyrlægen med retur.

På grund af det nuværende husdyrbrugs størrelse, er de små mængder af affald afleveret direkte på Arwos Genbrugsplads Padborg. Der vil eventuelt blive indgået aftale om leje af affaldscontainere og afhentningsaftale med privat firma.

Glas, drikke- og fødevarekartoner samt mad- og tekstilaffald kommes direkte i dagrenovationens affaldscontainere til stuehuset på Hesteløkken 4 og indsamles via kommunens indsamlingsordning.

Alle maskiner serviceres på eksternt værksted. Der sker dog oliepåfyldning i maskinhuset/værkstedet og der kan ske skift af olie på enkelte maskiner. Der er derfor normalt ikke affald i form af olie- og brændstoffiltre eller blyakkumulatorer men kun en meget begrænset mængde spildolie. Spildolie opbevares i en egnet beholder (olietromle eller plastemballage fra olieprodukt opsat i større olietromle eller plastbakke). Mindst en gang om året afleveres spildolien på genbrugspladsen.

Eventuelle paller returneres til leverandør.

Der vil ikke ske genvinding af affald på husdyrbruget.

I forbindelse med byggeriet af staldene forventes meget begrænsede affaldsfraktioner, idet der primært bygges i præfabrikerede materialer. Byggeaffald forventes taget med retur af byggefirmaet.

Vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget vil leve op til affaldshierarkiet og at sortering, opbevaring og bortskaffelse af affald vil ske miljømæssigt forsvarligt og i overensstemmelse med Aabenraa Kommunes affaldsregulativ. Det vurderes desuden, at affald fra husdyrbruget ikke vil få en væsentlig direkte eller indirekte påvirkning af jordarealer og jordbund, samt at der ikke vil opstå gener i forbindelse med bortskaffelse af affald, når affaldet håndteres som beskrevet.

3.9.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8)

Desinfektionsmidler opbevares i forrum til svinestaldene, og fremadrettet vil der også blive opbevaret vaske- og desinfektionsmidler i et af de nye forrum til kyllingestaldene. Det maksimale oplag er/bliver på maks. 50-100 l.

I maskinhus/værkstedet opbevares olie til påfyldning samt spildolie, med et samlet olieoplag på maks. 200 l olie ad gangen. Der vil ikke komme anden olie- eller kemikalieopbevaring på husdyrbruget. Der er endvidere opstillet en dieselolietank på 1.200 l i maskinhus/værkstedet. Tanken har tankpistol med automatisk stop ved fuld tank. Tanken står hævet på ben på støbt gulv.

I maskinhus/værkstedet er der et aflåst rum med fast støbt gulv, hvor bekæmpelsesmidler til markdriften opbevares.

Når byggeriet af staldene går i gang, og der således er klarhed over detailindretningen, vil der blive udarbejdet en beredskabsplan, hvori der bl.a. vil komme instrukser for, hvordan uheld med kemikalier og lignende skal håndteres.

3.9.4 Spildevand og restvand (B8, F1d, F4)

Svinestaldene rengøres med højtryksrenser og koldt vand. Der benyttes normalt ikke vaskemidler, men der desinficeres efter vask. Kyllingestaldene vil blive rengjort efter hvert hold kyllinger. Vask vil ske med højtryksrenser med vand og sæbe samt efterfølgende desinficering. Vaskevandet vil blive ledt til afløbssystem i staldene og videre til en beholder til vaskevand. Vaskevandet vil blive opsuget fra beholderen og blive kørt ud på marken, eller til opbevaring i gyllebeholder når det ikke er muligt at køre vandet ud pga. frossen eller vandmættet jord.

Tagvand fra eksisterende bygninger nedsives via faskiner. I forbindelse med de nye kyllingestalde vil blive lavet stenfaskiner eller lignende langs med staldene. Marken, hvor de nye kyllingestalde etableres, er ikke drænet, så der er ikke behov for at omlægge dræn.

Der er ingen afløbsriste i forbindelse med de eksisterende kørearealer. Der kommer heller ikke afløbsriste i forbindelse med den nye kørevej eller betonplatformen øst for gavlene. I forbindelse med betonplatformene til varmevekslerne etableres en afløbsrist i forbindelse med hver af platformene, så vand fra rengøring af varmeveksleren ledes til beholderen for vaskevand.

Samletanken til sanitært spildevand vil blive tømt efter behov. Vandet vil blive afhentet af slamsuger og kørt til rensningsanlæg.

Marksprøjte rengøres i marken, hvor vaskevandet indgår i behandlingen af marken.

Der er ikke udarbejdet en ledningsplan endnu, men der er vist en foreløbig placering af rørledninger og beholdere til sanitært spildevand samt vaskevand fra staldene og varmevekslerne på bilag 1.

Vurdering

Da der udelukkende sker nedsivning af overfladevand fra tage, der indeholder minimale mængder af støv og jordpartikler samt meget begrænsede mængder deponeret ammoniak, vurderes det ansøgte ikke at kunne påvirke grundvandet negativt.

3.10 BAT ammoniakemission (B9, C2, F5g)

BAT-kravet, som er den maksimalt tilladte ammoniakemission fra stalde og lagre, beregnes i Husdyrgodkendelse.dk.

De BAT-krav, der stilles til husdyrbrug, bidrager til, at målet for fald i ammoniakemissionen i Danmark nås, og at den sundhedspåvirkning, ammoniak afstedkommer, dermed imødegås. Når ammoniakudledningen begrænses, bidrager det også til en generel bedre beskyttelse af ammoniakfølsom natur, da baggrundsbelastninger hertil begrænses.

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at BAT-kravet for ammoniak overholdes ved brug af varmevekslere med 23 % ammoniakreduktionseffekt. Rokkedahls ACU Clima+200 varmevekslere varmeveksler er godkendt til at rense op til 28 % ammoniak.

BAT-beregningen fra Husdyrgodkendelse.dk er indsat i den efterfølgende tabel.

Samlet BAT beregning			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	4579	191	4769
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	4577	191	4768
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	1
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel 10: Samlet BAT-beregning

Vurdering

Da BAT-kravet mere overholdes, vurderes det, at der sker tilstrækkelig begrænsning af ammoniakemissionen.

3.11 Forslag til vilkår om bl.a. egenkontrol (B7)

Det forslås, at der stilles vilkår i overensstemmelse med vilkårsforslaget i Miljøstyrelsens Teknologiliste⁹ for Rokkedahls ACU Clima+200 varmevekslere:

- Der skal installeres mindst to Rokkedahl varmevekslere, ACU Clima+200 i forbindelse med hver af staldene Kyllingestald 1 og Kyllingestald 2, til reduktion af ammoniakfordampning.
- Der skal inde i hver stald, hvor der er indsat en eller flere varmevekslere, installeres ventilatorer til recirkulering af luften, og de skal have en samlet kapacitet, som angivet herunder.
- Vaskevand fra varmeveksleren skal ledes til opsamlingsbeholder.

⁹ <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/landbrug-og-husdyrbrug/teknologilisten/staldindretning>

- Varmevekslerne skal kunne levere mindst 12 m³ luft pr. m² produktionsareal i staldene. Dette svarer til 38.400 m³ pr. stald.
- Ventilatorerne til recirkulering af luften inde i stalden skal levere en samlet kapacitet på mindst 26 m² luft pr. time pr. m² produktionsareal.
- Varmevekslerne skal levere al ventilation i staldene frem til ventilationsbehovet overstiger varmevekslernes kapacitet. Ved højere ventilationsbehov skal varmevekslerne levere den luftmængde, der svarer til kapacitetskravet på 38.400 m³ pr. stald.
- Når ventilationsbehovet overstiger 80 m³ luft pr. time pr. m² produktionsareal, må varmevekslerne slukkes.
- Recirkuleringsventilatorerne skal levere den luftmængde, der svarer til kapacitetskravet på 38.400 m³ pr. stald.
- Efter hver produktionscyklus skal varmevekslerne rengøres.
- Hvis der opstår driftsstop eller fejl på varmevekslerne, skal dette afhjælpes hurtigst muligt.
- Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end to uger.
- Der skal foretages eftersyn efter leverandørens anvisning.
- Der skal føres en logbog for varmevekslerne, indeholdende registreringer om:
 - a) Varmevekslernes driftstid evt. ved montering af timetæller på varmevekslerne.
 - b) Tidspunkter for rengøring samt vedligehold.
 - c) Eventuelle fejl/driftsstop og varighed heraf.
- Logbog og rapporter fra servicebesøg skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.12 Klima (F4, F5f)

Husdyrbrug med svin og slagtekyllinger bidrager til udledning af klimagasser som metan, lattergas og CO₂. Det er især dyrenes omsætning af foder, der bidrager til metanudskillelsen, og husdyrgødningen der bidrager til lattergas- og metan udskillelsen, mens CO₂-udledningen primært stammer fra fx strøm- og dieselbrug.

Som det beskrives under punkt 4.2.2 vil kyllingestaldene blive indrettet med lavenergibelysning, -ventilatorer og -cirkulationspumper samt varmevekslere. Varmevekslerne nedsætter energiforbruget til opvarmning.

Der udarbejdes på nuværende tidspunkt ikke CO₂-regnskab for de øvrige husdyrbrug i bedriften.

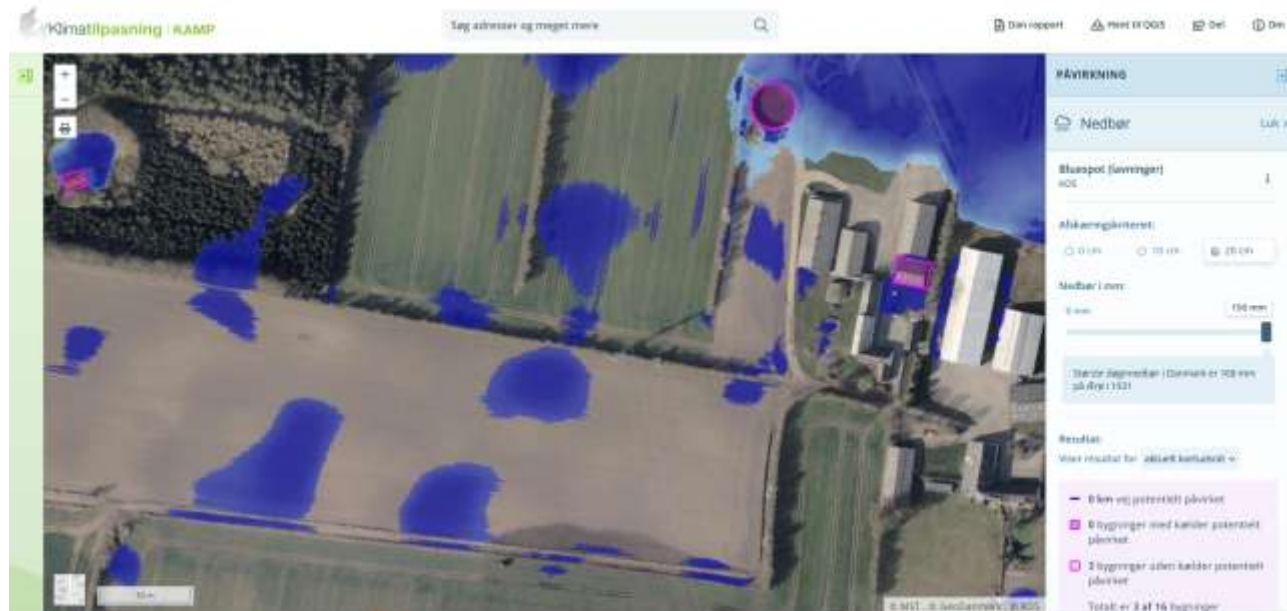
I forhold til klimaændringer er det især et ændret nedbørsmønster eller grundvandsstigninger, der kan tænkes at påvirke husdyrbruget. Over en periode på 8 år har nedbøren i Aabenraa Kommune varieret med et gennemsnit på 919 mm om året¹⁰.

¹⁰ <https://www.dmi.dk/vejarkiv>

Nedenfor fremgår husdyrbrugets sårbarhed i forhold til nedbør, vandstandsstigning fra vandløb, grundvandsstigning samt havvandsstigning.

Nedbør

Af figur 10 herunder fremgår det, at arealet, hvor de nye stalde etableres, ikke forventes at kunne blive påvirket ved værst tænkelige nedbørsmængde.

Figur 10: Områder der kan blive påvirket af nedbør. Kilde: kamp.klimatilpasning.dk

Grundvand

Af figur 11 fremgår det, at grundvandet omkring ejendommen om vinteren ligger med en højde på ca. 0,5-5 meter under terræn. Det er en meget begrænset del af de nye kyllingestalde, der kommer til at ligge under terræn, da de laveste dele af anlægget bliver rørledninger til beholderne til vaskevand og sanitært spildevand samt selve beholderne.

Figur 11: Grundvandshøjde omkring husdyrbruget om vinteren. Kilde: kamp.klimatilpasning.dk

Vandløb og hav

Husdyrbruget ligger uden for område med risiko for oversvømmelse fra vandløb. Da husdyrbruget ligger ca. 34-35 m over havoverfladen, vil havvandstigninger ikke kunne påvirke husdyrbruget i dets forventede levetid.

Vurdering

Pga. husdyrbrugets beliggenhed ca. 34-35 m over havets overflade, vurderes husdyrbruget ikke at kunne opleve negative konsekvenser pga. klimæændringer i de kommende mange år.

Ved indretning af nye kyllingestalde med lavenergibelysning, -ventilatorer og -cirkulationspumper samt etablering af varmevekslere vurderes husdyrbrugets CO₂-udledning at blive begrænset til et rimeligt niveau.

3.13 Risiko for ulykker og katastrofer (B7, F5d, E1c, F7, F8)

Husdyrbrugets daglige tiltag for at begrænse forurening og gener er beskrevet under punkterne 3.5-3.16. Forholdsregler i forbindelse med uheld med olie, kemikalier, gylle og brand vil blive beskrevet i husdyrbrugets beredskabsplan. Beredskabsplanen vil blive opbevaret i kontor i et af forrummene. Beredskabsplanen vil blive opdateret årligt.

De største ulykker der kan forekomme på husdyrbruget, der vil kunne give anledning til en akut forurening, er uheld med afgasset biomasse eller fx olie, kemikalier eller flydende handelsgødning. Gylleudslip vil kunne ske fx i forbindelse med overpumpning, ved brud på gyllebeholder ved påkørsel eller lignende. Der ansøges som beskrevet ikke om etablering af nye gyllebeholdere på selve husdyrbruget. Stalde og beholdere til vaskvand og sanitært spildevand bliver etableret med tætte og stabile bunde og sider, og der sørges for tilstrækkelig opbevaringskapacitet til afgasset biomasse (se punkt 3.1.2). De benyttede gyllebeholdere på andre ejendomme vil desuden være omfattet af 5 eller 10 års beholderkontrollen og kontrolleres løbende. Den eksisterende gyllebeholder er omfattet af 5 beholderkontrollen og er udstyret med gyllealarm som afgiver alarm ved både overfyldning samt ved pludseligt væskefald.

Vurdering

Med den beskrevne indretning af husdyrbruget og udarbejdelse af en beredskabsplan, der holdes opdateret, vurderes det, at risikoen for væsentlig forurening i forbindelse med uheld vil være meget begrænset.

Med hensyn til øvrige forhold på husdyrbruget vurderes disse ikke at kunne være til fare for menneskers sundhed, kulturarven eller miljøet.

3.14 Overvågning (F7)

Der forslås ingen særskilte overvågningsordninger.

Vurdering

Da der som beskrevet i de foregående punkter i miljøkonsekvensrapporten ikke vurderes at kunne forekomme væsentlige skadelige virkninger på det omkringliggende miljø, når husdyrbruget indrettes og drives som beskrevet, vurderes der ikke behov for at opstille en egentlig overvågningsordning.

Aabenraa Kommune kan ved fastsættelse af normale driftsvilkår for husdyrbruget fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag samt opsætte vilkår for indgreb, såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

3.15 Andet om befolkningen og menneskers sundhed (F4, F5d)

Risikoen ved MRSA, antibiotikaresistens eller smitsomme husdyrsygdomme håndteres af generelle veterinærregler i Fødevarestyrelsens regi. Fjerkræ kan smittes med fugleinfluenza. I Danmark er der hidtil ikke konstateret smitte med fugleinfluenza fra fugle til mennesker¹¹.

Vurdering

Det vurderes, at der ikke er nogen særlige forhold på husdyrbruget eller beliggenheden i forhold til naboer der gør, at der i forbindelse med miljøgodkendelsen skal stilles særlige vilkår i forhold til menneskers sundhed.

Det vurderes endvidere, at husdyrbruget med dets beliggenhed i forhold til omgivelserne, ikke vil kunne påvirke befolkningen og menneskers sundhed, heller ikke i forhold til samspil med de øvrige faktorer jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4 stk. 8 (se punkt 3). Potentielt kunne befolkningen og menneskers sundhed blive påvirket af næringsstoffer eller kemikalier, der siver ned i grundvandet og forurener dette. Med husdyrbrugets indretning og drift vurderes det, at der er meget begrænset risiko for, at dette kan ske.

3.16 Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger (B10, E1b, F5e)

Der er knap 5 km i fugleflugt fra husdyrbruget til den dansk-tyske grænse.

Kumulation i forhold til ammoniakdeposition og natur er beskrevet under punkt 3.5. Da ansøger ikke driver eller deltager i driften af andre husdyrbrug eller selskaber med husdyrbrug, kan der ikke være samdrift med andre husdyrbrug.

Det nærmeste andet husdyrbrug er kvægbruget på Hesteløkken 5A. Der er ca. 450 m fra centrum til centrum mellem de 2 husdyrbrug. Umiddelbart vurderes der ikke at være kumulative gener, dels pga. de forskellige typer af aktiviteter på husdyrbrugene, tidspunkter for aktiviteter, og husdyrbrugenes geografiske placering i forhold til staldanlæggene.

Der er redegjort for produktionsmæssig sammenhæng under punkt 3.3.

Vurdering

Med knap 5 km til den dansk-tyske grænse kan der ikke forekomme grænseoverskridende effekter.

Pga. afstanden mellem husdyrbrugene på Hesteløkken 4 og 5A, samt de forskellige aktiviteter i forbindelse med driften, vurderes det, at der ikke vil kunne opstå kumulation i forhold til lugt, støj, rystelser, vibrationer, støv, lys, skadedyr eller transporter.

Der er ikke kendskab til, at der er andre eksisterende eller godkendte projekter i området, som husdyrbruget vil kunne kumulere med, som fx biogasanlæg eller godkendte men endnu ikke etablerede udvidelser af husdyrbrug eller nye husdyrbrug eller lignende.

3.17 Alternative løsninger og 0-alternativet (E1d, F2, F3)

Der har været undersøgt forskellige placeringer og størrelser af de nye kyllingestalde. På grund af elkabler, der går hen over husdyrbrugets arealer, samt husdyrbrugets placering på matriklen er der ikke mulighed for at bygge kyllingestaldene i tilknytning til de eksisterende bygninger og anlæg, idet der er respektafstande i

¹¹ <https://www.ssi.dk/sygdomme-beredskab-og-forskning/sygdomsleksikon/a/aviaer-influenza>

forhold til elkablerne, der skal overholdes. Der er kendskab til, at 150 kV kablerne og masterne skal tages ned. Det nye byggeri ønskes dog etableret inden dette sker.

Efter indgåelse af aftale om køb af areal fra Hesteløkken 9, bliver der nu mulighed for at etablere 2 kyllingestalde med fornuftige størrelser i forhold til drift og økonomi.

I forhold til lugt, så er der på nuværende tidspunkt ikke godkendt teknologier til reduktion af lugt fra kyllingestalde. Dette betyder, at selv hvis master og elkabler tages ned, inden kyllingestaldene opføres, så ville der ikke kunne placeres 2 nye kyllingestalde i tilknytning til de eksisterende bygninger med det ønskede nye produktionsareal – se scenarioskema 255357. Produktionsarealet vil skulle reduceres med ca. 2.000 m² for at lugtgenæafstanden til nærmeste naboer på Gejlåvej kan overholdes.

Der er endvidere beregnet for en placering af kyllingestalde på den nuværende matrikulære ejendom på vestsiden af elkablerne. Denne placering ville kunne godkendes med ca. 5.300 m², hvis svineholdet blev nedlagt. Det er dog ønsket at køre videre med svineholdet så længe som muligt, for at skabe økonomi til investeringen i kyllingestaldene.

Det er ikke overvejet, om der kan etableres andre ammoniakreducerende teknologier end varmevekslere, idet der ikke er andre teknologier, der er godkendt til reduktion af ammoniak i kyllingestalde.

0-alternativet er, at de 2 nye kyllingestalde på Hesteløkken 4 ikke etableres.

Vurdering

Det vurderes, at ovenstående vurdering i forhold til alternativer og 0-alternativ er tilstrækkelig til at leve op til lovgivningens krav til en sådan vurdering.

3.18 Erhvervsmæssig nødvendighed

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning til Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen skal kommunen ved opførelse af ny bebyggelse vurdere, om byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugs-ejendom. Hesteløkken 4 er noteret med landbrugspligt.

Miljøstyrelsen skriver i deres vejledning, at det er deres vurdering, at byggeri til brug for husdyrbrug i langt de fleste tilfælde vil være erhvervsmæssigt nødvendigt, bl.a. fordi landmanden som udgangspunkt ikke har interesse i at opføre byggeri, der ikke er nødvendigt for driften af husdyrbruget, men at det er et krav, at der foretages en konkret vurdering af den erhvervsmæssige nødvendighed. Selv hvis kommunen skulle vurdere, at der ikke er tale om erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri, betyder det ikke i sig selv, at byggeriet ikke kan godkendes. Eventuelt skal kommunen fastsætte yderligere vilkår til varetagelse af landskabshensyn, hvis det vurderes, at der er tale om byggeri af industrilignende karakter.

Ansøger ønsker at etablere et husdyrbrug, som han selv kan drive med hjælp fra få medarbejdere. I forhold til afsætning af kyllingerne, så efterspørger både danske og tyske slagterier kyllingekød.

Vurdering

Det vurderes, at byggeriet af de nye kyllingestalde ikke vil fremstå industrilignende. De nye stalde og fodersiloer mv., der godkendes i forbindelse med denne ansøgning, er nødvendige for at kunne producere slagtekyllingerne samt for at sikre optimal opbevaring, kvalitet og kapacitet for foder til dyrene. De nye stalde og fodersiloer mv. vurderes derfor at være erhvervsmæssigt nødvendige.

4. Oplysninger om IE-husdyrbruget (C)

Husdyrbruget bliver et IE-brug med mere end 40.000 stipladser til slagtekyllinger.

4.1 Ophør af IE-husdyrbruget (C1)

Hvis ansøger ophører med husdyrproduktion på Hesteløkken 4, er det enten fordi staldanlæggene sælges, eller at husdyrproduktionen nedlægges helt. Hvis husdyrbruget ophører helt, vil stalde, gødningsopbevarings- og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af medicin og kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ.

4.2 BAT: Råvarer, energi, vand og management (C2)

4.2.1 BAT råvarer (C2)

Med hensyn til råvarer (foder, vand, hjælpemidler mv.) vil der ikke blive benyttet ikke mere, end der er behov for. Ansøger vil bestræbe sig på at benytte så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt.

Ifølge Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen skal IE-husdyrbrug for at reducere kvælstofudskillelsen enten anvende fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, reducere indholdet af råprotein ved hjælp af en god aminosyrebalance, eller ved at bruge et eller flere fodertilsætningsstoffer, som nedsætter den samlede mængde kvælstof, der udskilles og er tilladt i henhold til forordningen om fodertilsætningsstoffer¹². En god aminosyrebalance og lavt indhold af råprotein kan opnås ved at kombinere fodermidler, hvor aminosyreprofilen supplerer hinanden og/eller ved at tilsætte frie essentielle aminosyrer til foder med et lavt indhold af råprotein. Der må også benyttes en kombination af de nævnte teknikker.

For at reducere fosforudskillelsen skal der anvendes enten fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, et eller flere fodertilsætningsstoffer som nedsætter den samlede mængde fosfor der udskilles (f.eks. fytase) og er tilladt forordningen om fodertilsætningsstoffer, eller letfordøjeligt uorganisk fosfat som f.eks. monocalciumfosfat i stedet for mindre fordøjelige fosforkilder. Der må også benyttes en kombination af de nævnte teknikker.

Der forventes tørfodret med 4 tørfoderfærdigblandinger til kyllingerne. Blandingerne tilpasses dyrenes behov i de forskellige udviklingsstadier og vil blive sammensat med en god aminosyrebalance med et reduceret indhold af råprotein.

Ved at anvende fasefodring er der mulighed for en optimal udnyttelse af foderets næringsstoffer, hvorved mængden af uudnyttede næringsstoffer mindskes. På baggrund af dette sikres det, at mængden af ammoniak og udskilt kvælstof og fosfor i gødning og urin holdes på så lavt et niveau som muligt, uden at det går ud over dyrenes tilvækst. Foderet vil endvidere blive tilsat fytase.

Foderforbruget til ca. 800.000 slagtekyllinger til ca. 2,77 kg, 80 årssøer med smågrise og slagtegrise anslås til ca. 4.300 ton foder (normtal 2025).

Vandforbruget er beskrevet i afsnit 4.2.3.

Vurdering

Med fasefodring med blandinger med en god aminosyrebalance med et reduceret indhold af råprotein samt tilsætning af fytase vurderes husdyrbruget at leve op til BAT for fodring.

¹² EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om fodertilsætningsstoffer

4.2.2 Energiforbrug (B8, F1c,) og BAT-energi (C2)

Der anvendes el til ventilation, belysning, foderanlæg og øvrige elektriske maskiner. Fremadrettet vil der også blive benyttet el til drift af varmevekslere.

Bygningerne er og bliver isolerede. Ved anvendelse af varmevekslere bliver energiforbruget til opvarmning reduceres i forhold til varmebehovet for kyllingestalde, der ikke benytter varmevekslere, idet varmen fra afgangsluften vil blive benyttet til at opvarme frisk udeluft i forbindelse med ventilationen.

Opvarmning af kyllingestalde og forrum forventes at ske vha. varmeveksler samt supplerende varme fra olie-fyr eller eventuelt varmepumpe (luft til vand). Stuehuset opvarmes pt. vha. et jordvarmeanlæg.

Der er/kommer temperaturstyring og alarmer mv. på ventilationsanlæggene i staldene. Der foretages jævnligt inspektion, og ventilatorer rengøres rutinemæssigt. Rengøring af ventilationsanlæggene reducerer modstanden, og mindsker dermed elforbruget. Staldene bliver vasket efter hvert hold dyr.

I svinestaldene er der et Skov A/S undertryksventilationssystem fra omkring 2000. I kyllingestaldene etableres ventilationsanlæg med lavenergiventilatorer og energibesparende styring. Belysningen forventes etableret med LED-rør. I svinestaldene er der traditionelle lysstofrør. Ved behov for gennemgribende renovering af belysningen i svinestaldene etableres lavenergibelysning.

Lyset i staldene vil være tændt, så dyrene får lys svarende til dyrevelfærdskravene. Lyset er/bliver automatisk styret.

Husdyrbrugets forventede energiforbrug fremgår af nedenstående tabel.

Type	Forbrug i nudrift	Skønnet forbrug
El	ca. 81.000 kWh	ca. 81.000 kWh + 150.000 kWh
Dieselolie	ca. 10.000 l	ca. 12.000 l
Fyringsolie	0	ca. 80.000 l

Tabel 11: Energiforbrug

Elforbruget i ansøgt drift er skønnet ud fra elforbrug for tilsvarende kyllingeproduktioner.

Der modtages månedsvise forbrugsoplysninger fra elselskabet og forbruget opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Vurdering

Forbrug af energi kan påvirke klimaet negativt, men man kan ikke drive et moderne husdyrbrug uden at benytte energi.

Med isolerede stalde, primært lavenergiventilation og -belysning, varmeveksler, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring, der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation, vurderes det, at der samlet set vil blive anvendt BAT i forhold til energi (BAT-konklusion 1.6).

4.2.3 Vandressourcen og vandforbrug (B8) samt BAT-vand (C2)

Husdyrbruget ligger inden for områder med drikkevandsinteresser (ikke særlige drikkevandsinteresser) men uden for indvindingsoplande, nitrat- og sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder, boringsnære beskyttelsesområder og aftaleområder for grundvand.

Vand vil primært blive benyttet til drikkevand til dyr, vask af stalde, overbrusning af svin, højtrykskøling af kyllinger samt sanitære forhold. Husdyrbruget forsynes med vand fra Padborg Vandværk.

Der vil komme drikkevandssystem i form af drikkenipler til kyllingerne. Der vil ske daglig inspektion af drikkevandssystemet for lækager med efterfølgende igangsætning af reparation.

Type	Forbrug i nudrift	Skønnet forbrug i ansøgt drift
Drikkevand, vaskevand mv. i stalde	ca. 3.000 m ³	ca. 3.000 m ³ + 6.400 m ³
Forbrug i stuehus	ca. 150 m ³	ca. 150 m ³
I alt	ca. 3.150 m ³	ca. 9.550 m ³

Tabel 12: Skønnet vandforbrug

Vandforbruget for kyllingerne er skønnet ud fra et vandbehov på op til 8 l pr. produceret kylling?

Da godkendelsen er til fri produktion på produktionsarealerne, bør der ikke stilles vilkår om et maksimalt vandforbrug.

Det forventes, at der vil blive etableret vandalarm i forbindelse med kyllingestaldene. En vandalarm fungerer på den måde, at der går en alarm, hvis der bruges mere vand end en forudbestemt mængde, som alarmen er indstillet til.

Da staldene, rørledninger og opsamlingstanke er og bliver etableret tætte, vil der ikke være risiko for udsivning til grundvand eller overfladevand.

Som beskrevet nedsives tagvand fra de eksisterende og nye bygninger.

Vurdering

Samlet set vurderes det, at husdyrbrugets vandforbrug ikke bliver højere end nødvendigt for svine- og kyllingeproduktionen.

I forhold til BAT-konklusionen (1.4) vurderes det, at der anvendes BAT i forhold til effektiv vandudnyttelse, hvis der sker daglig overvågning af drikkevandssystemerne i staldene og øjeblikkelig igangsætning af reparation ved lækage, der anvendes højtryksrenser ved vask samt der er/kommer vandbesparende drikkevandssystem (drikkeventiler over foderkrybber og i drikkekopper til svinene og drikkenipler til kyllinger).

På baggrund af ovenstående, vurderes det, at husdyrbruget ikke vil få væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af grundvand eller overfladevand.

4.2.4 Management og forholdet til BAT-konklusionen (C2)

Da husdyrbruget får mere end 40.000 stipladser til slagtekyllinger, bliver husdyrbruget omfattet af BAT-konklusionen for intensivt opdræt af fjerkræ og slagtesvin. BAT-konklusionen er delvis implementeret i dansk lovgivning i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Herunder er en kort redegørelse for husdyrbrugets anvendelse af BAT i forhold til BAT-konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ og slagtesvin. Tallene i parenteserne herefter henviser til BAT-konklusionerne.

Den generelle danske miljølovgivning, som gælder for alle husdyrbrug, og beskyttelsesniveauerne som skal overholdes i forbindelse med en godkendelse efter Husdyrbrugloven, sikrer, at der leves op til BAT. IE-husdyrbrug skal have et miljøledelsessystem (1.1) samt en beredskabsplan (1.2). Dokumentationen for miljøledelsessystemet skal årligt fremsendes til kommunen, medmindre kommunen det pågældende år har været på tilsyn på husdyrbruget.

Godt landmandskab (1.2) vil blive sikret bl.a. gennem en ajourført beredskabsplan og dagligt opsyn med stald-, opbevarings- og foderanlæg. Der udarbejdes en beredskabsplan for husdyrbruget, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og husdyrgødning, brand mv. bliver beskrevet. Denne vil blive gennemgået årligt og opdateret, når der sker ændringer. IE-husdyrbrug skal årligt fremsende dokumentation for gennemførte kontroller til kommunen, medmindre kommunen det pågældende år har været på tilsyn på husdyrbruget.

IE-husdyrbrug skal have udarbejdet oplæringsmateriale, som sikrer oplæring af personale i relevant miljølovgivning, transport og udbringning af husdyrgødning, planlægning af aktiviteter, beredskabsplanlægning- og styring, reparation og vedligeholdelse af udstyr. Endvidere skal IE-husdyrbrug have en plan for kontrol, reparation og vedligeholdelse af husdyrbruget. Planen skal indeholde krav til regelmæssig kontrol af nedenstående anlæg (såfremt de enkelte anlæg findes på husdyrbruget):

- gyllebeholder (minimum årlig kontrol for tegn på skader, nedbrydning eller utætheder)
- gyllepumper, -miksere, -separatorer og spredere
- forsyningssystemer til vand og foder
- varme-, køle- og ventilationssystemer samt temperaturfølere, herunder optimering og optimeret styring heraf
- siloer og transportudstyr (f.eks. ventiler og rør)
- luftrensningssystemer (f.eks. ved regelmæssige inspektioner) (ikke aktuelt)
- udstyr til drikkevand, herunder skal behovet for regelmæssig indstilling vurderes og frekvensen for løbende indstilling i så fald fastsættes i planen
- maskiner til udbringning af husdyrgødning samt doseringsmekanisme- eller dysse, som begge skal være i god stand

Oplærings- og kontrolplaner vil blive udarbejdet før den første kyllingestald tages i brug. Såfremt kontrol afdækker behov for reparation eller anden vedligeholdelse, vil dette blive iværksat med det samme.

Ernæringsmæssig styring (1.3) vil ske gennem fodring med blandinger, der sammensættes med en god aminosyrebalance med et reduceret indhold af råprotein samt tilsætning af fytase. Fodring er beskrevet nærmere i punkt 4.21.

Det antages, at Miljøstyrelsen gennem fastsættelsen af BAT for ammoniakemission og udbringningsreglerne om N- og P-lofter har forholdt sig til de angivne kvælstof- og fosforudskillelser, der fremgår af BAT-konklusionen. IE-husdyrbrug skal årligt fremsende dokumentation for overholdelse af fodringskrav til kommunen, medmindre kommunen det pågældende år har været på tilsyn på husdyrbruget.

Kravene til miljøledelsessystem, beredskabsplan, oplæringsmateriale, kontrolplan samt dokumentation for overholdelse af fodringskrav gælder først fra miljøgodkendelsen udnyttes.

Minimering af emissioner fra spildevand (1.5) sikres bl.a. ved at vaskevand og sanitært spildevand håndteres i lukkede systemer med rørledninger og opsamlingsbeholdere til vaskevand og gylle. Endvidere benyttes højtryksrensere ved rengøring, og der er/kommer vandbesparende drikkevandssystemer i staldene. Det eneste regnvand, der vil ende i opsamlingsbeholdere, er regnvand i gyllebeholderen, så længe, den ikke er telt-overdækket, samt eventuelt en mindre mængde regnvand fra ristene i forbindelse med betonplatformene til varmevekslerne, som vil blive ledt til beholderen til vaskevand.

Af de oplistede teknikker til reduktion af lugtemission benytter husdyrbruget, at husdyrgødningen fjernes regelmæssigt (1.9).

Med husdyrbrugets indretning kommer der ikke markante støjkloder, som vil kunne genere naboerne. De primære støjkloder er ventilation, transport og indblæsning af foder i fodersiloer. Da der ikke har været problemer med støj til omgivelserne (klager), er der ikke udarbejdet en støjhandlingsplan (1.7). I tilfælde af, at der mod forventning vil komme støjgener ved naboer, kan det komme på tale at udarbejde en støjhandlingsplan.

Forebyggelse af emission til jord og vand vil ske gennem opbevaring og håndtering af svinegylle, afgasset biomasse og eventuelt også vaskevand i gyllebeholder samt afgasset biomasse i stabile og tætte gyllebeholdere på andre ejendomme. Gyllebeholderne er omfattet af gyllebeholderkontrolordningen. Endvidere vil gyllebeholderen årligt blive tilset i forbindelse med bundtømning. (1.11).

Det er ansøger, der står for al markdriften. Marksprøjte efterses og serviceres løbende, de lovpligtige syn overholdes, og det kontrolleres løbende, at sprøjten er indstillet til korrekt dosering. Det er en maskinstation, der står for udbringning af gylle og afgasset biomasse. Det antages, at maskinstationen vedligeholder gyllevogne, så de fungerer korrekt.

Eftersom gødningen fra staldene enten ledes ud af staldene via rørudslusning, og fra kyllingestaldene vil blive muget direkte ud fra staldene og læsset på lastbil og kørt til biogasanlæg i lukket vogn med det samme, vil risikoen for spild i forbindelse med gødningshåndtering være minimal.

Beregning af ammoniakemissionen (1.14) fra produktionen sker gennem ansøgningen om miljøgodkendelse i Husdyrgodkendelse.dk. Der leves op til BAT i forhold til ammoniakemission.

Årligt opgøres den faktiske husdyrproduktion på husdyrbruget i forbindelsen med gødningsregnskabet. Ud fra disse oplysninger kan ammoniakemissionen beregnes ud fra normtal fra Institut for Husdyrvidenskab ved Aarhus Universitet. Normtallene beregnes og udgives årligt. N- og P-udskillelsen beregnes direkte i gødningsregnskabet (1.15).

Der er/kommer ikke problemer med støv i forbindelse med håndteringen af foderet, idet foderet blæses direkte ind i fodersiloer eller tippes i foderlade og ledt ud i stalde gennem rørsystemer. Nye udvendige fodersiloer vil blive med støvcykloner. Der ske ikke monitoring eller beregning af støvemissionen, idet udgifterne ved måling og beregning ikke vurderes at være rimelig i forhold til den meget lille støvemission fra staldene (1.8).

Der er/bliver etableret iblodsætnings-/højtryksskølingsanlæg i staldene.

Der sker minimum årlig registrering af vand-, el- og brændstofforbrug. Der registreres antal indsatte, døde og leverede dyr samt indkøbte fodermængder. Gødningsproduktionen beregnes i gødningsregnskabet og kyllingegødningen vil endvidere blive indvejet ved biogasanlægget.

Ved brug af varmevekslere i forbindelse med staldene, vil udtørringen af dybstrøelsen blive øget, hvorved nedbrydningen af urinsyre til ammoniak vil blive forsinket. Endvidere vil der blive udmuget dybstrøelse direkte til container, der med det samme vil blive kørt til biogasanlæg, hvor det hurtigst muligt kommer i reaktortanke med henblik på metanafgasning. Ingen af disse "tekniker" er dog nævnt i BAT-konklusionerne for opbevaring af fast husdyrgødning (1.10).

Der vil ikke ske forarbejdning af husdyrgødningen på selve husdyrbruget (1.12).

BAT i forhold til energi- (1.6) og vandforbrug (1.4) er beskrevet under punkt 4.2.2 og 4.2.3.

Vurdering

Ud fra ovenstående vurderes det, at husdyrbruget benytter BAT i forhold til management.

5. Oplysninger om konsulenten (A4)

Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet af Cand.scient. Ulla Refshammer Pallesen, Spiras, som har arbejdet med landbrugets miljøforhold i mere end 22 år. Først i den kommunale enhed Sønderborg Områdets Miljøcenter og senere som miljørådgiver i landboforeningen LandboSyd og Spiras.

6. Konklusion

Som beskrevet i denne rapport vil husdyrbruget på Hesteløkken 4 overholde beskyttelsesniveauerne for lugt og ammoniak.

Sammenfattende vurderes det, at den ansøgte miljøgodkendelse til etablering af 2 nye kyllingestalde på Hesteløkken 4 ikke vil medføre væsentlig direkte eller indirekte påvirkning af det omgivende miljø. Aabenraa Kommune kan ved fastsættelse af driftsvilkår for husdyrbruget fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag, samt opsætte vilkår for indgreb såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

7. Referenceliste

1. Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. BEK nr. 1065 af 21/08/2025
2. Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr. 443 af 16/10/2024
3. Bekendtgørelse om sikkerhed for udførelse af ikke-elektrisk arbejde i nærheden af elektriske anlæg nr. 1112 af 18/08/2016
4. <http://kort.plandata.dk/spatialmap?>
5. Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr 927 af 28/06/2024
6. https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2024/N2024_64.pdf
7. Danmarks Miljøundersøgelser Aarhus Universitet Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007 Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV <https://www2.dmu.dk/pub/fr635.pdf>
8. AARHUS UNIVERSITET DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI Videnskabelig rapport nr. 50 fra 2013 Overvågning af arter 2004-2011 <https://www2.dmu.dk/Pub/SR50.pdf>
9. <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/landbrug-og-husdyrbrug/teknologilisten/staldindretning>
10. <https://www.dmi.dk/vejrkiv>
11. <https://www.ssi.dk/sygdomme-beredskab-og-forskning/sygdomsleksikon/a/aviaer-influenza>
12. EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om fodertilsætningsstoffer

8. Bilag

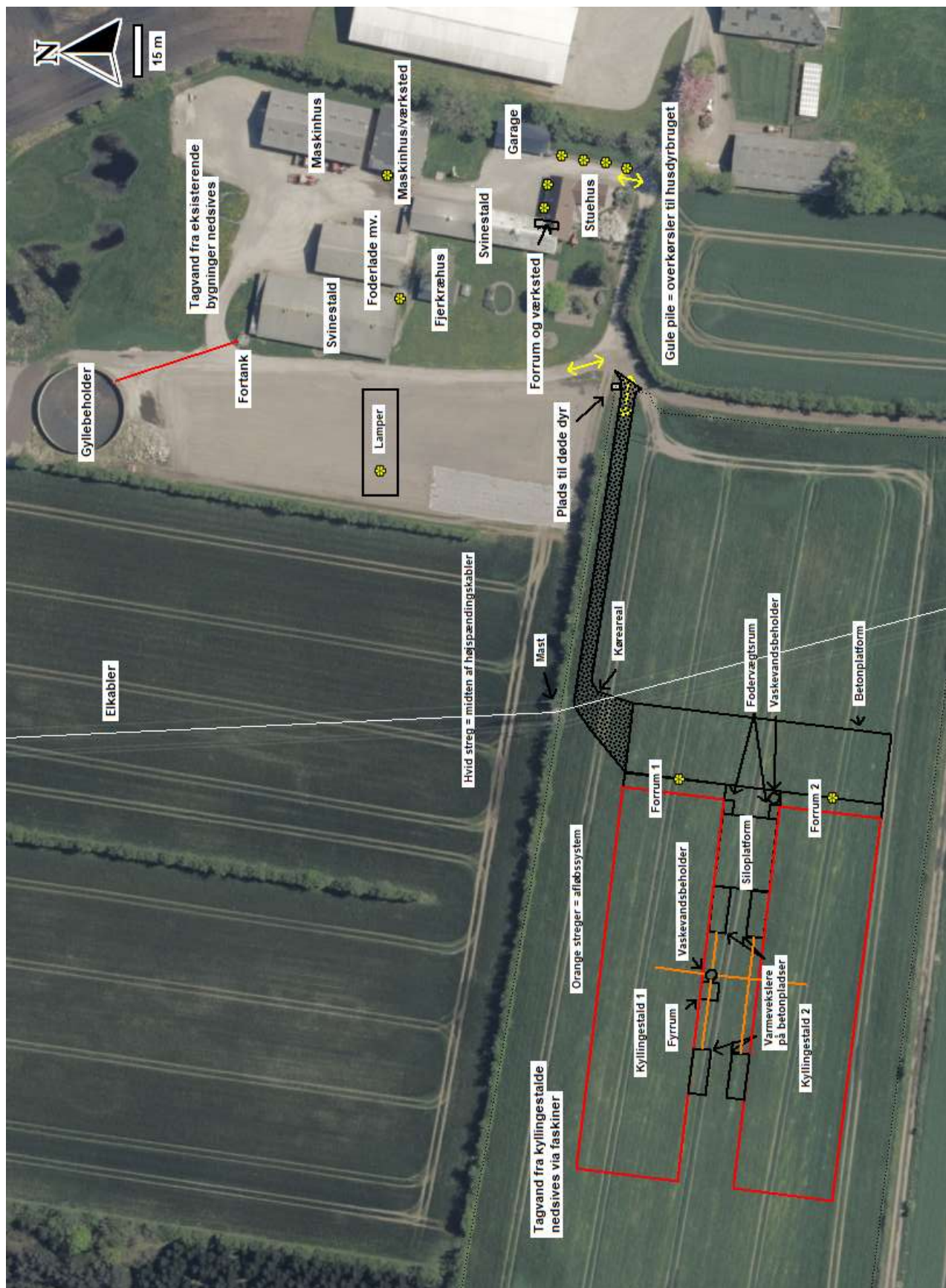
Bilag 1: Oversigtskort

Bilag 2: Kort over areal der overføres til Hesteløkken 4

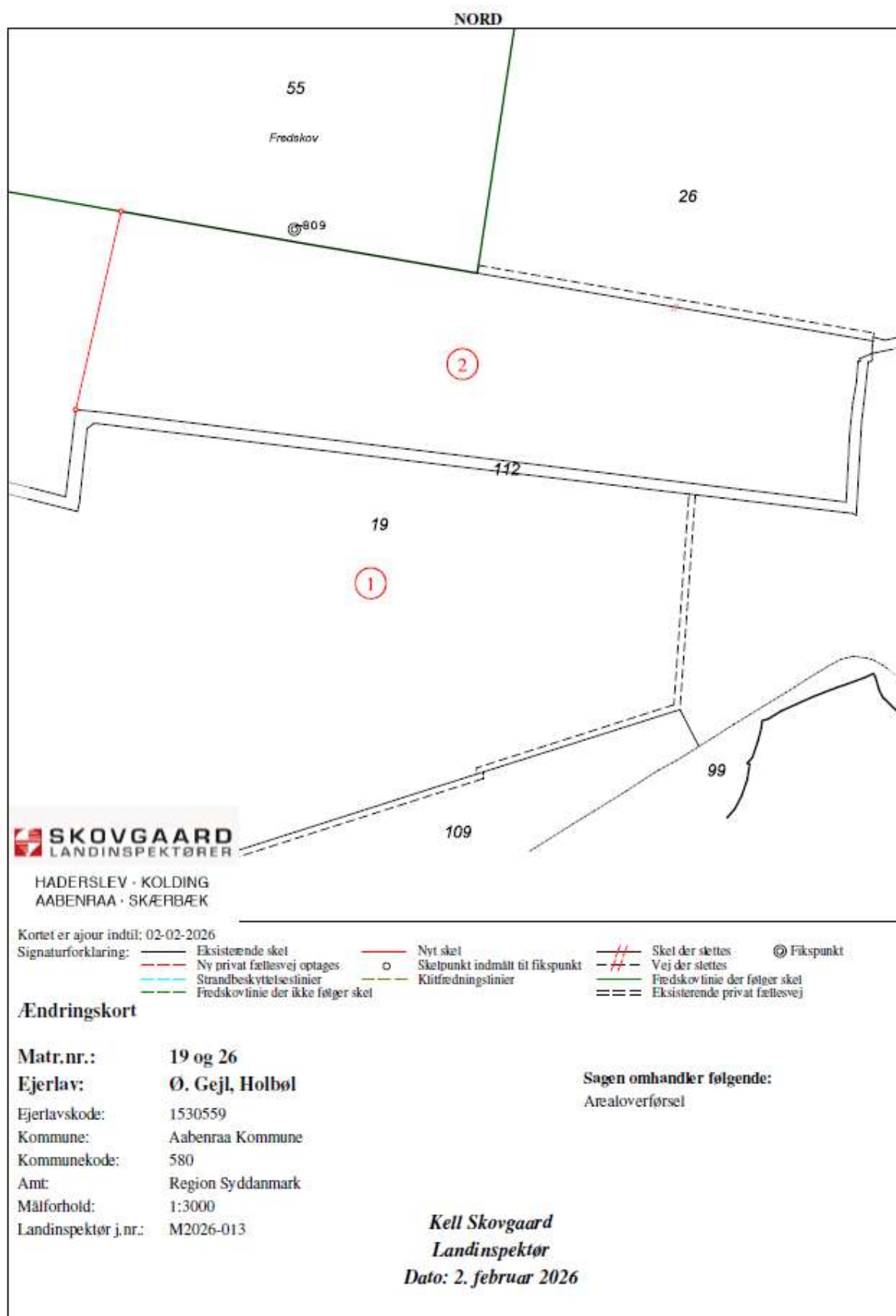
Bilag 3: Opgørelse af produktionsarealer

Bilag 4: Skitser over eksisterende stalde

Bilag 1: Oversigtskort

Bilag 2: Kort over areal der overføres til Hesteløkken 4

Bilag 3: Opgørelse af produktionsarealer

Hestekøkken 4									
Stald	Dyre- og gultype nudrift	Dyre- og gultype ansøgt drift	Nyt	Ansøgt	Nudrift	8 års drift	Kommentarer		
Eksisterende stald BBR 3	Seer, Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	Seer, Individuel opstaldning, delvis spaltegulv		27	27	27	Opnålt ud fra staldtegnig fra ansøger		
Eksisterende stald BBR 3	Seer, løsgående, delvis spaltegulv	Seer, løsgående, delvis spaltegulv		75	75	75	Opnålt ud fra staldtegnig fra ansøger		
Eksisterende stald BBR 3	Seer, Kassestier, delvis spaltegulv	Seer, Kassestier, delvis spaltegulv		113	113	113	Opnålt ud fra staldtegnig fra ansøger		
Smågrise/stald del af BBR 7	Smågrise, Toklimastald, delvis spaltegulv	Smågrise, Toklimastald, delvis spaltegulv		114	114	114	Opnålt ud fra staldtegnig fra ansøger		
Slagtegrise/stald del af BBR 7	Slagtesvin. Delvis spaltegulv 25-49 % fast gulv	Slagtesvin. Delvis spaltegulv 25-49 % fast gulv		284	284	284	Opnålt ud fra staldtegnig fra ansøger		
Slagtegrise/stald del af BBR 7	Slagtesvin. Delvis spaltegulv 50-75 % fast gulv	Slagtesvin. Delvis spaltegulv 50-75 % fast gulv		91	91	91			
Eksisterende fjerkræhus				0	0	60			
Kyllingestald etape 1		Konventionelle kyllinger		3200					
Kyllingestald etape 1		Konventionelle kyllinger		3200					
I alt				7104	764	764	764 OBS: Pga. afrunding kan tallet variere marginalt fra det indtastede i Husdyrgodkendelse.dk		
PA = ProduktionsAreal				329	329	329			
Husdyrbrugets produktionsstilladelse er ifølge kommunen en § 11 miljøgodkendelse til 80 årssøer, 2.160 smågrise, 2.150 slagtegrise til 107 kg samt 100 gæs									
Se kommentar om gultyper i miljøkonkvensrapporten									

Bilag 4: Skitser over eksisterende stalde

